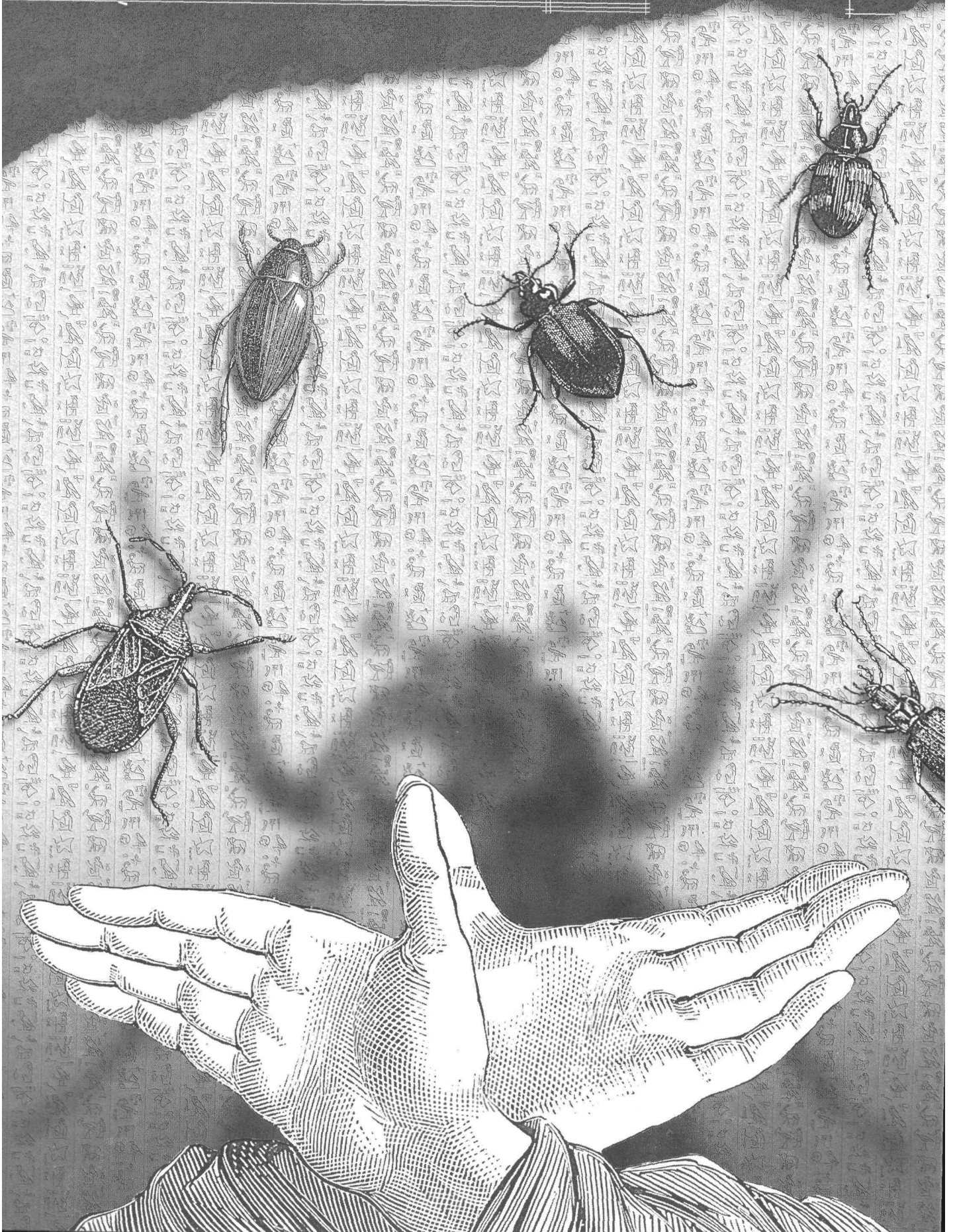

Hayalet Geni

Sayı 33

Kasım / Aralık 1998

150.000 TL

Baska bir dünya olduguna yemin edebileceginiz
o acik denizlerin gecesinde cikip gelen
hayalet geminin sisli sehir caddelerinde,
koy mezarliklarinin tarlalarla kesttigi
bosluklarda, cocuk parklarında ve kurgusu
bosalmis luna-parklarda, sandalyeleri
ters cevrilmis meyhanelerde, okuyuculari
coktan yokolmus kutuphanelerin issiz
koridorlarında gezindigini mutlaka birileri
fısıldamistir kulaginaza. Hatta geceleyin
birdenbire havlayan kopeklerin neden
urktuklerini o zaman hissetmistsinizdir.
Ya da tum bunlar uyku ile uyaniklik arasında
yasanan turden bir hayal.

Eger Hayalet Gemi ile iliski
kurmak istiyorsaniz...

Herhangi bir evin los odalarından
birinde gözlerinizi kapatın. Ve
karanlıkta bir koltuga kendinizi
birakıp, gecmisi ve gelecegi
ve en önemlisi bugünü düşünüp
sorular sorun. Sonra yaklaşımakta
olan Hayalet Gemi'yi düşünün.

Ya da bize yazın.

Dr Jekyll & Mr Hyde, Frederic March Uyarlaması, 1932

İçeride gizli olanın dışarı çıkmak için sabırla beklediğini bilmek ürkütücü olduğu kadar heyecanlı bir macera. Zıtların birbirinin içinden doğduğu anlaşılmaz bir evrende ruhunu laboratuvarında arayan yaratığın, düşlerinde dönüştüğü böcek içinde sinsice bekleyen ötekinin evcil hayvanından başka nedir ki?

Hayalet Gemi

İki Ayda Bir Yayınlanır
Sayı 33, Kasım/Aralık 1996
150000 TL KDV Dahil

Sahibi ve Sorumlu Yazı
İşleri Müdürü
**Teknofil Teknoloji
Tasarım Ltd. Şti. adına
Adnan Kurt**

Yazı Kurulu
**Sedef Erkman
Murat Gülsoy
Ergun Kocabıyık
Nazlı Ökten
Pınar Türen
Halide Veliöğlü**

Tasarım
Faruk Ulay

Baskı
Net Matbaacılık

Yazışma Adresi
**MBE 201 Levent 80600
İstanbul**

Emeği Geçen
**Sylvia Karmen Canbek'e,
Başak Çingir'e,
Şerif İzgören'e
Faik Kurşunoğlu'na,
Mürşid Sertal'a,
Batur Şehirlioğlu'na,
Zeynep Terzioğlu'na,
teşekkür ederiz.**

İçindekiler

3 karagöründü!

**Mitolojik Aşklarda Dönüşüm
Hakan AYTEKİN**

7 med-cezir

**Acayip Bir Hayvan
Ergun KOCABIYIK**

10 kılavuzkaptan

**Peki Ya Hakikat
Hilkat GARİBESİ İSE
Zeynep DİREK**

17 üstüçüzilmişkişiler

**Sonsuz İhlâl
Steven SHAVIRS**

18 zehiradası

**Gündönümü
Faruk ULAY**

26 karahasan

**Bebeğim Öldü
Banu TAKŞÜT**

27 sisdişleri

**Arguri
Balku**

34 uçanhollandalı

**Kukla
Murat GÜLSOY**

41 düşdeğirmeni

**Tekrar Tekrar
Orhan Cem ÇETİN**

42 denizkızlarınınşarkısı

**Gece Yürüyüşleri
İdil ÖNEMLİ**

44 deligümleği

**Bu Kentte Görünür Ve Görünmez
Halimizle İkamet Ediyoruz
L. Pauwels & J. Bergier**

47 karanlıksular

**Yarım Bir Gölgenin Hikayeleri
Mustafa TOKER**

50 gizlihazine

**Simya
Ergun KOCABIYIK**

53 yanlışpusula

**Müjde'den Nereye
Ayşe DÜZKAN**

54 başkahirdünya

**Kristal Çağının Işıkları
Mehmet AÇAR**

Mitolojik Aşklarda Dönüşüm

Ritüellerin topluluk yaşamının asal bir ögesini oluşturduğu toplumlarda mitoslar, olayların-olguların toplumsal esenlik bozulmadan kurallandırılıp kabullenilmesini sağlıyordu. "Mitos, belli bir durumun yarattığı insan düşgücünün ürünü olup, belli bir şey yapma niyetini gösterir. Böyle anlaşıldıkta, mitos hakkında sorulması gereken doğru soru, onun "gerçek olup olmadığı" değil, "onunla ne yapmak niyetinde bulunduğu" sorusudur."¹ Bu bağlamda, "dönüşüm" mitoslarının üstlendiği toplumsal rol de onların gerçek olup olmamasından daha önemliydi.

Anadolu ve yakın çevresinin mitolojilerinde ölümlü-ölümsüz varlıkların, "tanrısal güçler" tarafından, hayvana, bitkiye ya da cansız nesnelere dönüştürüldüğü görülür. Nedenler arasında aşk ve cinsellik hatırı sayılır bir yer tutar. Bakireliğin korunmasından, ihanete; karşılıksız aşklardan "yasak" ilişkilere geniş bir yelpazede boy gösteren "aşk" mitosları, konu edindiği kahramanları gibi, içinde yaşam bulduğu toplumu da dönüştürür.

Mitoslarda, tanrılar tanrısı Zeus her ne kadar erkek, üstelik zampara bir erkeğe de, kadın tanrıların varlığı ve "dönüştürme" yetileri erkeklerden az değildir. Kadın-erkek ilişkilerinde erkekler "erkek", kadınlar "kadın"dır ve erkekler "erkek" olduklarını söyleme eğilimini henüz bugünkü kadar bayraklaştırmamıştır. Ancak "erkek" belirleyiciliğinin giderek arttığı ve mitoslar aracılığıyla toplumsal yaşamın içine sindirildiği de bir gerçektir.

Geleneksel toplumlarda "olmazsa olmaz"lanan bakireliğin korunma "zorunluluğu", mitoslarda da karşımıza çıkar. Bu mitoslarda erkeklik düşüncesi, "tanrı" maskesi ardına gizlenir. Kendini Gaia'ya adadığı için erkeklerden kaçan Daphne'nin bir defne ağacına dönüşmesi; Apollon'un kendinden uzun ömür dileyen ancak sonsuz gençlik istemeyi unutan Sibylla'ya, kızlığı karşılığında gençliğini de bağışlayacağını söylemesi ancak kız kabul etmeyince onu ağustosböceğine dönüştürmesi; ya da kendini tanrıça Artemis'e adayan Rhodope'un sözünü tutamayınca pınara dönüştürülmesi bu tür mitoslardandır.

"İhanet" o zamanlarda da aşkla atbaşı gider ve dönüşüm, ihaneti işleyen mitosların önemli bir ögesini oluşturur. Bu mitoslarda, sevgililer oç alma duygusuyla hareket ederken, tanrılar adeta ihaneti tasvip ederler: Ömrü oldukça sevgilisi Nomia'ya sadık kalacağına söz veren, ancak bu sözünü tutamayan Daphnis sevgilisi tarafından kör edilince kendini uçurumdan aşağı atar. Ama Hermes onu ölümsüz bir pınara dönüştürür... Galateia'yı Akis'in kolları arasında gören Tepegöz Akis'i öldürürse de, Galateia onu bir ırmağa dönüştürür... Aphrodite sevgilisi Ares'le seviştiği için Eos'u sürekli aşık olmakla cezalandırır ve sevgililerinin başına türlü belalar açar. Sevgililerden Tithonos buruştuğu buruşur, sonunda da bir çekirgeye dönüşür.

Tanrıların insanlardan daha fazla mutlu olmayı hakettiklerini anlatan bir mitosda, baldızın "baldan tatlı" olmadığı fikri de parantez içinde verilmiştir: Hera, Zeus ile Hera'dan bile daha mutlu bir çift olmakla övünen Polytekhnos ile Aedon'un arasına

Mitoslarda, tanrılar

tanrısı Zeus her ne

kadar erkek, üstelik

zampara bir erkeğe

de, kadın tanrıların

varlığı ve

"dönüştürme" yetileri

erkeklerden az

değildir. Kadın-erkek

ilişkilerinde erkekler

"erkek", kadınlar

"kadın"dır ve erkekler

"erkek" olduklarını

söyleme eğilimini

henüz bugünkü kadar

bayraklaştırmamıştır.

kavga tanrıçası Eris'i sokar. Karı-koca yarışmaya girerler. Önce bitirene, diğeri bir hizmetçi bulacaktır. Yarışmayı Aedon kazanır. Kocası, Efes'ten onun kızkardeşi Khelidon'u alarak yolda kirletir. Onu köle kılığına sokar ve kızkardeşine kim olduğunu bildirirse de öldüreceğini söyler. Ancak kızlar çocuğunu pişirip Polytekhnos'a yedirerek öç alırlar. Polytekhnos işin farkına varınca onları öldürmek ister. Zeus kızkardeşlerden birini bülbüle, diğeri de kırlangıca dönüştürerek "uçurur".

İhanet gibi kıskançlık da, dönüşümlere yol açar. Hera, mitolojinin kıskançlık abidesidir ama Zeus'un kılık değiştirerek on dört kadınla birlikte olmasını² yine de engelleyememiştir. İo'nun güzelliğine vurulan ve onu Hera'nın öfkesinden korumak isteyen Zeus İo'yu ineğe dönüştürür. Kimi kaynaklara göre de, dönüşümü Zeus değil, hasetinden çatlayan Hera gerçekleştirmiştir.

Karşılıksız aşklarda ya da sevgili yitirildiğinde ise, tanrılar daha çok "mağdur"un yanında yer alır. İphis, güzel ama kalpsiz Anaksarete'ye aşık olur ve kız yüz vermeyince de kendini onun kapısına asar. Aphrodite Anaksarete'yi cansız bir heykele dönüştürür... Tanrılar denizde boğulan kocası Keyks'in arkasından ağlayan Halkyone'a acır ve onları yelkovan kuşuna; Dionysos da, üzüm salkımı koparıırken düşüp ölen sevgilisi Ampelos'u bir yıldızla çevirerek ölümsüzleştirir.

Narkissos'un nergis çiçeğine dönüşmesinin nedeni ise, "narsizm"dir. Narkissos, "su yüzünde gördüğü kendi hayaline aşık olmuş ve sonsuza kadar kendini su yüzünde görebilmesi için"³ nergis çiçeğine dönüştürülmüştür. Bu bir "ceza" mıdır, yoksa - "ödül" müdür, tartışma götürür; ya da bakış açısına göre değişir.

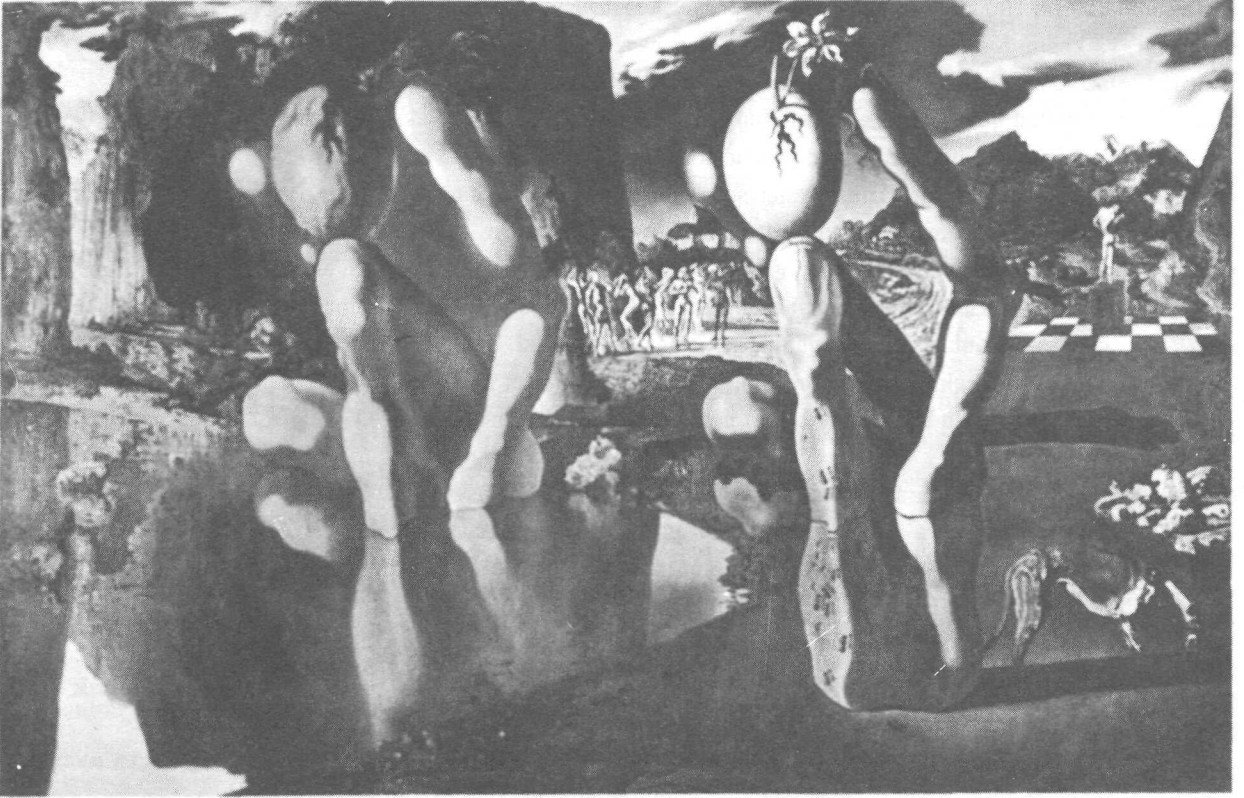
Mitoslarda "sarkıntılık" da hoş karşılanmaz. Bir mitosda, Artemis'e yanaşmak isteyen Orion, Artemis'in yolladığı bir akrep tarafından sokularak öldürülür. Artemis, akrebi gökte bir yıldızla dönüştürerek ödüllendirir. "Orion yıldızının Akrep burcundan her zaman uzaklaşması bundandır."⁴

Artemis, ırmakta yüzerken ırmak tanrı Alpheios'un tacizine uğrayan Arethusa'yı bir kaynağa dönüştürür. Suları Alpheios'a karışmasın diye de onu yeraltına indirir.

Bir başka kovalamacalı mitosda ise, ağaç perisi Syrinks, tanrı Pan onu tam ele geçireceği sırada bir kamışa dönüşür; efsaneye göre, Syrinks Pan'ın flörtü olmamış, ama flütü olmuştur.

Mitoslarda "ensest" ilişkiye de rastlanır. Theias, kendisiyle yatan kızı Myrrha'yı öldürmek isteyince, tanrılar Myrrha'yı bir mersin ağacına dönüştürür. Bu mitosun devamı da cinsellikle ilgilidir ve yine dönüşümle sonuçlanır. Aphrodite, bu ağacın kabuğundan doğan Adonis'i bakmak üzere Persephone'ye verir. Ancak çocuğa aşık olan Persephone onu geri vermek istemez. Zeus, Adonis'in yılın dört ayını Aphrodite'in, dört ayını Persephone'un yanında, geriye kalan dört ayını ise istediği yerde geçirmesine karar verir. Adonis Aphrodite'in yanında kalmak ister. Öfkelenen Persephone üzerine bir domuz salarak Adonis'in testislerini parçalar. Yere düşen kan damlaları Manisalesine dönüşür.

İhanet gibi kıskançlık da, dönüşümlere yol açar. Hera, mitolojinin kıskançlık abidesidir ama Zeus'un kılık değiştirerek on dört kadınla birlikte olmasını yine de engelleyememiştir. İo'nun güzelliğine vurulan ve onu Hera'nın öfkesinden korumak isteyen Zeus İo'yu ineğe dönüştürür. Kimi kaynaklara göre de, dönüşümü Zeus değil, hasetinden çatlayan Hera gerçekleştirmiştir.

Salvador Dalí, Narkissos'un Başkalaşımı, 1937

Narkissos'un nergis çiçeğine dönüşmesinin nedeni ise, "narsizm"dir. Narkissos, "su yüzünde gördüğü kendi hayaline aşık olmuş ve sonsuza kadar kendini su yüzünde görebilmesi için" nergis çiçeğine dönüştürülmüştür. Bu bir "ceza" mıdır, yoksa "ödül" müdür, tartışma götürür; ya da bakış açısına göre değişir.

Tanrılar, ikizi Kaunos'a aşık olan Byblis'i anlatan mitosda da "enset"e hoşgörülle bakar. Nymphe'ler aşkı karşılıksız kaldığı için intihar eden Byblis'i ölümsüz bir pınara çevirirler.

"Hermafrodit" varlık Agdistis'e karşı ise, tanrılar hoşgörüsüdür. Kişi ya erkek olmalıdır, ya kadın. Nedir o öyle iki cinslilik! Tutup keserler erkeklik uzvunu. Irmak tanrının kızı, bu uzuvdan meydana gelen badem ağacından koparıp göğsüne sakladığı bademden gebe kalır ve Attes'i doğurur. Dağa bırakılan Attes yakışıklı bir delikanlı olur. Erkeklik uzvu kopartıldığı için artık kadın olan Agdistis ona rastlar ve aşık olur. Attes başka bir kızla evleneceği sırada Agdistis yine karşısına çıkar. Attes de çıldırır, tıpkı babası gibi, cinsel organını keserek can verir.

Bir başka mitosda ise, "hermafroditik" dönüşümün nasıl gerçekleştiği anlatılır. Hermes ile Afrodite'in oğlu Hermafrodit dünyayı dolaşmaya çıkar. Bir gölün perisi, görünce ona aşık olur. Delikanlı soyunup gölün sularına dalınca da gence sarılır ve birbirlerinden ayrılmamaları için dua eder. "Tanrılar da, dualarını kabul edip bu iki ayrı bedeni bir "vücut" etmişler. İşte o vücut hem erkek hem dişi; hem de ne biri ve ne de öteki olmuş."⁵

Mitolojide, cinsel kökenli başka dönüşümlere de rastlanır. Örneğin, Zeus'un tapınağına girip sevişen Melanion ile Atalante, saygısızlığa içerleyen tanrılar tarafından

Burada örneklendirdiğimiz mitoslar, ait oldukları dönemin aşka bakışımı ve cinsel eğilimlerini; toplumsal esenliğin bozulmaması için de, mitosların aşkı ve cinselliği nasıl kurallandırdığını az-çok gösterir. Attes mitosunda olduğu gibi, "toprak bereketini ve bitki öldükten sonra yeniden dirilmesini simgeleyen bu efsanelerin daha çok allegorik birer anlam"⁶ taşıdıkları da unutulmamalıdır.

İçinde hayat buldukları uygarlığın çöküşüne koşut olarak toplumsal rollerini yitirmeye başlayan ritüeller ve mitoslar, süreç içinde ya başka bir biçime dönüştüler ya da tamamen yokoldular. Mitosların yerini yazılı "norm"lar, "kanun"lar aldı. Aşk ise hiç bitmedi. "Muma çevirmeye", "iğne-ipliğe dönüştürmeye" devam etti, ediyor, edecek!

Mitolojide, cinsel kökenli başka dönüşümlere de rastlanır. Örneğin, Zeus'un tapınağına girip sevişen Melanion ile Atalante, saygısızlığa içerleyen tanrılar tarafından aslana, dereye yıkanan tanrıça Artemis'i çıplak gördüğü için avcı Aktaion da geyiğe dönüştürülür.

Notlar:

1. S.H. Hooke, *Ortadoğu Mitolojisi*, Çev. A. Şenel, İmge: 20, Ankara, 1991, s.9.
2. B.Necatigil, *100 Soruda Mitologya, Gerçek, 100 Soruda Dizisi: 6*, 3. Baskı, İstanbul, Kasım 1978.
3. O. Hançerlioğlu, *Felsefe Ansiklopedisi, Cilt IV, Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları: 30*, İstanbul, 1978, s.220.
4. A. Erhat, *Mitoloji Sözlüğü, Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları: 18*, 2. Basım, İstanbul, 1978.
5. Halikarnas Bahkçısı, *Merhaba Anadolu, Bilgi: 241*, 4. Basım, Ankara, Kasım 1989 s,130.
6. A. Erhat, a.g.e., s.16.

Acayip Bir Hayvan

Kollarımı kavuşturarak şöyle diyordu Hermann Kafka: "Şimdiki çocuklar nerden bilecekler bunları. Benim çektiğimi kimse çekmemiştir. Daha yedi yaşındayken el arabasıyla köy köy dolaşır, öteberi satardım... Yer elması bulup karnımızı doyurduk mu tanrıya şükrederdik. Yıllarca kışım doğru dürüst giyecek bulup sırtımıza geçiremedik, ayaklarımız yara bere içinde kaldı... Evden hiç ama hiç yardım görmedim; askerliğimi yaparken bile; yardım görmeyi bırak eve para yollardım... Öyleyken babamı baba bildim hep. Bugün kime anlattırın bunları. Benim çektiklerimi hangi çocuk çekmiştir..."

Kafka, babasının kendi çocukluğunda çektiği çilelerden böbürlenerek söz etmesini, kendi mutluluğuna bir saldırı olarak gördü. Babasının çocukken çektiği zorluklara bir diyeceği yoktu. Ne ki, babası kendi çektiği çileleri onun çekmediğini, oğlunun kendisinden daha mutlu olduğunu yineleyip duruyor ve böyle yaparak da çilelerini bir gurur kaynağına dönüştürüyordu. Bu böbürlenme Kafka'ya eza veriyordu.

Kafka, babasının bu türden konuşmalarının, başka koşullar altında mükemmel bir eğitim aracı olabileceğini kabul etmekteydi; bütün bunlar, babanın çektiği kahır ve yoklukları üstlenmek üzere oğulları yüreklendirip güçlendirebilirdi. Ama Hermann Kafka'nın böyle bir amaç güttüğü yoktu. Babasının anlattıklarından onun örnek alınması gerektiği sonucu çıkarılacaksa eğer, Kafka'nın evi terk etmesi ve başının çaresine bakması gerekiyordu. Ama Hermann Kafka bunu da nankörlük, budalalık, isyankarlık, hainlik, çılgınlık, diye niteliyordu. Sonuç olarak, bir yandan anlattıklarıyla Kafka'yı böyle bir işe ayartıyor, öte yandan sıkı sıkıya bunu yasaklıyordu.

Kafka, "Babama Mektup"da durumu şöyle değerlendirir: "Senin için aşağı yukarı şöyle bir durum vardı ortada: Bütün ömür boyu canını dişine takıp çalışmış, neyin varsa çocuklarının, ama en çok benim yoluma feda etmiş, ben de böylelikle "beyler" gibi rahat bir

yaşam sürmüş, dilediğim öğrenimi yapmak konusunda katıksız bir özgürlüğü elde bulundurmuş, yiyecek içecek sıkıntısı çekmemiş, yani kısaca tasa, kaygı nedir bilmemiştin; sen ise bütün bunlara karşı bir minnettarlık beklememiştin benden; "çocukların minnettarlığını" bilirsin; ama hiç değilse onların sana gülyüz göstermelerini, bir duygudaşlık belirtisini açığa vurmalarını istemiştin; oysa ben, bunların hiç birine yanaşmayarak, senden hep korkup bir köşeye sinmiş odama, kitaplarıma, zırzop dostlarıma, kaçık düşüncelerime sığınmışım."(s.135)

Hermann Kafka için oğlu, yararsız insanlarla arkadaşlık kuran hayırsız bir evlattı. Pek çok kez Max Brod için "çabucak parlayan kaçık" anlamında "meschuggen Ritoch" deyimini kullanmıştı. Kafka'nın diğer arkadaşları da babasının bu kara çalmalarından payını almıştır. Edindiği yeni dostlar için babasının kullandığı ata sözü sıklıkla, "körle yatan şaşı kalkar" olmuştur.

Çıkışma, gözdağı verme, alay, kötü kötü gülme ev halkı üzerinde tam bir diktatör olarak hakimiyet kurmuş olan Hermann Kafka'nın terbiye yöntemleridir. Kafka için en ürkütücü olanı da "bir balık gibi paralarım seni!" lafıdır. Fazlasıyla güçlü bir babadır Hermann Kafka. Babama Mektup'ta şöyle devam ediyor Kafka, "Alayla eğitim yöntemine ayrı bir güven duyuyordun, bana karşı üstünüğüne en uygun düşen yöntem de buydu. Bir uyardıma bulunmak istesen, diyordun ki genellikle: "Bunu şöyle yapamaz mısın? Bu kadarı çok mu olur yoksa? Elbet vaktin var mı böyle davranabilesin?" vb. Öte yandan, bu çeşit soruları tarafıma yöneltirken kötü kötü güler, yüzünü kötü kötü ekşitirdin; böylece insan, adeta fena bir iş yaptığını anlamaya fırsat bulamadan cezalandırılırdı. Paylamalarında başvurduğum kışkırtıcı bir yol da, insana üçüncü bir kişiymiş gibi davranışın, yani karşısına alıp kendisiyle kötü kötü konuşmaya bile onu layık görmeyişindi."(s.148).

Kafka'yı bir kez bile dövmemiştir, ama bağırıp çağırmaları, yüzünde beliren kırmızılık, pantolon

askılarını hiddetle çıkarışı ve sandalyenin arkalığında hazır bekleyişleri Kafka için dayaktan da beterdir. Sanki asılmak istenen biri vardır ortada. Gerçekten asılsa ölecek, her şey de kapanıp gidecekti. Ne var ki, ölmekten de beter bir durumdu bu, asılması için gerekli hazırlıkların yapıldığını gören ve önünde sallanıp duran ilmik tam boynuna geçmek üzereyken bağışlandığını öğrenen bir mahkum gibi hissediyordu kendisini. Bağışlanarak kılıpayı ölümden kurtulması içinde ağır bir suçluluk bilincinin birikimine yol açıyordu.

Hermann Kafka'nın, babasıyla aralarının iyice gerildiği anların ardından, babasında saklı bir bilgeliğin "bir solukluk esintisini" (Günlükler, s.125) hisseder. Baba evde, bilgeliğinden çok daha güçlü ve gürültülü esmektedir, "mutfaktaki fırın kapaklarının da sert ve hoyrat kapandığını duyuyorum. Babam, odamın kapılarını adeta göçerterek giriyor içeri ve robdöşambrını arkasında sürükleyerek geçip gidiyor"(Günlükler, s.126).

Babasına karşı giderek öyle bir kin duymaya başlar ki, bir noktadan sonra kinin sebebini unutmuştur. Öyle ki, "Vater" sözcüğü Kafka için yahudi bir babayı anlatmaya yetmez.

Anne ve babasına, anne ve babasının ise ona söylediği her söz, bir kalasa dönüşüp ayaklarının önüne düşer (Günlükler, s.455) Fakat bir yandan da herşeye karşın onların annesi ve babası olduğunu düşünür, kökenini onlardan almaktadır; onlarla ve kızkardeşleriyle arasında bir kan bağı olduğunu hisseder ve buna değer verir. Fakat bazan bu duygunun da üzerine gider, "evde anne ve babamın yattığı yatağı kullanılmış yatak çarşaflarını, özenle yerlerine yerleştirilmiş gömlekleri gördükçe kusacak gibi oluyorum, içim dışıma çıkıyor adeta; sanki kesinlikle doğmuş değilim de, bu havasız ve bunaltıcı yaşamdan çıkmam, bu havasız ve bunaltıcı odada boyuna yeniden dünyaya gelmem gerekiyor, bu odadan boyuna doğumumun onayını sağlıyorum; bu iğrenç nesnelere, büsbütün denemese bile yine de

Bir akbaba vardı. Ayaklarımı gagalıyordu. Çizme ve çoraplarımı didik didik etmiş, sıra ayaklarıma gelmişti. Durup dinlenmeden veriştiriyordu gagayı, arada bir havalanıp çevremde tedirgin dolanıyor, sonra yine çalışmasını sürdürüyordu. Derken bir Bay geçti karşıdan, bir vakit durumu izledikten sonra, niçin akbabaya ses çıkarmadığımı sordu. "Ne yapabilirim ki!" dedim. "Geldi, haydi gagalamaya başladı; elbet ilkin kovmak istedim, hatta boğacak oldum kendisini; ancak, böyle bir hayvanın gücüne diyecek yok. Baktım hemen suratıma atlayacak, ben de ayaklarımı gözden çıkarmayı uygun buldum; artık didik didik edilmelerine de bir şey kalmadı." – "Vallahi bilmem ki neden bunca işkenceye katlanıyorsunuz!" dedi Bay, "Bir kurşun; akbabanın işi görülür biter." – "Ya?" diye sordum ben, "Peki bunu siz yapar mısınız?" – "Hay hay!" dedi Bay, "Yalnız eve kadar gideyim de silahımı alıp geleyim. Bir yarım saat daha bekleyebilir misiniz?" – "Bilmem!" diye cevapladım ben ve bir süre acıdan kaskatı kesildim, sonra dedim ki: "Ne olur siz gene bir deneyin!" – "Peki, peki!" dedi Bay, "Bir koşu gider gelirim." Biz konuşurken, akbaba gözlerini bir Bay'a bir bana çevirmiş, sessiz sakın bizi dinlemişti. Şimdi görüyordum ki, bütün söylenenleri kavramıştı; ansızın havalandı, hız almak için alabildiğine geriye kaykılıp bir mızrak atıcısı gibi gagasını ağzından içeri daldırdı, derinlere gömdü. Ben arka üstü yıkılırken, onun tüm çukurları dolduran, tüm kıyı kenarlardan ötelere taşan kanlar içinde kurtuluşsuz boğulup gittiğini görerek rahatladım.

Kafka, Akbaba, Bir Savaşın Tasviri.

kısmen çözülmeyecek gibi bağılıyım, hiç değilse benim koşturmak isteyen ayaklarımdan sarkıyor, henüz bir biçimden yoksun o ilk lapamsı kitle içinde yer alıyorlar." Onlar tarafından aldatıldığını, irade gücünün felce uğratıldığını düşünür ve onlara karşı nefretten başka birşey duymadığını ifade eder. "Düpedüz kendi ailemin önünde dikilip bıçakları elimde sürekli sağa sola sallıyor, onu hem yaralamak, hem savunmak gibi bir amaçla yapıyorum bunu".

Kafka'ya babasından miras kalan şey kedi ve kuzu karışımı ve insani duygulara sahip bir hayvandır, "Melezleme" isimli hikayesine şöyle başlar "Acayip bir hayvanım var, yarı kedi, yarı kuzu. Öbür eşyalarla babamdan miras kaldı. Ama gelişip serpilmesi benim zamanımda oldu". Hayvan hakkında sorulan sorular onun için pek içinden çıkılabilir şeyler değildir: Ne diye böyle bir hayvan vardır, ne diye başkasının değil de onundur bu hayvan, ölünce ne olacaktır, daha önce de böyle bir hayvan yaşamış mıdır, kendisini yalnız hissediyor mudur, neden yavruları yoktur, adı nedir?

"Bana ne oldu böyle?" diye düşündü bir gece karmaşık düşlerinden uyanan Franz Kafka. Hayır! Düş falan değildi. Gerçektir. Dönüştüğü bu melez hayvan bizzat kendisiydi. Melezdeki ikili yan kuzu-kedi, baba-oğul ikilisini yansıtıyordu. Bir başka öyküsü "Değişim"de, dönüştüğü kocaman böcek babasıdır, kocaman güçlü iğrenç babası. Ama aynı zamanda kendisidir de babası tarafından horlanan Kafka'dır. Kafka daha sonraları kendini bir köpeğe (Bir Köpeğin Araştırmaları) bir maymuna (Akademiye Rapor), şarkı söyleyen bir fareye (Şarkıcı Josephine) bir köstebeğe (Yuva) dönüştüreceklerdir.

Yazmak Kafka için babasından hem kaçmak hem de öğ almaktı. Kafkanın babasından alacağı öcü, şiddeti kendine yöneltti ve kendini babasına dönüştürdü ve sonra da onu öldürdü. Dava'da, Yargı'da kendini ölüme mahkum etti. Gerçekte de kendini yok etme isteği sonunda onu hasta etti. Vereme yakalandı ve

Sayın akademi üyeleri:

Geçmişteki maymun yaşamıma ilişkin bir raporu akademiye sunmaya çağırarak bana şeref veriyorsunuz. Ne yazık ki bu çağrınıza uyamayacağım. Maymun yaşamım neredeyse beş yıl geride kalmış bulunuyor. Belki takvime göre kısa, ama benim gibi sözkonusu zamanı doludizgin geride bırakan bir kimse için son derece uzun bir süre. Gerçi yer yer mükemmel insanların, değme öğütlerin alkışların ve orkestra müziğinin eşliğinde geçti bu süre, ama aslında yalnızdım; çünkü bütün eşlikçilerim, deminki doludizgin deyiminden ayrılmazsam, kendilerini manejenin uzak tutuyordu. Aslıma ve çocukluk anlarıma bağlı kalacağım diye direktseydim, böyle bir başarıya ulaşamazdım. Özellikle her türlü inattan vazgeçmek, kendimi uymakla yükümlü kıldığım en yüce buyruktu; ben, özgür maymun, bu boyunduruk altına girmeye razı oldum.

Kafka, Akademi İçin Bir Rapor, Hikayeler

hastalık onu yok etmeye başladı. Kafka'nın özellikle Dava ve Şato romanlarında beliren otorite'ye duyduğu saygı, babasıyla başlar. "Otorite'ye hiç başkaldırmadı. Korkusunu kendini aşağılamaya dönüştürdü. Baba-oğul ilişkisinde kendini babasının gözleriyle görmeye başladı. Ancak babasının gözünde kendini dönüştürdüğü hayvanlar, aynı zamanda babası olmuştur.

28 Eylül 1917'de günlüğüne şöyle bir not düşmüş Kafka: "Kısaca kendimi ölüme emanet edebilirim. Bir inanç kalıntısı. Babaya dönüş. Büyük Uzlaşma günü." Kafka, 1912'de 'Değişim'i , 1919'da 'Babaya Mektup'u kaleme almaya başladı. 3 Haziran 1924'de öldü. 1915' te 'Değişim' yayımlandı.

Peki Ya Hakikat Hilkat Garibesi İse?¹

(Gethen'liler) birbirlerini kadın ya da erkek olarak görmüyorlar. Bunu bizim hayal gücümüzün kabul etmesi hemen hemen imkansız. Yeni doğmuş bir bebek hakkında sorduğumuz ilk soru nedir?

Ursula le Guin (Karanlığın Sol Eli 1969)

1970'lerden sonra Kuzey Amerika'da feminizm üzerinde yoğunlaşan entellektüel emek, sosyalist feministlerin de toplumsal cinsiyet (**gender**) ve cinsiyet (**sex**) sorularının üstünü örten kategorilerin sınırlarını zorlamalarıyla 1990'larda cinsiyet farklılığı sorusunu oldukça radikal bir biçimde gündeme getirdi. Yeni feminist düşüncenin üretmekte olduğu kavramların ve stratejilerin dağılması, bunların farklı grupların demokratik çoğulcu mücadelesi için hayati bir önem taşıyabileceğine işaret etmektedir. Ben bu yazıda, toplumsal cinsiyet ve cinsiyet ayrımının feminist teorinin özellikle son yirmibeş yıllık tarihi içindeki dönüşümünü inceleyerek, cinsiyet farklılığı sorusunun gündeme gelmesinin nasıl bir cinsel farklılık politikasını ve ne gibi hukuki talepleri tartışmaya açtığına değinmekle yetineceğim.

"Cinsiyet" (**sex**) ve "toplumsal cinsiyet" (**gender**) kavramları arasındaki ayrım Freud'ün 1905'te "dişinin dişliliğini", "erkeğin erilliğini" kuramsal bir biçimde tanımlama girişiminin mirasıdır. Kısaca özetlersek, Freud için kadının ya da erkeğin biyolojisi bir problem teşkil etmez. Asıl problem kadının ve erkeğin, onların biyolojilerinin bir aynası olan psikolojileridir. Çocuk dışı doğmuşsa içinde büyüdüğü kültür sayesinde dişliliği, erkek doğmuşsa erkekliği kazanacaktır. Freud biyolojik cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasında kadervari bir bağ olduğu sonucuna varmıştır. 1968'de Robert Stoller adlı bir psikanalist Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet (Sex and Gender) adlı eserinde travesti ve transseksüelleri incelerken, biyolojik olarak normal oldukları halde psikolojik olarak anormal olan bu vakaların durumlarının Freud'den gelen "cinsiyet" ve "toplumsal cinsiyet" arasındaki kavramsal ayrıma dayanarak açıklıyordu.

Stoller kulağa artık banal gelen bir açıklamayı ilk kez dile getiriyordu: travestilerin ve transseksüellerin kimlikleri doğum sonrası özellikle anne-çocuk ilişkisi bağlamındaki psikolojik etkilerle belirleniyordu. Stoller'in temel fikrini en basit şekliyle özetlersek, travesti ve transseksüeller bebekliklerinde, "normal" erkek bebeğin yaşadığı bir kopuşu yaşamıyorlardı. "Normal" erkek bebek annesinin vücudunun kendisinin değil başkasının vücudu olduğunu farkedip farklı bir özdeşlik kurabilirken, büyüyünce travesti ya da transseksüel olan erkek bebek kendisini annesinin vücudunun bir uzantısı olarak görmeye devam ediyor; anne vücudundan kopuşu ya çok geç gerçekleştirebiliyor, ya da aslında hiçbir zaman tamamen gerçekleştiremiyordu. Bu arıza öyle etkili oluyordu ki biyolojik cinsiyet olgusunun büyük ölçüde önüne geçebiliyordu. (Elbette, Stoller kadın travesti ve transseksüellerin durumlarının "simetrik" bir açıklaması olacağını ümit etmekle yetinmektedir.)²

Stoller toplumsal cinsiyeti kültüre, tarihe ve topluma bağlayarak açıklamış; ancak, toplumsal cinsiyet edinme mekanizmalarını açıklamakla ilgilenmemiştir. 1970'lerin "eşitlik" talebi ile karakterize edilebilecek feminizminin kuramcıları Stoller'in toplumsal cinsiyet kavramına büyük ilgi gösterdiler. Kısa zamanda "toplumsal cinsiyet" feminist kuramın en önemli kavramı haline geldi. Bunun nedeni, bu kavramın "biyolojik cinsiyetten bağımsız olarak, kadınların eşitlik talebini meşru hale getirebilecek" kavramsal araç olarak görülmesiydi. Feminist düşünürler Stoller'den ödünç aldıkları toplumsal cinsiyet kavramı ile anatomi ile kader arasındaki bağı kırmaya savaştılar³. Fakat bu ayrım gittikçe daha katılaştı ve feminist ortodoksluğun yapı taşı haline geldi. Temel akıl yürütme basitleştirilmiş haliyle şöyledir: "Biyolojik cinsiyetimiz erkek ya da dişli olarak belirlenmiş doğarız, ancak kadın ya da erkek olmayı toplum bize çok küçük yaşlardan başlayarak öğretir. Örneğin çocuk dışı ise ona verilen hediye oyuncak bir araba değil, hep bir bebektir..." 1970'lerin

feminizmi dişi vücut ile kadın toplumsal cinsiyeti arasında herhangi bir bağ olduğunu kesinlikle reddediyordu. Böyle bir bağ varsaymak, asıl sorunun, yani kadının ve erkeğin toplumsal cinsiyetleri arasında kültürel ve tarihsel bir eşitsizlik olduğu gerçeğinin üstünü örtmekti, ki bu da anti-feminist damgasını yemek için yeterliydi. Feminist eşitlik ütopyası ancak "toplumsal cinsiyetsizleştirme" ye dayanan bir eğitim politikasıyla gerçekleştirilebilir.

Stoller'in ve 1970'lerin feminizminin cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasında yaptığı ayrımın metafizik arka planı incelenirse, bu ayrımın kabaca doğa ve kültür arasındaki problematik karşıtığa geri döndüğü görülecektir. Cinsiyet kavramının altında biyolojik vücudun değişmez maddi bir temel olarak kabul edilmesi yatar. Buna karşın, toplumsal cinsiyet kavramı bu değişmez maddi temele toplumsal olarak inşa edilmiş, tarihsel olarak üretilmiş anlamların yüklenmesi sürecine işaret eder. Cinsiyet statik ve *edilgin doğadır*, toplumsal cinsiyet ise kültürel yani akıcı ve değişken olan... Kısacası cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasındaki ayrım doğa-kültür, genetik-çevre, maddi-manevi, vücut-akıl vs. gibi klasik modern karşıtların mantığına dayanarak açıklanmıştır. Modern felsefe tarihi doğa ve kültür arasındaki ayrımı sabit bir ayrım haline getirme çabasının bir tarihi olarak okunabilir. Ancak, yukarıda saydığımız karşıtlıkları sabit bir denge içinde tutmak ve bu karşıtların birlikteliğinin sürekli bir alış veriş ilişkisi olduğunu görmezden gelmek oldukça zordur. Dahası, bu metafizik karşıtlıkları inşa eden ve karşıtlardan birisini diğerinden daha değerli kılan mantığın en can alıcı hamlesi kadınlara karşı cinsiyet ayrımcılığı yapmaktır. Cinsiyetsizmiş gibi karşımıza çıkan ve kavramsal dünyamızın temel taşları olan kişi, saygı, arkadaşlık, aşk, akıl, politika, kültür, vs. gibi kavramların tarihsel oluşumlarını belirleyen söylemlere bakıp da bu söylemlerde "kadın"ın nasıl bir rol oynadığını araştırmak oldukça aydınlatıcı bir sonuç verir. Kadınlıkla çağrışımsal düzeyde bile olsa

Gerindi. Kalktı. Önümüzde çırılçıplak dimdik durdu ve borazanlardan, Gerçek! Gerçek! Gerçek! haykırırları dökülürken itiraf etmekten başka çaremiz kalmadı, o bir kadındı. Borazanlar sustu ve Orlando ayakta çırılçıplak duruyordu. Dünya kurulalı beri hiçbir insanoğlu ondan daha çekici görünmemiştir. Bedeninde bir erkeğin gücüyle bir kadının zerafeti bütünleşmişti. Orada öylece dururken, borazanlar ötüşlerinin ortaya çıkarttığı bu güzelim görünümünden ayrılmaya isteksizmişlercesine ezgilerini uzattılar; ve Saffet, İffet ve Hicap, kuşkusuz Merak'ın esinlemesiyle kapıdan içeriye gözlediler ve çıplak figüre havluya benzer bir giysi attılar, ancak ne yazık ki bu bir kaç santim uzağına düştü. Orlando hiç bir telaş belirtisi göstermeden bir boy aynasında kendini tepeden tırnağına süzdü ve sanırız banyoya gitti. Anlatımızdaki bu duraklamadan yararlanıp birtakım açıklamalarda bulunabiliriz. Orlando kadın olmuştu, bunu yadsımak olanaksız. Ancak başka her bakımdan eskiden ne idiye oydu. Cinsiyet değişimi geleceğini değiştirse de kimliğini hiç değiştirmemişti. Erkek ve kadın Orlando'ların yüzleri, portrelerinin de kanıtladığı gibi hemen tümüyle aynıydı. Erkeğin belleği -ancak bundan böyle adet yerini bulsun diye erkek yerine kadın, erkeğin yerine kadının demeliyiz- yani kadın Orlando'nun belleği hiç bir engelle karşılaşmaksızın geçmiş yaşamının tüm olaylarının ta en başına uzanabiliyordu. Belki hafif bir bulanmadan söz edilebilirdi, hani duru bellek havuzuna bir iki koyu damlacık düşmüş gibi; bir takım şeyler bir parça silikleşmişlerdi, ama hepsi bu kadardı. Görünürde değişim acısızca, tepeden tırnağına ve Orlando'nunkendisinde hiç şaşkınlık uyandırmayacak bir biçimde gerçekleşmişti.

şöyle bir ilişkilendirilmiş her kavram karşıtı ile ilişkisinde hiyerarşinin daha az değerli terimi konumundadır. Felsefi düşünce tarihi kendisini kadınları dışlayarak kurmuştur; işte kadının "özellığı" bu tarihin sildiğı 'öteki' olmasından kaynaklanır.

Feminizm, pratik ve politik kayguların aciliyeti yüzünden, felsefe ile ilişkisini yeterince çözümleyememiştir. Toplumsal cinsiyet ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi düşünme girişiminin ilk sürecinde, klasik metafiziğın kadınları ve dişiliğı dışlamak sayesinde kurulmuş kategorileri feminist söylemde naif bir şekilde kullanılmıştır. Buna birkaç örnek verebiliriz. Birincisi, eşitlik talep eden feminist düşünce kadınları, tıpkı erkek egemen felsefe tarihinin kurguladığı gibi, kendi içinde tek öze sahip homojen bir grup, bir kategori olarak düşünmüştür. Üstelik politik program bu kendi içinde aynı olan grubu erkeklerle "aynı" hale getirmek olduğundan, üstü örtülü bir biçimde erkek fiziğı standart olarak alınmış ve sanki kadın fiziğine karşı önceden örtük bir değer yargısı verilmiştir.

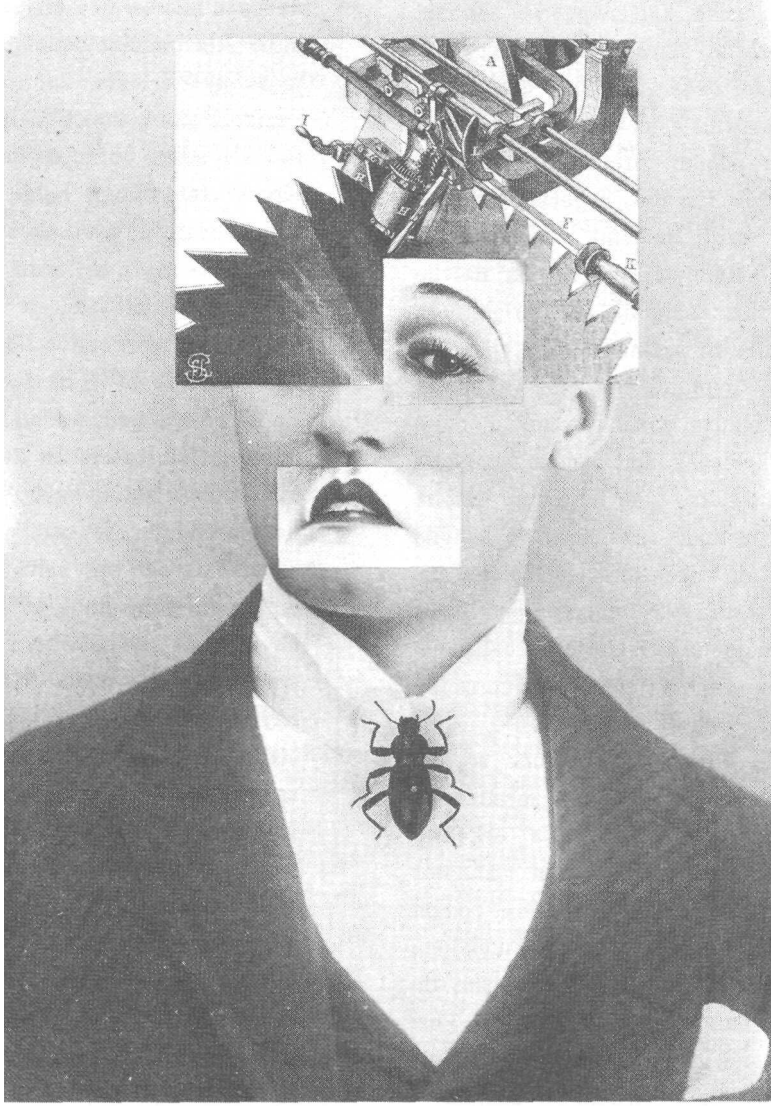
İkincisi, toplumsal cinsiyet kavramına mutlak bir ayrıcalık atfedilmesi, cinsiyet farklılığının ve vücudun paranteze alınıp söylem dışı bırakılmasına yol açmıştır. Halbuki bu tür bir paranteze alma Eski Yunan'dan başlayan erkek egemen felsefe geleneğinin en klasik ideolojisidir. Bu ideolojiye göre vücut ve vücudun tutkuları bilginin ve ahlakın önündeki en büyük engeldir. Oysa, felsefe öncesi anaerkil toplumlarda ruh-beden ayrımı belirginleşmediğinden vücut bu şekilde dışlanmaz; aksine, doğurganlık kutsal sayılır. Eski Mısır "ölümü" ve "ölümsüzlüğü" düşünsel olarak derin bir biçimde ilk kez keşfetmiş ve bu keşif tarihin en büyük uygarlığına zemin hazırlamıştır. Ruh beden ayrımına rağmen, mumyalama pratiğinin de ortaya koyduğu gibi, ruhun (aynı) bedene mecbur olduğu varsayılmıştır. Buna karşın, Eski Yunan filozofu Pitagoras'ta transmigrasyon doktrini sayesinde ruhlar tek bir bedene mahkum olmaktan kurtulurlar. Ruhlar

Birçokları bunu hesaba alarak ve böylesi bir cinsiyet değışikliğinin doğaya aykırı olduğunu savunarak (1) Orlando'nun öteden beri kadın olduğunu, (2) Orlando'nun halihazırda bir erkek olduğunu kanıtlamak için büyük çaba göstermişlerdir. Birtakım biyologlarla psikologlar belirlesin bunu. Bizim için basit gerçeğı söylemek yeterli: Otuzuna kadar Orlando erkekti; bu yaşta kadın oldu ve o gün bugündür de öyle.

Her neyse. Birakalım cinsellik ve cinsiyetle başka kalemler ilgilensin; biz böyle iğrenç konuları elimizden geldiğince çabuk bırakiveririz. Orlando bu arada yıkanmış ve her iki cins tarafından da giyilen Türk kaftanıyla şalvarını geçirmişti üstüne; ve artık durumunu gözden geçirmek zorundaydı. Ve durumunun son derece tehlikeli ve sıkıntılı olduğu onun öyküsünü yakından izleyen her okurun ilk düşündüğü şey olmalı. Genç, soylu ve güzelken uyanıp kendini yüksek sınıftan genç bir hanımın içine düşebileceğı en nazik konumda bulmuştu. Zili çalsa, çığlıklar atsa ya da düşüp bayılırdı onu suçlayamazdık. Ama Orlando hiç istifini bozmadı.

Tüm hareketleri son derece biliçliydi, dahası

dünyaya değışik bedenlerle tekrar tekrar gelebildiklerinden Pitagoras'ın doğada bedeni olan her varlığa (fasülyeler dahil) bugünkünden çok daha farklı bir tavırla yaklaştığı tahayyül edilebilir. Platon'la beraber vücut ölümlü, ruh ölümsüzdür. Platon vücut hakkındaki kararını mitolojik bir tarzda ifade etmiştir: en mükemmeli bu dünyaya gelmek zorunda kalmamaktır; vücut sahibi olmak zaten bir lanettir. Bu andan başlayarak, Batı düşüncesi bir vücut fobisiyle belirlenmiş ve vücudu düşünsel alanın dışına itmiştir. İşte feminizm de ilk döneminde, bu vücut korkusuna eklenmiştir. Bunun bir uzantısı

Malcolm Tarlofsky, 1995

Suni dölllenme, değişik amaçlara hizmet eden hormon tedavileri, ameliyatla vücudun cinsiyeti belirleyici kısımlarının değiştirilmesi cinsiyetin akışkan bir hale geldiğinin kanıtıdır. Ama, bu vücudu dışarıdan hamur gibi yoğrulan edilgin bir madde konumuna sokmaz. Vücut durmadan tepki verir ve dönüşür.

olarak, kadın vücudunun tarihsel olarak belirleyici farkı olan çocuk doğurma kapasitesi ve annelik, kamu hayatı içinde yerini almış özgür profesyonel kadın imajı karşısında değer kaybına uğramıştır. Örneğin Simone de Beauvoir'a göre "çocuk doğurmak doğal bir etkinliktir, değer üreten bir çalışma değildir". De Beauvoir hayatın değerini doğanın "tekrar edilmesinde" değil, doğanın "aşılmasında" yattığını savunurken bütünüyle Platonist bir naivite içine düşer. Bu metafizik safdillik Luce Irigaray'ın işaret ettiği gibi yüzyıllardır aşkınlığı (transcendence) erkeklerle, içkinliği (immanence) ise kadınla bağlamıştır. Erkeğin bilgiye yönelik aşkınlığı, onun domestik alanı temsil eden kadını aşması anlamına gelir. Ancak, bilgi ve politika yani iki temel aşkınlık alanı, aştıkları şeyin üstünde yükselirler ve aşında ona dayanırlar. Bunu en açıkça itiraf eden Hegel'dir. Tinin Fenomenolojisi'nde (Phänomenologie des Geistes) Sofokles'in Antigone karakterinden bahseden Hegel politik düzenin kadına bağımlılığı gerçeğini "cemaatin ebedi ironisi" olarak niteler.⁴

Üçüncü olarak, "eğitim" kavramının feminist söylem tarafından naif bir şekilde kullanıldığına işaret etmek gerekir. Feministlere göre, kadınlarla erkekler arasındaki eşitliği sağlayacak olan anahtar "eğitim"dir. Simone de Beauvoir'ın ve ilk dönem feministlerin kullandığı "eğitim" terimi aydınlanma kökenli "ilerleme" fikri tarafından belirlenmiştir. De Beauvoir için "ilerleme" o kadar önemli bir kavramdır ki, "kadınların değerden düşürülmesi insanlığın evriminin tarihinde zorunlu bir adımdır."⁵ Simone de Beauvoir 1949'da kadınların anne ve eş geleneksel rollerini eğitim uğruna terk etmelerini savunuyordu. Bu söylemde geleneksel olarak kadınların vücuda getirdiği "bakmak", "beslemek", "büyütmek" gibi değerler aşağılanırken, erkeklerin dünyasına ait "profesyonel başarı" gibi değerler yükseltiliyordu. Mutsuz ama özgür olmak, özgür olmamaya tercih edilirdi. Aydınlanmanın "eğitim" kavramına getirilen eleştiriler, Beauvoir'ın eğitim

önceden üzerlerinde düşünüldüğü izlenimini bıraktıkları bile söylenebilirdi. İlk önce dikkatle masanın üzerindeki kağıtları inceledi, koşukla yazılmış gibi görünenleri ayırıp aldı ve göğsüne sakladı; sonra bütün o günler boyunca, açlıktan ölmek üzere olduğu halde yatağının başucundan hiç ayrılmayan Silifke tazısını çağırды, besleyip tüylerini fırçaladı, sonra kuşağına bir çift tabanca soktu, en son olarak da Elçilik gardrobunun bir parçası olan birkaç dizi elmas ve en iyi cins inciye bedenine doladı. Bu da bitince pencereden dışarı sarktı, kısıp bir ıslık öttürdü, üzerlerine kağıt sepetlerinin döküntüleri, antlaşmalar, yazışmalar, mühürler, damga mümları vs. saçılmış kırık dökük, kanlı basamaklardan inip avluya çıktı. Burada, dev bir incirin gölgesinde, bir katırın üstünde, yaşlı bir Çingene beklemekteydi. Bir ikinci katırı yularından tutuyordu. Orlando bacağını hayvanın üstünden attı, böylece peşinde sıska bir köpekle, bir katırın üstünde, bir Çingene eşliğinde Sultan'ın payitahtındaki Büyük Britanya Büyükelçisi İstanbul'dan ayrıldı. Virginia Woolf, Orlando

kavramına da yöneltilebilir: Eğitilecek olan kimdir, eğiten kim, buna kim karar vermektedir? Eğitim ürününün standardı nedir ve kimdir? Aydınlanmanın "akıl", "insan" ve "eğitim" anlayışı alttan alta beyaz, erkek, heteroseksüel, Avrupalı bir standart ile önceden belirlenmiştir. Buna benzer bir şekilde, eşitlikçi feminizmin "eşitlik" ve "eğitim" anlayışı da beyaz orta sınıf batılı heteroseksüel kadın standardını gizli bir biçimde içinde taşır.

Bütün bunları söylerken altını çizelim: Bu eleştiriler feminizmin içinden! Feminist kuram önemli dönüşümler geçirdi. Yukarıda saydığımız eleştiriler, ikinci kuşak feministlerin ilk kuşak feministlere getirdiği eleştiriler. İkinci kuşak feminizm sırf

toplumsal cinsiyet kavramına sarılmak yerine "cinsiyet farklılığı" sorusunu vurguluyor ve ilk dönem feminizmin başarısının sınırlı olmasının nedenini, uzun bir süre yalnızca toplumsal cinsiyet kavramı üzerinde yoğunlaşmış olmasında buluyor. Toplumsal cinsiyet-cinsiyet ikilisi, doğa-kültür ikilisi gibi kendi kendisini içten içe dekonstrüksiyona uğratan bir ayırım. Zaten ancak bir dekonstrüksiyon kadınlar arasındaki etnik, kültürel, yaşla ve varoluşsal cinsel seçimlerle ilgili farkların ve bunların getirdiği ahlaki ve politik taleplerin feminist düşünce içinde ele alınabilmesine olanak sağlayacaktır.

İkinci kuşak feminist düşünceye göre, toplumsal cinsiyet ile cinsiyet arasında bir bağ vardır; ancak bu bağ zorunlu bir bağ değil, olumsal (arızı) bir bağdır. Kısacası toplumsal cinsiyet ne zorunlu bir toplumsal dayatma, ne de keyfi bir seçim olarak görülebilir. İnsanın cinsiyeti ve toplumsal cinsiyeti arasında akışkan bir karşılıklı etkileşim ilişkisi vardır. Vücut kültürü, kültür vücutu etkiler ve dönüştürür. Vücut artık değişmez bir temel olarak görülemez; bugün teknoloji cinsiyeti yeniden yapabilmektedir. Cinsiyet değiştirme ameliyatlarına başlanmasında toplumun cinsiyet müphemliğine tahammül edememesi kuşkusuz etkili olmuştur. Foucault Cinselliğin Tarihi adlı eserinde Herculine Barbin adında bir ondokuzuncu yüzyıl hermafroditinden söz eder. Herculine'in biseksüel bir yaşam sürmesi fizyolojik açıdan mümkün olduğu halde, toplum onun hem kadın hem de erkek olarak yaşamasına izin vermez.⁶ Tarihte ve bugün biseksüellik katlanılmazdır; çünkü statükoyu en çok bu tehdit eder.

Suni dölleme, değişik amaçlara hizmet eden hormon tedavileri, ameliyatla vücutun cinsiyeti belirleyici kısımlarının değiştirilmesi cinsiyetin akışkan bir hale geldiğinin kanıtıdır. Ama, bu vücut dışarıdan hamur gibi yoğrulmuş edilgin bir madde konumuna sokmaz. Vücut durmadan tepki verir ve dönüşür. Örneğin, daha erkeksi görünmek için vücut geliştiren ve daha

çok kas kabartmak için erkeklik hormonu tedavisi gören kişiler, nihayetinde, vücutun bir cilvesi olarak sperm sayısında düşüş ve iktidarsızlıkla karşılaşmaktadırlar.⁷ Bu karşılıklı etkileşimin ortaya koyduğu gibi, vücutun imgesel katmanlarını katederek cinsiyete doğru bir yolculuk yapmak fikri artık bir hayalden ibarettir, "çünkü vücut zaten başından beri kültürel, zaten başından beri maddeseldir."⁸ Böylece, toplumsal cinsiyet ve cinsiyet arasındaki ayırım iyice karanlıklaşır.

Cinsiyet ile toplumsal cinsiyet ayırımının feminist kavramsal çerçeve içinde yeniden düşünülmesi hangi hukuksal talepleri gündeme getirmektedir? Feministlere göre, devlet hukuksal bağlamda yalnızca iki cinsiyet olduğunu kabul eden heteroseksüel bir kültürü empoze etmeye çalışmaktadır. Halbuki vücutun kesin bir şekilde iki türe ayrılması gerektiği yani ya dişi ya da erkek olması gerektiği gibi bir zorunluluk inandırıcılığını artık iyice kaybetmiştir. Hormonal yapımız erkeklik ve dişilik hormonlarının biraradalarına dayanır. Cinsel organlarımız görünüşte nasıl olursa olsun hormonal yapımızdaki oran şöyle ya da böyle olabilir. Zaten bu oranın "normal"i klasik metafizik kavramlara dayanarak meşrulaştırıldığından ideolojiktir. Elbette ki cinsellik hem nicelik hem de nitelik meselesidir. Bu bağlamda, iki değil sayılamayacak kadar çok cinsiyet vardır. "Heteroseksüel dişi" ya da "heteroseksüel erkek" cinsiyetlerinden birisine ait olmak doğal bir zorunlulukmuş gibi düşünmek pedersahi (patriyarkal) kültürün üzerimizde bıraktığı en aşikar işarettir. Moira Gatens'a göre, "Modern hukuk cinsiyetler arasındaki erkek-dişi ayırımını doğanın temel bir özelliği olarak görür ve bu özelliğin kültürde ancak ikili bir şekilde temsil edilmesi gerektiğini öne sürer. Kültürün doğayı inşa ettiği, kültürel pratiklerin vücutlara ikili cinsiyeti dayattığı modern hukukun kabul edemeyeceği bir gerçektir."⁹ İşte bu yüzden, heteroseksüel ön yargılı hukuk eşcinselleri, biseksüelleri, transseksüelleri, hermafroditleri vs.

anormal saymıştır. Örneğin tıp XX kromozomlu erkekleri ve XY kromozomlu kadınları incelerken ideolojik davranmış, bu kişilere heteroseksüel biyoloji modeline bakarak yargılamıştır.¹⁰ Böyle bir hukukun ve onu izleyen tıbbi ideolojinin temelinde elbette aydınlanma ürünü bir akıl yatar. Bu akıl, cinsiyetsizlik kisvesi altında heteroseksüel önyargılar taşır. Örneğin aile kavramı hukuki bağlamda heteroseksüel bir birliği dayatır. Hollanda hariç, diğer ülkelerde halen heteroseksüel olmayan evliliklere hukuksal olarak izin verilmemekte, eşcinsel çiftlerin evlat edinmeleri gibi bir konu ise asla sözkonusu olamamaktadır. Feminist hukuk felsefecisi Drucilla Cornell'in de vurguladığı gibi, "yasalar karşısında "eşitlik" ancak heteroseksüelseniz mümkündür."¹¹ Ayrıca bu yasalar çocuğu ancak babanın "meşru" hale getirebileceğini varsaydığı oranda da cinsiyet ayrımcısıdır. Bütün bunlar heteroseksüel erkeğin kendisine olan güvenini pohpohlarken heteroseksüel kadınları ve diğer toplumsal cinsel mevcudiyeti üstlenen insanları sanki yargılar.

Günümüz toplumlarında farklı cinsel mevcudiyete sahip kişi ve grupların demokratik çoğulcu mücadelede gözardı edilmeyecek bir yerleri vardır. Açıktır ki, bu insanlar cinsiyet farklılıkları yüzünden klasik hukukun cinsiyet ayrımı yapan kategorilerinin sürekli kurbanları olmaktadır. Cihangir'de yapılan ve bayrakla meşrulaştırılmaya çalışılan saldırıları hukuken önleyen hiç bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sıradışı insanların hukuk önünde bir varlıkları yoktur. Hem feminist teori, hem de Cihangir deneyimi bizi aynı noktaya götürüyor: Farklı cinsel mevcudiyete sahip insanların eşitliği ancak hukukun cinsiyet farklılığını kaale alacak şekilde 'dönüşmesi' ile mümkün olabilir.

↓

Notlar:

1. John Sallis'in 'Deformatives: Essentially Other Than Truth' makalesindeki ilk cümle: "What if truth is monstrous?" Reading Heidegger Ed. By John Sallis, Indiana University Press, 1993.
2. Moira Gatens, Imaginary Bodies Ethics, Power and Corporeality, Routledge London and New York (1996)
3. Aynı eser.
4. Tina Chanter, 'Antigone's Dilemma', Re-reading Levinas, Ed. by Robert Bernasconi, Simon Critchley, Indiana University Press, 1991.
5. Simone de Beauvoir, La Sexe qui est Seconde (İkinci Cinsiyet).
6. Judith Butler, Gender Trouble, Routledge, 1990.
7. Nancy Tuana, 'Refusing Nature and Nurture' (second version). Spindel Conference on Feminism, 1996.
8. Tina Chanter, Ethics of Eros, Irigaray's Rewriting of the Philosophers, Routledge, New York, 1995.
9. Moira Gatens, Imaginary Bodies, Routledge 1996.
10. Nancy Tuana, aynı bildiriden.
11. Drucilla Cornell, Beyond Accomodation: Ethical Feminism, Deconstruction and The Law, New York: Routledge, 1991.

Sonsuz İhlâl*

Bir keresinde Anne Landers'a** mektup yazan biri oral*** seks hakkında soru soruyordu. "Yani bu, seksten sadece konuştukları anlamına mı geliyor?", "Maine'den bir evkadını" rumuzuyla yazan kişi bilmek istiyordu; başka şeyler de var mı işin içinde? Anne Landers şöyle cevap veriyordu: oral seks tamamiyle sağlıklı ve normal bir insan etkinliğidir; bir sapkınlık değildir ve aslında söz konusu olan şey, seksten konuşmak değildir. "Maine'den evkadını" nı hayal gücünü kullanmaya davet ediyordu çünkü ayrıntılar bir 'aile' gazetesinde yayınlanacak gibi değildi.

Sanırım bu hikaye iktidar ve cinsellik üzerine tezlerini içerdiği için Foucault'nun hoşuna giderdi. "Maine'den evkadını" zannettiğinden daha çok haklıydı: aslında kültürümüzde cinsellik 'oral'dır çünkü sürekli olarak söyleme dahil edilir. Cinsel pratikler, tıbbi uzmanların yetkesine bırakılan ve temel kişilik yapılarının işareti ya da belirtisi olarak görülen bazı davranış normlarıyla yargılanır ve nitelendirilir [...].

Cinsellik toplumumuzda bir bedensel etkinlik ya da bir zevk ve acı meselesi olmaktan çok bir bilgi alanıdır. Anlamı bilir ama deneyimi elden geçiririz. Hem "Maine'den evkadını" söyleneni yapıp hayal gücünü kullansa ne olur ki? Foucault'nun bütün yapmaya çalıştığı gerçekte hayal gücümüzün, özellikle cinsellik söz konusu olduğunda, ne denli sınırlı olduğunu göstermekti. Spinoza'dan alıntı yapan Deleuze'ün söylediği gibi, bedenlerimizin neler yapabileceğini hâlâ bilmiyoruz. En vahşi sado-mazoşist fantezilerimiz bile önceden verili formüllere dayalı; işte bu yüzden Foucault "cinsellik sıkıcıdır" sonucuna varıyor. Cinselliğin Tarihi cinsel pratiklerin kendisinin bir dökümü değil, farklı zamanlarda ve kültürlerde zevklerin, arzuların ve cinsel davranışların sorunsallaştırılma, yansıtılma ve düşünülme biçiminin bir dönüşümüdür. Bu şaşırtıcı bir öyküdür: olumsuzlukların ve dönüşümlerin, şiddetin ve boyun eğmenin, kontrol yöntemlerinin sürekli yenilenmesinin, zalimlik sanatının inceliklerinin öyküsüdür. Hiç bir iktidar ilişkileri yapısı uzun süre sabit kalmaz; hiç bir

konum hediye edilmez ve hiç bir sonuç önceden belirlenmez.

[...] Psikoanalitik kuramcılara bakılırsa beden, tarihin dışında, dilsiz ve değişmeden orada öylece uzanır; ta ki simgesel düzenin işareti üzerine kazılana dek. Ta ki Fallus tarafından döllenceye dek. Cinselliği üremeden ayıran arzuyu basit ihtiyaçtan koparan şeyin dile ve kültüre girişimiz olduğunu iddia ederler. Kurucularının "anatomî kaderdir" dictumundan rahatsız olup bedeni toptan yoksayarak Fallus'un penisle bir ilgisi olmadığını ileri sürmüşlerdir. Böyle bir ayırım gerçekten ileri sürülebilir mi? Kültür anatomiden çok daha keskin bir 'kader' çizmektedir. Toplumsal olarak pekiştirilmiş insan davranışı normları, 'doğal' sınırlamalardan daha katı ve değişime karşı hoşgörüsüzdür. Biyolojik dünyada cinsel edimler üremeye, insani simgesel değiş-tokuşa olduğu kadar bağlı değildir.

Arzuyu ihtiyaca, cinselliği değişim değerine, bedensel zevki gerçek arayışına, harcamayı üretime indirgeyen şey tam da dil ve kültürün simgesel düzenidir: Nietzsche şöyle diyordu, "Korkarım Tanrı'dan kurtulamadık, çünkü hâlâ gramere inanıyoruz." Örneğin bizi sadece iki cinse ayıran şey söylemimizdir. Anatomik açıdan böyle bir ikilik gülünçtür. Standart dışı ya da ara cinsler sandığımızdan daha fazladır: ama öteki cinsler çoğunlukla derhal hormonal ve cerrahi müdahalelerle toplumun 'normal' heteroseksüel dişi ve erkeklerine dönüştürülmeye çalışılırlar. Bu dilin ve kültüre sözde özerkliğinin etkisidir. Eğer etiniz Lacan'ın ikili farklılık yasasına uymuyorsa ilaçlar ve cerrahin bıçağı uyanızı sağlayacaktır.

[...] İnsan düşüncesinin uçlarında Sade, Bataille ve Klossowski kalın ve sonsuz bir şehvevilik, evrensel bir fahişelik ve bedenlerin içiçe girişini görürler. Eşi görülmedik bir değiş-tokuş hayal ederler. Sınırların sürekli geçildiği sonsuz bir ihlâl hayal ederler. İçeriğini sürekli tüketen bir iletişim hayal ederler. Ta ki herşey araç/ortam olup ortada mesaj kalmayana dek [...].

*Confusionisex, Steven Shavirs, Obscenitydivinity two girls review, cilt 2, 1995-96, s30-36'dan Nazlı Ökten derledi.

Bizdeki Güzin Abila'ya karşılık gelen bir Sorunlar/Dertler köşesi. * Oral, hem 'sözlü, konuşmaya dayalı' hem de 'ağızdan' anlamlarına gelir.

Gündönümü

1

Ter içinde uyanmıştım. Yatarken açtığım balkon kapısından doğru nemli bir esinti geliyordu. Soğuk duş terimi kesmeye yetmemişti. Günlerdir beklenen ve kahvaltıyı bitirirken başlayan yağmur doluya çevirmiş, pencerenin camlarını dövüyordu. Buz parçalarının gittikçe büyümesiyle korkuya kapılmış, oturma odasındaki büyük pencerenin pervazına oturup cama yaslanmıştım. Sırtım buz kesmişti. Gecikiyordum. Yapacak işlerim vardı. Bavulumu hazırlayacaktım. Sofranın toplanması, bulaşıkların yıkanması gerekiyordu. Buzdolabını fişten çekecektim. Demlikteki su bitmek üzereydi. Taksi durağına telefon edecektim. Bir yolculuğa çıkmaya hazırlanıyor olmalıydım. Fırtınanın dinmesiyle birlikte terlemem de durmuştu. Günlerdir süren bunaltıcı sıcaktan iz kalmamıştı. Bunu çok iyi anımsıyorum. Tıkırtıların durmasıyla birlikte terlememin kesildiğini... Sonra neler olduğunu anımsamam gerekiyor şimdi. Herşeyi yerli yerine oturtacak anahtar sözcüğü arıyor, zorlanmadan buluyorum: "istasyon".

Istasyonu andıran yarı açık bir yapının asma çatısına yuvalanmış güvercinleri izlerken bacaklarımın arasında duran bavulumu takıldığını görmemişim. Bir elinle elime asılırken öteki elini yere yapıştırarak yüz üstü kapaklanmaktan kurtulmuşsun. Elimi tutan elini sıkıca kavramış, boştaki elimi koltuğunun altından geçirip ayağa kalkmana yardım etmişim. Şimdi anımsadığım sen, o gün yüzünü zedelemekten kurtardığım kişi misin? Düşmene ben mi neden olmuştum? Bana özellikle mi çarpmıştın? Yeri öpmeye ramak kala kurtarılacağından kuşkun olmadığından mı düşmeye kalkmıştın? Bu sorulardan hangisini yanıtlamam gerektiğini bilemiyorum. Her biri ansıyı başka yöne çekecek denli değişik yanıtlar gerektiriyor. Olagelmışlere yeni anlamlar kazandırmaya anımsadığımdan beri başlı başına bir uğraş oldu anımsamak. Bir olaylar zincirini yeniden yaşarken halkaların yerlerini, kişileri ve eşyaları değiştirerek beklenmedik biçimde sonlanan ansılar yaratıyorum. Senden öğrendiğim, ustası olduğum bir oyun.

O günü bugün yaşamak istediğim biçimine getirebilmek için ansılarımın içeriğini özenle değiştirmeme karşı beklenmedik sonuçlar çıkıyor ortaya. Ne denli planlı anımsarsam anımsayayım, istediğim ansıları yaratamıyorum. Bu oyunu bana sen öğrettiğine göre sen de aynı sorunla karşı karşıyasın. İşin kötüsü böyle anımsamaya alıştım, sürekli düzenlediğim ansılarım arasında hangisinin dokunulmamış olduğunu bilemiyorum artık. Kopyaladığım ansıyı bulamadıkça kopyaların ne ölçüde bozunuma uğradığını kestiremiyorum. Yanlış mı düşünüyorum? Birlikte yaşadığımız olayları apayrı biçimlerde anımsamıyor muyuz? Dahası, bu anımsamalar sırasında karşımıza çıkan yüzlerimiz de değiştirdiğimiz ansılarla birlikte değişmiyor mu? Yüzümün ansılarında ne biçimlere girdiğini merak ediyorum. Seninki tanıdığım çizgilerini çoktan yitirdi. Ansılarımdaki sen, düşerken yakaladığım sen değilsin artık. Otobüs beklerken tanıştığım, konserden çıkarken ayağına bastığım, karanlık sinema salonunda yanlışlıkla

**Birlikte yaşadığımız
olayları apayrı
biçimlerde anımsamıyor
muyuz? Dahası, bu
anımsamalar sırasında
karşımıza çıkan
yüzlerimiz de
değiştirdiğimiz
ansılarla birlikte
değişmiyor mu?
Yüzümün ansılarında ne
biçimlere girdiğini
merak ediyorum.**

kucağına oturduğum sen olabilir misin? Canımı sıkan, hanginizin ilk sen olduğunu bunca yüz arasında yitirmiş olmam.

"Uzun günlerin sonunda yatağa gireceğine, geçen günün yerini alacak yeni uzun günü beklemeye yaşayan bir grubun başı dik yürüyen fertlerinden biriyim. O zamanlar nice uzun günler yaşayacağımı ve böyle günlerin bitmesini ipe çekeceğim zamanın gelmesini isteyeceğimi bilmiyordum. Yeni doğmuştum. Ağlamaktan hoşlanmıyordum. Konuşma denen bir erkin varlığından henüz haberim olmadığından günlerimi dinlemekle geçiriyordum. Dinlemenin günleri kısa tuttuğunu konuşmaya başladıktan sonra öğrendim. Konuşmaya herkes gibi ben de anne sözcüğüyle başladım. Bu sözcüğün anlamını bilmemekle birlikte ağzımı anne demenin gerekli olduğunu düşünerek açtım. Bana ilgi gösterenleri hoşnut kılmak en büyük kaygılarımdan biriydi o günlerde. Kimi hoşnut kılmam gerektiğini çözebilmek büyük sorundu. Anne sözcüğü annemi hoşnut kılmaktan çok babama olan hoşnutsuzluğumu vurgulamak için kullandığım bir sözcük olabilir miydi? Sormak konuşmak demektir. Konuştukça soruyordum. Babamı kızdıracak sorular konuşuyordum. Konuştukça günlerim uzadı. Susmayı unutmuş olmam büyüdüğümün bir göstergesiydi. Evden ayrılmamın zamanı gelmişti. Sigaramın ucunda bir tren yolculuğu görüyordum. Bavuluna takılmasaydım evden ayrıldığım gibi bu kenti de çoktan geride bırakmış olacaktım. Beni tutmaya kalkmasaydın..."

"Radyoyu açmışım. Serüven dolu bir dinleyişe hazırlanıyordum. Beklemediğim ezgilerin ardı ardına gelmesiyle kafam dumanlanacak, o esriklikle odadan çıkacak, yandaki odaya, öteki odaya geçecek, sokak kapısına varacak, onu da geçecek ve komşunun kapısını çalacaktım. Açılan kapıda görünen komşumu bileğine yapıştığım gibi kapıya, odalardan odalara, radyonun başına sürükleyecektim. Komşumun hoşuna gidecekti bu sürüklenme. Elini elimden kurtaracak, yeniden odalar geçecek, açık bırakmak zorunda kaldığı kapısını kapatıp yanıma dönecek, beni iki koltuğu yan yana yerleştirirken bulacak ama yere, oturmayı tasarladığım koltuğun dibine oturacak, başını dizime dayayıp bir sonraki ezgiyi bekleyecekti. O zaman oradan oraya sürüklenmekten hoşlanan insanlarla müzik dinlemenin boşa zaman geçirmekten başka birşey olmadığını anlayacaktım. Kulak tırmalayan bir keman solosunu dinlerken sıkılacaktım. Komşum, başı dizimde uyumuş olacaktı, onu rahatsız etmemek için yerimden kıvılcılamayacaktım. Ne dinlediğimi anlamadan, sürüklediğim birinin canını daha da acıtmamaya çalışarak geçecekti zaman. Yatak odasında bıraktığım bavuluma nasıl ulaşacağımı düşünürken treni kaçırarak, bu evde, bu kentte yaşamak zorunda kalacaktım. Hemen hemen düşündüğüm gibi oldu, treni kaçırdım, hala bu evde, bu kentteyim."

Yukarıdaki iki bölümden hangisi senin? Sen mi söyledin bunları yoksa ansularımın azizliğine mi uğruyorum? Akluma getirdiklerimin açtığı yolda ilerlerken önüme çıkan her anlatıyı sana yamadıkça yüzünle birlikte kişiliğini de değiştiriyorum. Sen artık eski sen olmadığın gibi ben de ben olmaktan çıktım. Bazan yerini aldığım

**Akluma getirdiklerimin
açtığı yolda ilerlerken
önüme çıkan her
anlatıyı sana yamadıkça
yüzünle birlikte
kişiliğini de
değiştiriyorum. Sen
artık eski sen
olmadığın gibi ben de
ben olmaktan çıktım.
Bazan yerini
aldığımdan
kuşkuluyorum. Belki
sen de bana
dönüşüyorsun
ansularını yeniden
düzenlerken.**

kuşkulaniyorum. Belki sen de bana dönüşüyorsun ansularını yeniden düzenlerken. Yakında tanımadığımız kişiliklere bürünmüş olacak karşılaşacağız ansularımızda. İlk kez ansularımızda tanışacağız. Nemli ama kuru, soğuk ama ılık bir günde, yağmurdan kaçarken doluya tutulmuş bir durumda bulacağız kendimizi. Ben istasyonda karşılaşmamızda direteceğim. Anahtarı yitirmemeye çabalayacağım. Yitirirsem seninle bir daha karşılaşamayacağımdan korkuyorum. Ansızın başlayıp bizi evlerimize kapamış bu karşılıksız ilişkiyi sonlandırmak ya da yeniden istediğimizce başlatabilmek için bir araya gelmenin yollarını aramalıyım. Evde olmadığım bir zaman anımsamaya koyulmalıyım ki istasyona gelebileceğine inanayım. Bacaklarımın arasına sıkıştırdığım boş bavulumla beklemeli, attığım sigara paketini yere değmeden yakalamaya çalışarak reflekslerimi önümde düşeceğin ana hazırlamalıyım. Ya evden çıkmazsan? İstasyona gelmek yerine başka bir yere gitmeye kalkarsan? Senin de bir anahtar sözcüğün olmalı, bana söylemelisin ki ansularını nasıl düzenleyeceğini bileyim. Bu sözcüğü öğrenebilmem için karşılaşmamız gerekiyor. Ama nerede?

Bavulum elimde, seni bulabilmek için yüzlerce istasyona girip çıkıyorum. Güvercinlerle birlikte bekliyoruz. Bazan çatıya vuran yağmur damlalarının çıkardığı sesi dinliyoruz, bazan saydam çatının tutamadığı güneşin yakıcı ışınlarından sakınmak için büyük saatin gölgesine sığınıyoruz. Terliyoruz, üşüyoruz, yürüyoruz, uçuyoruz. Zaman kolay geçmiyor. Sigara paketini yakalayamadığım, paket yerine çakmağımı, gözlüğümü attığım, onları da yakalayamadığım, kızdığım, sıkıldığım, burada ne aradığımı unuttuğum günler oluyor. Tanışmak istemediğim kişiler düşüyor önümde. Kimseye yardım elimi uzatmıyorum. Hem beklemek yoruyor beni artık. Az daha dayanabilsem elime asılırken bulacağım seni. Adından önce anahtar sözcüğü soracağım. Ne ki yoruldukça gereksiz ansularla oyalıyorum kafamı. Buzdolabının fişini çekmiş miydim? Demliğin altını kapamış mıydım? Taksi çağırılmış mıydım? Çağırılmadıysam buraya nasıl geldim? Yanıtları mantıklı kılacak ansılar uyandırmaya daldıkça beklemeler sonuçsuz kalıyor. Başım önümde eve dönüyorum. Daha nicesini yaşayacağım uzun bir günün bitmiş olması tek tesellim. Yarın, kahvaltı ederken, dolu yağmamasına dikkat edeceğim. Sirtımı buz gibi camlara yaslamayı sürdürürsem hastalanacağım. Yarını güzel bir gün olarak anımsayacağım. Bu kez sana telefon etmeyi unutmayacak, seni evden çıkmadan yakalayıp anahtar sözcüğünü öğreneceğim. O zaman iyiden iyiye nefret etmeye başladığım istasyonlara gitmek üzere evi terketmek zorunda kalmayacağım. Yarın seni buraya, yanı başıma getirmenin yolunu bulacağım. Evet, yarın herşey yoluna girecek, yolunda gidecek. Ama yarın ne zaman gelecek?

2

Ter içinde uyanmıştın. Yatarken açtığın balkon kapısından doğru nemli bir esinti geliyordu. Soğuk duş terini kesmeye yetmemişti. Günlerdir beklenen ve kahvaltıyı bitirirken başlayan yağmur doluya çevirmiş, pencerenin camlarını dövüyordu. Buz

Tanışmak istemediğim
kişiler düşüyor önümde.
Kimseye yardım elimi
uzatmıyorum. Hem
beklemek yoruyor beni
artık. Az daha
dayanabilsem elime
asılırken bulacağım
seni. Adından önce
anahtar sözcüğü
soracağım.

parçalarının gittikçe büyümesiyle korkuya kapılmış, oturma odasındaki büyük pencerenin pervazına oturup cama yaslanmıştın. Sırtın buz kesmişti. Gecikiyordun. Yapacak işlerin vardı. Bavulunu hazırlayacaktın. Sofranın toplanması, bulaşıkların yıkanması gerekiyordu. Buzdolabını fişten çekecektin. Demlikteki su bitmek üzereydi. Taksi durağına telefon edecektin. Bir yolculuğa çıkmaya zorluyordun kendini. Fırtınanın dinmesiyle birlikte terlemen de durmuştu. Günlerdir süren bunaltıcı sıcaktan iz kalmamıştı. Bunu çok iyi anımsıyorsun. Tıkırtıların durmasıyla birlikte terlemenin kesildiğini... Sonra neler olduğunu anımsaman gerekiyor şimdi. Herşeyi yerli yerine oturtacak anahtar sözcüğü arıyor, kolayca buluyorsun: "istasyon".

Istasyonu andıran yarı açık bir yapının asma çatısına yuvalanmış güvercinleri izlerken bacaklarının arasında duran bavuluna takıldığını sanki görmek istememiştin. Bir elimle eline asılırken öteki elimi yere yapıstırarak yüz üstü kapaklanmaktan kurtulmuştum. Neden sonra elini tutan elimi sıkıca kavramış, boştaki elini koltuğunun altından geçirip ayağa kalkmama yardım etmişti. Şimdi anımsadığın ben, o gün yüzünü zedelemekten kurtardığın kişi miyim dersin? Neden sana çarpmamı, düşmemi istemiştin? Yeri öpmeme ramak kala kurtaracağından kuşkun olmadığından mı beni düşürmeye kalkmıştın? Bu sorulardan hangisini yanıtlaman gerektiğini bilemiyorsun. Her biri ansıyı istemediğin yönlerde çekecek denli değişik yanıtlar gerektiriyor. Olagelmışlere yeni anlamlar kazandırmaya anımsayamadığından işkenceye döndürdün anımsamayı. Bir olaylar zincirini yeniden yaşarken halkaların yerlerini, kişileri ve eşyaları beceriksizce değiştirerek beklenmedik biçimde sonlanan ansılar yaratıyorsun. Benden öğrendiğin ama yanlış oynadığın bir oyun.

O günü bugün yaşamak istediğin biçimine getirebilmek için ansılarının içeriğini özenle değiştirmene karşın ortaya hoşlanmadığın sonuçlar çıkıyor. Ne denli planlı anımsarsan anımsa, istediğin ansıları yaratamıyorsun. Bu oyunu sana öğretirken püf noktalarını kendime tuttuğumu hala farkedemedin. İşin kötüsü böyle anımsamaya alıştın, sürekli düzenlediğin ansıların arasında hangisinin dokunulmamış olduğunu artık bilemiyorsun. Kopyaladığın ansıyı bulamadıkça kopyaların ne ölçüde bozunuma uğradığını kestiremiyorsun. Doğrusun, birlikte yaşadığımız olayları apayrı biçimlerde anımsıyoruz. Dahası, bu anımsamalar sırasında karşımıza çıkan yüzlerimiz de değiştirdiğimiz ansılarla birlikte değişiyor. Yüzünün ansılarımda ne biçimlere girdiğini merak ediyorsun. Benimki tanıdığın çizgilerini çoktan yitirmiş olmalı. Ansılarındaki ben, düşürüp yakaladığın ben değilim artık. Otobüs beklerken tanıştığın, konserden çıkarken ayağına bastığın, karanlık sinema salonunda yanlışlıkla kucağına oturduğun kişi de değilim. Canını sıkın, kimin kim olduğunu bunca yüz arasında yitirmiş olman.

"Uzun günlerin sonunda yatağa gireceğine, geçen günün yerini alacak yeni uzun günü beklemeye yaşayan bir grubun başı dik yürüyen fertlerinden biriyim ben. O

Herkes gibi ben de

anne sözcüğüyle

başladım konuşmaya.

Bu sözcüğün anlamını

bilmemekle birlikte

anne demenin gerekli

olduğunu düşünerek

açtım ağzımı. Bana ilgi

gösterenleri hoşnut

kılmak en büyük

kaygılarımdan biriydi o

günlerde. Kimi hoşnut

kılmam gerektiğini

çözöbilmek büyük

sorundu. Anne sözcüğü

annemi hoşnut

kılmaktan çok babama

olan hoşnutsuzluğumu

vurgulamak için

kullandığım bir sözcük

olabilir miydi?

zamanlar nice uzun günler yaşayacağımı ve böyle günlerin bitmesini ipe çekeceğim zamanın gelmesini isteyeceğimi bilmiyordum. Yeni doğmuştum. Ağlamaktan hoşlanmıyordum. Konuşma denen bir erkin varlığından henüz haberim olmadığından günlerimi dinlemekle geçiriyordum. Dinlemenin günleri kısa tuttuğunu konuşmaya başladıktan sonra öğrendim. Herkes gibi ben de anne sözcüğüyle başladım konuşmaya. Bu sözcüğün anlamını bilmemekle birlikte anne demenin gerekli olduğunu düşünerek açtım ağzımı. Bana ilgi gösterenleri hoşnut kılmak en büyük kaygılarımdan biriydi o günlerde. Kimi hoşnut kılmam gerektiğini çözebilmek büyük sorundu. Anne sözcüğü annemi hoşnut kılmaktan çok babama olan hoşnutsuzluğumu vurgulamak için kullandığım bir sözcük olabilir miydi? Sormak konuşmak demektir. Konuştukça soruyordum. Babamı kızdıracak sorular konuşuyordum. Konuştukça günlerim uzadı. Susmayı unutmuş olmam büyüdüğümün bir göstergesiydi. Evden ayrılmamın zamanı gelmişti. Bir tren yolculuğu görüyordum sigaramın ucunda. Bavuluna takılmasaydım evden ayrıldığım gibi bu kenti de çoktan geride bırakmış olacaktım. Beni tutmaya kalkmasaydın...”

”Radyoyu açmıştım. Serüven dolu bir dinleyişe hazırlanıyordum. Beklemediğim ezgilerin ardı ardına gelmesiyle kafam dumanlanacak, o esriklikle odadan çıkacak, yandaki odaya, öteki odaya geçecek, sokak kapısına varacak, onu da geçecek ve komşunun kapısını çalacaktım. Açılan kapıda görünen komşumu bileğine yapıştığım gibi kapıya, odalardan odalara, radyonun başına sürükleyecektim. Komşumun hoşuna gidecekti bu sürüklenme. Elini elimden kurtaracak, yeniden odalar geçecek, açık bırakmak zorunda kaldığı kapısını kapatıp yanıma dönecek, beni iki koltuğu yan yana yerleştirirken bulacak ama yere, oturmayı tasarladığım koltuğun dibine oturacak, başını dizime dayayıp bir sonraki ezgiyi bekleyecekti. O zaman oradan oraya sürüklenmekten hoşlanan insanlarla müzik dinlemenin boşa zaman geçirmekten başka birşey olmadığını anlayacaktım. Kulak tırmalayan bir keman solosunu dinlerken sıkılacaktım. Komşum, başı dizimde uyumuş olacaktı, onu rahatsız etmemek için yerimden kıvılcıdayamayacaktım. Ne dinlediğimi anlamadan, sürüklediğim birinin canını daha da acıtmamaya çalışarak geçecekti zaman. Yatak odasında bıraktığım bavuluma nasıl ulaşacağımı düşünürken treni kaçırarak, bu evde, bu kentte yaşamak zorunda kalacaktım. Hemen hemen düşündüğüm gibi oldu, treni kaçırdım, hala bu evde, bu kentteyim.”

Yukarıdaki iki bölülden hangisi benim? Ben mi söylüyorum bunları yoksa ansılarının azizliğine mi uğruyorsun? Aklına getirdiklerinin açtığı yolda ilerlerken önüne çıkan her anlatıyı bana yamamaya kalktıkça yüzümle birlikte kişiliğimi de değiştiriyorsun. Ben hala eski bensem de sen sen olmaktan çıktın. Bazan yerimi aldığımdan kuşkulaniyorum. Ansılarını yeniden düzenleme oyunu oynarken kendini değiştiriyorsun. Yakında tanımadığın kişiliklere bürünmüş olacak karşılaşacağız ansılarında. İlk kez ansılarında tanışacaksın benimle. Nemli ama kuru, soğuk ama

**Ben hala eski bensem
de sen sen olmaktan
çıktın. Bazan yerimi
aldığımdan
kuşkulaniyorum.
Ansılarını yeniden
düzenleme oyunu
oynarken kendini
değiştiriyorsun.
Yakında tanımadığın
kişiliklere bürünmüş
olacak karşılaşacağız
ansılarında.**

ilk bir günde, yağmurdan kaçarken doluya tutulmuş bir durumda bulmak isteyeceksin beni. İstasyonda karşılaşmamızda direteceksin. Anahtarı yitirmemeye çabalayacaksın. Yitirirsen benimle bir daha karşılaşamayacağından korkuyorsun. Ansızın başlayıp seni evine kapamış bu karşılıksız ilişkiyi sonlandırmak ya da yeniden istediğince başlatabilmek için beni bulmanın yollarını aramalısın. Evde olmadığım bir zaman anımsamaya koyulmalısın ki istasyona gelebileceğime inanasın. Bacaklarının arasına sıkıştırdığım boş bavulunla beklemeli, attığın sigara paketini yere değmeden yakalamaya çalışarak reflekslerini önünde düşeceğim ana hazırlamalısın. Ya evden çıkmazsam? Ya da istasyona gelmek yerine başka bir yere gitmeye kalkarsam? Benim de bir anahtar sözcüğüm olduğunu, sana söylemeye can attığıma inandırmışsın kendini. Bu sözcüğü öğrenebilmek için benimle karşılaşmak istiyorsun. Ama nerede? Hangi istasyonda? Bir istasyonu andıran hangi yapıda?

Elinde bavulun, beni bulabilmek için yüzlerce istasyona girip çıkıyorsun. Güvercinlerle *birlikte* bekliyorsun. Bazan çatıya vuran yağmur damlalarının çıkardığı sesi dinliyor, bazan güneşin yakıcı ışınlarından sakınmak için büyük saatin gölgesine sığıyorsun. Terliyorsun, üşüyorsun, yürüyorsun. Zaman kolay geçmiyor. Sigara paketini yakalayamadığın, paket yerine çakmağın, gözlüğünü attığın, onları da yakalayamadığın, kızdığın, sıkıldığın, burada ne aradığını unuttuğun günler oluyor. Tanışmak istemediğin kişiler düşüyor önünde. Kimseye yardım elini uzatmıyorsun. Hem beklemek yoruyor seni artık. Az daha dayanabilsen beni bulacağının umudunu henüz yitirmedin. Adımdan önce anahtar sözcüğü soracaksın. Ne ki yoruldukça aklını gereksiz ansularla oyalıyorsun. Buzdolabının fişini çekmiş miydin? Demliğin altını kapamış mıydın? Taksi çağırmış mıydın? Çağırmasaydın buraya nasıl geldin? Yanıtları mantıklı kılacak ansular uyandırmaya daldıkça beklemelerin sonuçsuz kalıyor. Başın önünde eve dönüyorsun. Daha nicesini yaşayacağın uzun bir günün bitmiş olması tek avuntun.

Yarın dolu yağmamasına dikkat edeceksin. Sırtını soğuk camlara yaslamayı sürdürürsen hastalanacaksın. Yarını güzel bir gün olarak anımsamaya çabalayacaksın. Ama bana yarın da telefon edemeyeceğinden, beni evden çıkmadan yakalayamayacak, zaten sana söylemeyeceğim o anahtar sözcüğü sorma fırsatını bulamayacaksın. İyiden iyiye nefret etmeye başladığın istasyonlarda tek başına dolaşacaksın. Beni bir daha doğru dürüst anımsayamayacaksın. Yarın hiçbirşey yoluna girmeyecek çünkü senin için yarın bir türlü gelmeyecek.

3

Harflere sayısal değerler biçilebileceğini bilmiyorduk o zaman. İstasyonu andıran yapılarda dolaşırken... Gelişigüzel konuşup yazışıyorken... İlk dönümlerde... Her dönümün bir dönüşüme başlangıç olabileceğinden habersizken... Bir sistem, olabildiğince basit bir yöntemdi (farkında olmadan) aradığımız belki de. Birbirimizden mi duymuştuk, yoksa bir yerde mi okumuştuk? Harflerin değerli

Harflere sayısal

değerler biçilebileceğini

bilmiyorduk o zaman.

İstasyonu andıran

yapılarda dolaşırken...

Gelişigüzel konuşup

yazışıyorken... İlk

dönümlerde... Her

dönümün bir dönüşüme

başlangıç

olabileceğinden

habersizken...

+13+3-6 -9-6+9-2 -13-3±0+12-10±0-10+6-10 +7-4-6-11-13-3-6+10-10-1
 -7+3+7+14-6+14-1+4-2 -10+12-10-2+10+14. +13+14-12-10±0-10-2+14
 -9+14+1+4±0-1+14-7+14-13+10+4-1 +9-12+10+9-2 +14-13-6+4±0+10+4+6+4-1
 +7+3+13+3 +13-10 +1+9-2-9+3 +10+9 +11-3+1-9+14-2 +7+9-6+3+10+9
 +13+4-6+14+1-1+4-8 -3±0+14+12+14+1-9+4-1. +13+9-2+3 -9-10-9-1+14-13+14
 +1+14±0+1-1+14-7+14-13+10+4-2..."

4

Her harfe bir değer biçilebiliyorsa sözcükler ne güne duruyor? Bana sormadan önce kendine sordun bu soruyu. Artı ve eksi değerdeki sayı kümelerinin toplanıp çıkarılmaksızın bir arada durmasına bir anlam verememiş değildin, öyle de durabilirdi onlar, ne ki ikimiz bulduk desen de senden önce bulmuş olduğum sistemi dallandırarak benden çalmak istiyordun. Neden mi istiyordun bunu? Ne dediğini anlayabilesin diye sahiplenip yeniden sana söylediklerimi geri almak, onları yeniden dönüştürerek kendine mal edebilmek için...

"+36 -2 +2 +26 +50, +34 -17 -6 +55 -3 -30 -17 +36 +6 +10 -8 +23 +14 -47 +23 +2 +20. +16
 +22 -36 +3 +47 -3 +5 -2 +12 +7 +59 +13 +21 +14 -5. -3 -26. +51 -14. -9 +24 +10 +5 +30
 -13 +37 +54 +2 +38 +4. +27 +12 -63 -11 +51 -4 +15. +11 +26 +20 +19 +19 -33 +46 -8 +3
 -31 +31 +42 +14 +19 +26 +23 -19 -9 +19 +13 +39 +13 +3 -27 +19 +7 -21 +44 +13 +13.
 +6 -27 +17 +24 +27 -21 -28. +19 -29 +21 -27 +22 +9 +67 +9 -83 -3 +15 +26 +10 -23 +24
 +2? -2 -8 +22 -15 -49. +57 +40 -18 -55 -15 -1 +4. -20 -50 +9 -42 +10 +2. +14 +13 +15 +4.
 +10 -8 -28 -37 +26 +14. +7 +30 +14 +22 +26 +3 +2 +19 +12 +32 +21 +32. +23 -14 +35..."

5

Harflere verilmiş sayısal değerler basit bir toplama çıkarma işlemiyle sözcüklere ulanabiliyorsa cümlelerin değerleri de aynı işlemle kendiliğinden belirlenebilir. Sözlerini benim ağzımdan duymak sana güç geldiğinden, onlara bir an önce yeniden sahiplenip unutmak istediğinden sistemin genişletilebilirliğini yeterince kullanamıyorsun, başladığın işi yarıda bırakıyorsun. Söylediklerin bir kez daha benim oluyor böylece.

"+207 +173 -29 +37 +182 +27 +334 -2 +56 -52 +4 -91 +46 -23 +220 +42"

6

Herşey dönüp dolaşıp "geçişme özelliği"ne geliyor, oradan geçiyor. Harften sözcüğe, sözcükten cümleye, cümleden metne, senden bana, benden sana... Koskoca bir metni tek bir sayıya indirgemek, söylenenleri tek bir sayıda özetlemek mümkün.. Aramızda geçenleri böylesine sert, böylesine acımasız bir değişime uğratmak... Son istasyondayız şimdi. Geriye dönemeyeceğimiz, ileriye gidemeyeceğimiz, istasyonu andıran son yapıdayız. Yarattığımız metin bizi burada noktıyor. İnsanlara da sayısal değerler yüklenebileceğini, tüm insanlığın tek bir sayıyla özetlenebileceğini bu noktada anlıyoruz. Ki artık çok geç. Çünkü... Gün bir daha dönmeyecek. Yarın bizim için bir türlü gelmeyecek.

"1131"

Harften sözcüğe,

sözcükten cümleye,

cümleden metne,

senden bana, benden

sana... Koskoca bir

metni tek bir sayıya

indirgemek,

söylenenleri tek bir

sayıda özetlemek

mümkün.. Aramızda

geçenleri böylesine

sert, böylesine acımasız

bir değişime

uğratmak...

Bebeğim Öldü

Ayıldığımda, ayrılmış olduğumun farkında bile değildim. Baygın olduğum anları hiç yaşamamış gibi en son kaldığım andan devam ediyordum. Kollarımdan tutmuş, beni kaldırıp az ötedeki sedyeye yatırmaya çalışıyorlardı. "Daha bayılmadım. Canım yanacak. Yapmayın," diye yalvardığımı hatırlıyorum. Çok güçsüzdüm. Beni herşeyin bittiğine inandırmaya çalışıyorlardı. Bayılmışım.

Tekrar ayıldığımda güçsüz parmaklarımla ilk yokladığım çıplak olup olmadığımı. Üstümü örtmüşlerdi. Doktora ilk geldiğimde, "Arkadaşım da benimle içeri girebilir mi?" diye sormuştum. Yani, ben baygın olacağım. Kim giydirecek beni? Ya kanamam hemen başlarsa! Utanıyordum. "Merak etme," demişti doktor. "Biz giydiririz. Arkadaşın giremez." Böylece tek dostum da kapının dışında kalmıştı. Oysa, yanımda olup ellerimi tutmasına, ben bayıldıktan sonra da herşeyin yolunda olduğundan emin olmaya ihtiyacım vardı. Doktor, "Bana güven," diyordu. "Arkadaşın giremez."

Gözlerimi açtığımda ikisi de giderek gerçeğe dönüşen birer hayal gibi yanımdaydılar. Gaye çoraplarımı giydirmeye uğraşıyordu. Üşüyordum. O, yüzüme uzanıp bir öpücük kondurdu. "Canım benim, nasılsın?" O'nu görmek istemiyordum. Yola çıkmadan önce arayıp saati hatırlatmışım. Ama geç kalmıştı. Ve ben, Gaye'ye sarılıp beyaz odaya girerken geç kaldığını değil, gelmediğini sanıyordum. "Faili meçhul nerde," diye sormuştu doktor. "Bilmem, kahvaltı ediyordur herhalde," demiştim, bayılmadan önce, son olarak. Çok kırgındım. Korkuyordum. Bir sürü kesici, biçici metal aletin soğuk dokunuşlarında yalnızdım. İlk kez hazırlanmadığım bir sınavdan okula gitmeyerek kaçanıyordum.

"İnanmamışsın herşeyin bittiğine. Yapmayın, daha bayılmadım diye tutturmuşsun. Tekrar daldığında doktor içeri girmemizi söyledi. Ayıldığında bizi görüp bu kez inanasın diye," dedi. Seni görmek isteyen kim!

"Gaye," dedim, "O öldü. Bebeğim öldü. O'nu kaybettim." Ağlıyordum. Beni sakinleştiremeyince Gaye doktoru çağırmaya gitti. Ve diğeri bana iyice sokulup, "O ölmedi," dedi. "Bende. O'nu yuttum. Doktora gömmek istediğimizi söyleyip O'nu aldım ve tuvalete gidip onu yuttum. Artık benim bedenimde. Bana dönüşecek. Tekrar ben olacak ve zamanı geldiğinde canım O'nu sana vereceğim."

Ağlamayı kestim. Bebeğim ölmemişti. İlk olduğu yere, babasının bedenine geri dönmüştü. O'na sarıldım, öptüm. Artık sadece O'na değil, bebeğime de sarılıyordum aynı zamanda. Günlerce O'na her dokunuşumda bebeğimi nazladığımı sandım.

Ta ki dün onun bir başkasının üzerine boşaldığını öğreninceye kadar.

Bebeğim öldü.

O'nu yuttum. Doktora
gömmek istediğimizi
söyleyip O'nu aldım ve
tuvalete gidip onu
yuttum. Artık benim
bedenimde. Bana
dönüşecek. Tekrar
ben olacak ve zamanı
geldiğinde canım O'nu
sana vereceğim.

Arguri

1840 yazında, o eski zaman günlerinden bir günde, zalim bir güneş insanın ensesinde her an yeniden infilak ederken, sarıklı ve cübbeli bir adam peşisıra yorgunluğunu ve isteksizce havlayıp duran birkaç miskin köpeği sürükleyerek Arguri'ye girince güneşin zulmünü durduracak bir değişiklik gerçekleşmedi: Erkli ve eski zaman keyfince akmaya devam etti, Argurililer adamı görür görmez yüzlerini bir günlük yol uzaklığında heybetli ve hakim bir adayla dikilip duran saraya çevirdiler.

Mustafa Celil, sırtında heybesinden daha ağır yükler olduğunu her adımda belli ederek yaşlı kadınların utanmaz bakışlarına, çevresini sarıveren çocuk sürüsüne ve erkeklerin ezik, kindar ve kaçamak bakışlarına aldırılmaz havalarda yürüyüp geçti Arguri'yi; köyün yukarsındaki manastıra yöneldi.

Yakup Manastırı, Ağrı Dağı'nın Yakup Kaynağı denilen mevkisinde, Arguri köyünün hemen üstünde ve ancak silueti seçilebilecek kadar yakın olan sarayın tam karşısında bir başka azamet ve eski bir gururla dikiliyordu. Tasvir gerektirmeyecek kadar sıradan olan manastır, karanlık ve kasvetli taş duvarlarından esatiri kokular saçıyordu: Tezek, küf, gizem ve ekşimiş şarap kokusu.

Mustafa Celil, manastıra giden çıkışı geçip kapıya ulaştığında kapının önünde bitiveren birkaç keşişin gözlerinde telaşa benzer birşeyler gördü. Bakışlarının kendisi ile sarayın uzak silueti arasında gidip geldiğini hissetti. Onlara kim olduğunu ve niçin geldiğini anlatırken bile yüzüne değil uzakta sessiz bir azametle siluetini sergileyen saraya baktıklarını anladı ama bunun sebebini anlayamadı. Bu gönülsüz karşılamadan şaşkın: Ben Mustafa Celil, dedi, seyyahım. Eğer izin verilirse Nahçıvan'ın gül tarlalarında dikenden harab olmuş bedenimi biraz dinlendirmek, seyahatlerde miskinleşmiş zihnimi biraz yormak, kısacası manastırınızda bir süre konaklamak isterim, dedi. Keşişler yüzleri saraya dönük, uzun uzun sustular. İçlerinden biri bunu içeriye sorması gerektiğini söyledi ve hep beraber gittiler.

Çok sonra, Mustafa Celil karanlığı ve köpek seslerini devâsa kapının önünde birbaşına karşıladıktan sonra, genç bir keşiş gelip başkeşişin onu içeriye kabul ettiğini söyleyece; açlık, uyku ve yorgunluk Mustafa Celil ile birlikte kapının açılan kanadından içeri girdi.

Yemek yiyip çay içildikten ve beylik sorulara beylik cevaplar alındıktan sonra Mustafa Celil, asıl geliş sebebinin manastır kütüphanesinde nadir bir nüshanın olduğunu duyduğu Ebu'l Ferec'in "Kitabü'l-Eğani fi Ahbari Azifi'l Gavâni" adlı eseri olduğunu söyledi. Acaba bir adet çoğaltmasına izin vermeleri mümkün müydü? Bunun için Tebriz Han'ına söz vermişti. Elbette yorgunluğunu atar atmaz başlayabilirdi yazmaya.

Ertesi gece yine Başkeşişin odasında yenilen yemekten sonra ansızın sordu Başkeşiş: Saraydan mı geliyordu? Hangi saraydan? İşte o yüzyıllardır dağdan bir parçaymış gibi orada duran saraydan, hala oradaydı değil mi? İshak Paşa'nın yaptırdığı saraydan mı, hayır Mustafa Celil başka bir yerden geliyordu: Dersaâdet'den. Konstantiniyye'den demek, güzel ama İshak Paşa'nın sarayı orada yerli yerinde

Saraydan mı

geliyordu? Hangi

saraydan? İşte o

yüzyıllardır dağdan

bir parçaymış gibi

orada duran saraydan,

hala oradaydı değil

mi? İshak Paşa'nın

yaptırdığı saraydan

mi, hayır Mustafa Celil

başka bir yerden

geliyordu:

Dersaâdet'den.

Konstantiniyye'den

demek, güzel ama

İshak Paşa'nın sarayı

orada yerli yerinde

duruyordu değil mi?

duruyordu değil mi? Elbette, işte orada ya, ben büyük saraydan geldim, sürüldüm ben: Seneler senesi kapısına yüzümüzü sürdüğümüz o saadet kapısından sırf bir kaç harem kadınına, Nil derler sonsuz uzunluktaki sudan, sarı çamurlu kıyıya çıkıp güneşlenen canavarlarla çiftleşen adamların hikayesini anlattım diye sürüldüm. Bu zoraki seyahatimde sırtüstü yatıp adamları bekleyen canavarların hikayesini en kâfir kelimelerle yazıp Anadolu yiğitlerinin diline ve düşüne dolamak vardı, bu civarların buruşturulmuş ipek bir mendile benzer gönlünü coşturup taşırmak vardı ve hatta firavun diyarına doğru tez elden yelken açtıran beyzâdeleri de hikayeye eklemek vardı ya, işin sonunda bu değersiz baştan da olmak vardı... Başkeşiş üzülmişti, ama diğer saray, yani Mustafa Celil'in silüetini gördüğü, yerinde duruyordu değil mi? Duruyordu elbette, gerçi oraya en son altı ay önce gitmişti ama gitmese de biliyordu bunu. Demek öyle, askerler de içerdeydi değil mi ucundan kan damlayan eğri kılıçlarıyla? Askerler oradaysa alimler de oradaydı herhalde, manastıra bakıp bakıp öğrencilerine El Hatabe, Cedel ve Hilâf okutarak. Evet, Külliye öğretime devam ediyordu ve askerler her zamanki gibi oradaydılar, niçin sormuştunuz? Hiç.

Mustafa Celil, sorulardan şaşkın bir halde, izin isteyip odasına çekildi; "Kitabü'l Eġani..."yi kopya etmeye başladı. Ertesi gün seyahatnamesine ekleyecek ilginç şeyler bulma umuduyla Arguri'ye gidip sıradan insanlarla dillerinin tutuk ezgisi ile konuştuğunda Başkeşiş'in dolaylı sorularının burada apaçık hale geldiğini görecekti. Kafasında cevaplamaktan ürktüğü sorularla manastıra döndü. Başkeşiş, dostça ama endişeli bir ifadeyle karşıladı onu. Akşam yemeğine kadar şarap ve kitapla geçirebilecekleri bir kaç saatleri olduğunu söyledi. Mustafa Celil kitaba bir itirazı olmadığını söyledi. Başkeşiş nezaketle gülümsedi ve çay yapılmasını emretti. Sonra Başkeşiş yeni bir astronomi kitabı yazmakta olan ve ay tutulmasının sebebini dünyanın gölgesinin ayın üzerine düşmesi olarak açıklayan genç bir keşişi çağırdı. Keşiş kitabı hakkında bir saat kadar konuştuktan sonra gitti. Uzun bir sessizlikten sonra Başkeşiş orada aslında bir saray olmadığını söyledi kısık bir sesle. Bir gün, dedi, artık Saray'ın soluk kahverengi karartısını göremeyince sevdiğimiz bir şeyi yitirmenin acısıyla sarsılmadık; aksine, batan, inciten, ruhunuzu kanatan o gölge ansızın yokoluverdi diye yürekten sevindik. Sevindiniz ha! Sevindik, öylesine sevindik ki bu beklenmedik yokoluşun bir nedeni olması gerektiğini düşünmedik bile. Hem ne önemi vardı? Önemi yok muydu? Yoktu: Artık saraylar, kervansaraylar, külliyeler, medreseler önemli değildi; sultanlar, şehzadeler, imkansız yollardan bir rüzgar gibi geçip bize ölüm korkusu getiren askerler, rakip alimler önemli değildi, önemli değildi hangi diyarın kimin hükümdarlığında olduğu. Çünkü bir sabah uyandıığımızda saray yerinde yoktu. Yüzyıllardır orada duran koca sarayı bir anda nasıl gözden çıkardınız? Aramak zahmetine bile katlanmadık, o düşman görüntü bizim dualarımızla; uc uca ekleyip gökyüzüne havale ettiğimiz dualarımızla sessizce yokoldu diye, tanrının apaçık haklılığımızı herkese aşkar

**Uzun bir sessizlikten
sonra Başkeşiş orada
aslında bir saray
olmadığını söyledi
kısık bir sesle. Bir
gün, dedi, artık
Saray'ın soluk
kahverengi karartısını
göremeyince
sevdiğimiz bir şeyi
yitirmenin acısıyla
sarsılmadık; aksine,
batan, inciten,
ruhunuzu kanatan o
gölge ansızın
yokoluverdi diye
yürekten sevindik.**

kılmak istediğine yürekten inandık. Yüzlerce mum adadık, aydınlığın karanlığı mağlup ettiği o mutlu gecelerde oruca ve zikire yattık, teşekkürler tanrım, teşekkürler, diye. Birkaç ay boyunca tek kişi ölmedi manastırda ve Arguri'de. En yaşlı keşişler bile zaferin ve umudun kendi payına düşen kısmını yaşatmak için inattan sakalları titreyerek ölüme direndiler. Tanrıya değil asla, bizi tanrıya teşekkür etmekten alıkoyacak beyhude ölüme.

İhanet bu, dedi, Mustafa Celil, burada yaşamamıza, ibadetimize hatta nefretimize gözyumanlara karşı ihanet. Yanılsamaydı sadece, dedi Başkeşiş, ihanet değil. Öyle olsa bile özel bir ihanetti bizimkisi: Görüntülere ihanet etmiştik, dedi başkeşiş ve gittikçe eriyen bir sesle devam etti: Her sabah kelebek tozuna bulanmış gibi kirli ve bıkkın ve düşmanca baktığımız, kargışladığımız, yok olmasını dilediğimiz görüntüyü beynimizden silmiştik.

Bir an zalim bir sessizlik aldı görünmez dağları iki adamın arasına yığdı. Ya sonra diye sordu Mustafa Celil sonra. Sessizlik çözüldü, Başkeşiş devam etti: Gevşeme kaçınılmazdı, dedi. Kaçınılmaz olanı ilk farkedene yaşlı keşişlerin verdikleri vaazlar, bir iman tazeleme törenine dönüştürülen akşam yemekleri, yemek salonu ve kütüphanenin duvarlarına asılan pirinç levhalardaki atasözleri de kaçınılmaz olanı çok az erteleyebildi. Hatta bu ilk önlemler birer başlangıç oldu. Genç keşişler uzun süren vaazlardan yakındılar, duvarda asılı ibret verici sözlere bıyık altından güldüler, yaşlı keşişlerin kuruntularından şikayet ettiler. Bir kere başlayınca devam etti. Sizin dilinizi öğreten keşişlerden çoğu artık gereksiz buldukları bu uğraştan vazgeçti. Rhetorika sanatının ustaları ya öğrencisiz kaldılar ya da öğrencilerin dayanılmaz isteksizliğine sabretmek zorunda kaldılar. Zâafını yakalarım düşüncesiyle kırk yılını sizin dininizi öğrenmeye adanmış keşişimiz sarayın görüntüsü yiter yitmez susuverdi, bir daha asla konuşmadı. Ne zaman saldırıp bizi keseceğinizi önceden kestirmek için sürekli olarak siyasetinizi izleyen bilge keşişimiz ufuktaki düşman gözden yitince işini aksatmaya başladı. Ne olur ne olmaz diye dağdaki mağaralarda gizlice askeri eğitim gören Arguri gençleri her şeyi boşlayıp genç kızların unutturan kollarına dağıldılarve daha neler oldu neler.

Mustafa Celil, ne söyleyeceğini bilemeyerek odasına çekildi, cümlelerin üzerinde biran bile düşünmeden alışkanlıkla "Kitab'ül Eġani..."yı yazmaya koyuldu. Başkeşişin son cümlesini düşünüyordu: Kıyamet, demişti, kıyamet. Ertesi gün boyunca Başkeşişin ne demek istediğini düşündü. Akşam yemeğinden sonra Başkeşiş o gün hiç yaşanmamış, konuşmaları hiç kesilmemiş gibi kaldığı yerden devam etti. İşte, dedi, işte böyledir: Zaman dönüşsüzdür, bir kere yokolan bir daha varolmayacaktır. Ama ya yokluğuna yürekten inandığımız şey gerçekten yokolmamışsa? Ya sadece biz görmüyorsak, ya o yok sarayı gördüğünü söyleyen biri gelirse bir gün? Hele bir de gerçeği söylüyorsa, ya gerçeği söylüyorsa, geri mi gelecektir o yoksayıcı tahakküm ucundan kan damlayan eğri kılıçlarla, Cedel ve Hilaf'la? Kıyamet olur bu: Zamanın dönüşsüz olduğunu sonsuza dek ispatlayacak olan kıyamet.

**Zaman dönüşsüzdür,
bir kere yokolan bir
daha varolmayacaktır.**

**Ama ya yokluğuna
yürekten inandığımız
şey gerçekten**

yokolmamışsa? Ya

sadece biz

görmüyorsak, ya o yok

sarayı gördüğünü

söyleyen biri gelirse

bir gün? Hele bir de

gerçeği söylüyorsa, ya

gerçeği söylüyorsa,

geri mi gelecektir o

yoksayıcı tahakküm

ucundan kan damlayan

eğri kılıçlarla, Cedel

ve Hilaf'la? Kıyamet

olur bu.

Kıyamet mi? dedi Mustafa Celil. Şaşkındı, Başkeşişin korkusunu anlamamıştı. Kur'an'dan bir ayetle yatıştırmak istedi onu: "Herkes bekliyor, öyleyse siz de bekleyin." dedi, korkmayın. Hayır, dedi Başkeşiş, ben "yıldızların ışığı söndürüldüğü, gökkubbe yarıldığı, dağlar ufalanıp savrulduğu vakit" gerçekleşecek olan kıyametten söz etmiyorum. Bizim kıyametimiz sadece bizim olacaktır. Hatalarımızın kurguladığı, korkularımızın körüklediği, gelişinle başlayan ve kılıçtan geçirilmiş bedenlerimizle noktalanacak olan kıyametimiz. Her yıl saraya saygılarımızı, sadakat vaatlerimizi ve hediyelerimizi götürün elçi bu yıl gitmedi; gidecek bir yer yoktu çünkü. Şimdi sen gelip aslında gidilecek bir sarayın var olduğunu söylüyorsan kıyamet yakın demektir... Mustafa Celil, hem bu yanlış kıyamet yorumuna hem de kendi gelişi ile ilgili duygulara karşı çıkacakken birden herşeyi anladığını hissetti. İki adam da somut varlıklarını aşan bir gücün önünde ibadet edercesine sustular. Dışarda tiz bir baykuş çılgılığından sonra mağaraların karanlık ağızlarına körlemesine dalan küçük yarasa sürülerinin kanat hışırtıları nereden geldiği bilinmez bir uğultuya karışıyordu.

2.

Mustafa Celil, saraya çıkan yokuşu tırmanırken, gökyüzünden yürekleri donmuş kelebekler gibi bu dünyadan olmayan bir ataletle düşen kar tanelerine hüzünle baktı. Manastırdan ayrıldığından beri aylar geçtiğini düşündü. Yapması gereken işin ağırlığını üzerinde hissederek sarığını çıkardı, birikmiş karları temizledi. "Kitabü'l Eġani..."nin yeni nüshasını Tebriz Hanı'na sunmak, hanın şaşırtıcı ve bıkkınlık verici inadı olmasaydı bunca uzun sürmezdi, diye, için için söylendi. Tam dört ay boyunca Han'ın edebi olduğunu sandığı -ki başta öyleydi- ama şarap ve afyon hanlığını çalıp götürünce müstehcen ve sırnaşık hale gelen sohbetine katlanmak zorunda kalmıştı. Tekrar tekrar aynı şeyi anlatmasını istiyordu Han: Adamlarla çiftleşen canavarların hikayesini anlat.

Mustafa Celil aylardır sayısız kere yaptığı gibi tekrar Başkeşiş'i, onun sırrı açıklayışındaki çaresizliği ve dehşeti, nefret ya da öfke duymadan, belki biraz da acıyarak anımsadı. Manastırın keçi yağından kandillerle aydınlatılan loş odalarına sığmayan büyük sırrın, dağın başka bir yerinde de daha az önemli görünmediğini düşündü. Loş ve uzun gecelerin sonuncusunda Başkeşiş, gözlerinden çaresizlik ve efsunlu yakamozlar dağıtarak sormuştu: Acaba saraya gittiğinde manastırı affettirmeye çalışabilir miydi? Gönüllü bir zekanın bahaneler uydurması zor olmazdı ne de olsa. Yoksa burada sonsuz bir dar-ül Harp bunaltısını sırtımızda taşıyarak yaşayamayız, diye noktalamıştı başkeşiş. Niçin yaptığından pek emin olmaksızın teklifi kabullenmişti Mustafa Celil. Şimdi saraya çıkan yokuşu kendi içinden başka bir yere bakmaksızın çıkarken de kendinden isteneni yapmak konusunda çok kararlı değildi. Başkeşiş'e karşı ileri sürebildiği tek şart önce Tebriz Han'ına hazırladığı nüshayı teslim etmek olmuştu.

Yokuşun sonuna yaklaşırken sarayın som altından kapısı şatafatla ışıldayınca dişleri

Tam dört ay boyunca
Han'ın edebi olduğunu
sandığı -ki başta
öyleydi- ama şarap ve
afyon hanlığını çalıp
götürünce müstehcen
ve sırnaşık hale gelen
sohbetine katlanmak
zorunda kalmıştı.
Tekrar tekrar aynı
şeyi anlatmasını
istiyordu Han:
Adamlarla çiftleşen
canavarların
hikayesini anlat.

kamaştı, kekremsi bir tat hissetti ağzında. Bunun yapması gereken işten kaynaklanan yalancı bir hoşnutsuzluk olması gerektiğini düşündü. Kararsızlığını atlatma umuduyla başını kaldırıp manastıra baktı. Gördüğü şeyin sadece kar, kar ve kar ve granit tepelerin ürkünç azameti olduğuna emin oluncaya dek baktı. Manastır yerinde yoktu, sanki hiç olmamıştı. Kıyamet, dedi Mustafa Celil, kıyamet!

3.

Mustafa Celil o anda ağlamış olabilir. Çıldırılmış ya da yaşlanmış olduğuna inanarak acı acı gülümsemiş olabilir. Bilemeyiz. Bildiğimiz o tarihten yüz-yüzelli yıl sonra yazılmış kara kalın ciltli ve bilgiç ansiklopedilerin iki-üç satırla söyledikleri: 1840'da meydana gelen korkunç deprem ve depremi izleyen dağkayması ile Arguri ve Yakup Manastırı, 1600 köylü ve yüz kadar keşiş birlikte 'hâk ile yeksân' olmuştur. Bu trajik sonun tarihte benzerleri çok olan sıradan bir deprem mi yoksa Başkeşiş'in dehşetle öngördüğü kıyamet mi yoksa daha başka bir olay mı olduğu konusunda Arguri isminin metinler denizindeki seyri de bize pek yardımcı olmuyor: 1840'da depremlerle yokolduğunu ansiklopedilerden öğrendiğimiz Arguri, Osmanlı topraklarını cömertçe dağıtan "Sevres" Antlaşmasının eki olan haritalarda "Argouri" olarak yeniden ortaya çıkar, Kurtuluş Savaşından sonra hazırlanan Cumhuriyet dönemi haritalarında yeniden yok olur. Başka yerlerde başka amaçlarla hazırlanan haritalarda yeniden varlık bulması hiç şaşırtıcı olmaz.

Naçizâne ben de İshak Paşa Sarayı'nın surlarından defalarca bakmama rağmen hiç bir şey göremedim. Sarayı ziyaret eden yabancı turistlere ısrarla: "Siz Arguri'yi görebiliyor musunuz?" diye sordumsa da başlarımı çevirip yanındakilere deli olduğumu anlatan el işaretleri yaptılar. Yalnız birisi, galiba bir tarihçi, tahrik edici bir tonda, manastırın 1840'da insan eliyle yerle bir edildiğini, manastır sakinlerinin de katledildiğini söyledi. Neden konusunda garip şeyler geveledi. Kıyamet başkalarıdır, dedi, hep öyle olmuştur. Adama Sevres haritalarına verdiğim kadar bile önem vermedim. Zaten tarihler dışında hiç bir ayrıntının gerçek olduğuna inanmadığım bu öyküyü düşleyenin ben olduğuma da inanmıyorum. Biliyorum; başkaları düşledi, ben sadece anımsıyorum. Yine de unutmadan sorayım: Siz Arguri'yi görebiliyor musunuz? Göremiyorsanız, erkli ve eski zaman keyfince akmaya devam ettiği içindir.

1840'da depremlerle yokolduğunu ansiklopedilerden öğrendiğimiz Arguri, Osmanlı topraklarını cömertçe dağıtan "Sevres" Antlaşmasının eki olan haritalarda "Argouri" olarak yeniden ortaya çıkar, Kurtuluş Savaşından sonra hazırlanan Cumhuriyet dönemi haritalarında yeniden yok olur.

Calvin and Hobbes

by
WATSON

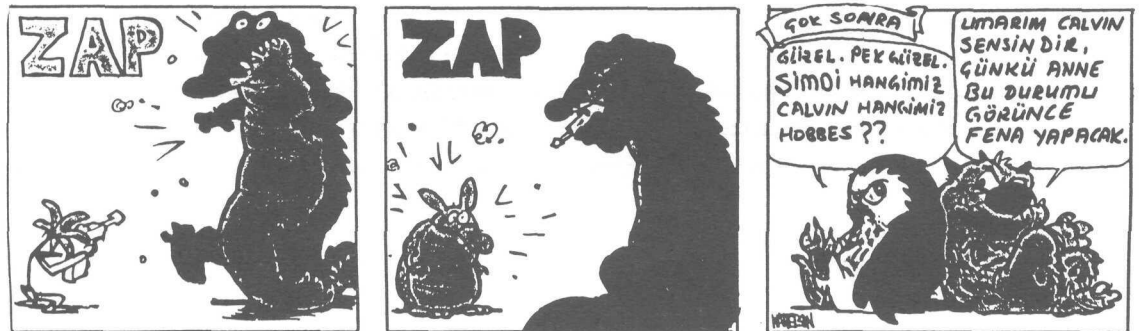
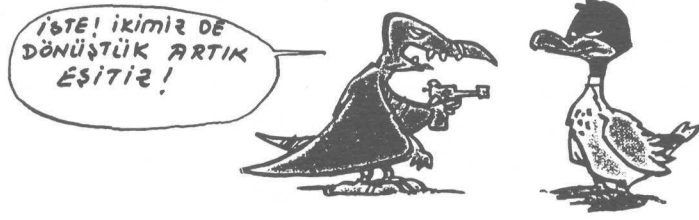

ARTIK ŞEYLERE SADECE NİŞAN ALARAK ONLARI DÖNÜSTÜREBİLİYORSUN. DİYELİM Kİ YATAK ÖRTÜSÜNÜN RENGİNİ BEĞENMEDİN, ZAPLA VE DEĞİŞSİN

MUHTESEM OLACAK. KOMŞULARA DEHŞET SAGACAĞIM! VE POLİS GELOĞİNDE BENİ YİNE BİR ÇOCUĞA DÖNÜSTÜRECEKSİN

Kukla

Bu sayfayı ikimizden hangisinin yazdığını bilmiyorum.

Borges ve Ben, J. L. Borges

Öte yandan, erdemlerine rağmen, Romanların kusurları da vardır, Roberto'nun bunu bilmesi gerekiyordu.

Nasıl tıp, zehirleri de öğretiyorsa, metafizik yersiz

ınceliklerle dinin dogmalarını sarsıyorsa, etik

herkesin hoşuna gitmeyen yüceliği öğütüyorsa,

optik aldatıyorsa, müzik aşkları kısıktıyorsa,

geometri haksız egemenliği, matematik cimriliği

teşvik ediyorsa... Roman sanatı da, bize kurmacalar

sunduğu konusunda bizi uyararakla birlikte,

Sacmalık Sarayına bir kapı açar, düşünceşizce o

kapıdan öteye gecildiğinde kapı üzerimize kapanır.

Önceki Günün Adası, Umberto Eco

Fantastik hikayeler yazarak geçirdiğim onca yıldan sonra artık uzun soluklu, gerçekçi bir hikaye yazmak istiyordum. Ve yazdığı hikayenin tutsağı olmuş bir adamın öyküsünü düşünüyordum. Gerçekçi olması için adama ait ne varsa tasarlamaya karar vermiştim. Eğer onu sarmalayan nesnelere tasarlarsam ve onu bu tasarladığım dünyanın içine bırakırsam kendi kendine yaşamını sürdüreceğini düşünüyordum. Evini, gündelik hayatını oluşturan nesnelere ve belleğini dolduran-görüntüleri yaratıp onu kelimelerin denizine usulcacık bırakırsam boş bir sayfa üzerinde yaratıldığını farketmeyecek, hikayesini kendi kendine yazacaktı. O yüzden de odasını, çalışma masasını, bilgisayarını, bilgisayarın yanında duran disketleri, kalın cam bir bardağın içine tıktırmış olduğu gündelik kalemlerini, telefon ahizesinin kıvrılmış kordonunu, sandalyesinin hareket ederken çıkardığı kulak tırmalayıcı sesi, arkasında duran kitaplığı, kitaplıkta duran kitapları, kitapların içinde yazanları, okumuş olduklarını, henüz okumamış olduklarını, masasını dayamış olduğu duvarı, bu duvara yaslanmış olduğu panoyu, o panoya yapıştırmış olduğu resimleri, resimlerdeki insanların hayatlarını, yanlarına iliştirilmiş uzak ülkelerden gelen kartpostalları, bunlara baktığında aklında canlanan anıları, unuttuklarını, çekmecelere doldurmuş olduğu

eski öykülerini, eski sevgililerinden kalan mektupları, fotoğrafları, bozuk paraları, eski kimlik kartlarını, vesikalık fotoğraflarını, kırılmış kaset kapaklarını, çocukluk yazılarını, gizli gizli yazdığı şiirleri, bu şiirleri içinden büyük bir hayalkırıklığı ile okuduğu akşamları, yatağını, başucunda duran kitapları, dergileri, yatağının altına itişirmiş olduğu pornografik dergileri, sigara paketlerini, topak topak kımıldayan toz ve kir parçalarını, unutulmuş çorap teklerini, terliklerini, gardrobunun bir türlü kapanmayan kapısından görünen ceketlerini, kırk yılda bir takıp mutlu olduğu kravatını, oturma odasında yıllar önce satın aldığı televizyonu, üzerinde tozlanmaya bırakılmış faturaları, sehpanın altında özenle sıralanmış fakat bir daha dokunulmamış plakları, her bir plağın edinilme öykülerini, iyi bakılmadığı için kayış gibi olmuş saksı çiçeklerinin topraklarında belirmiş olan beyaz mantarları, bunların arasına istenmeden karışmış sigara izmaritlerini, kasetçaların yanına dizilmiş uyuşturucu müzik kasetlerini, evin içindeki dayanılması güç küflü ağır kokuyu, dağınık mutfağındaki dipleri kararmış kahve bardaklarını, şarap kadehlerini, boş içki şişelerini, filizlenmiş patateslerin durduğu sepetin alt kıvrımı boyunca hızlı adımlarla gündelik işlerini yapmak üzere sinsice ilerleyen böceği düşünüyordum.

Ayrıntılara daldığım için bir türlü hikayeye giremiyordum. Günlerim bu adamın yaşamının ayrıntılarını düşünmekle geçiyordu. Her anını ayrıntılarıyla düşünmezsem büyü bozulacak, adam gerçekliğini kaybedecek diye korkuyordum. Sürekli aklının içinde, belleğinin derinliklerinde dolaşıyor, düzenlemeler yapıyordum. Geceleri acıklı gözlerle televizyon seyrederken aklımdan geçenleri, telefon çaldığında içinden yükselen heyecan dalgasını, peşisıra gelen hayalkırıklığı, kendine verdiği ve asla tutamadığı sözleri, yatağında uzun zaman kıvrandıktan sonra içine yuvarlandığı düşlerini düşünüyordum.

Anlatsam, yazsam o adamı ben sanırlar korkusuyla

susuyordum. Kimseyle görüşmüyordum. Boş öğleden sonralarında ağaçlarla kutsanmış bahçelerde gezinmek için evden çıkarken çehrem için en ufak bir ifade almıyordum yanıma. Herşeyi defterlerin, bilgisayar dosyalarının içinde bırakıp gidiyordum. Her zaman insanlara ihtiyaç duyarak yaşamış biri olarak beklenmedik bir şekilde çekildiğim bu kimsesizlik döneminde belki de yapacak başka bir şeyim yoktu.

Gerçi bu gidişin bir sonu olmadığını da kestirebiliyordum. Kapıcımızın arkamdan elindeki işi bırakıp uzun uzun üzülererek, sessizce baktığını biliyordum. Çok değil bir kaç ay öncesine dek evime gelip gidenlerin neşeli kahkahalarının apartmanın tüm girintilerine ve boşluklarına yayıldıklarını, her şeyin yolunda gittiğine dair sinyallerin çevredekilere ulaştığını biliyordum. Fakat herşey değişmişti. Yavaş yavaş, tahmin edilemez bir devinimle değişmişti. Nedenlerini şu anda dile dökmekten rahatsız olduğum karmaşık olaylar silsilesi beni en çok korkutan sonuca ulaştırmıştı. Hâlâ hayatımdaki değişimi, bir çiçeğin soluğu gibi ağır ağır izleyen birileri olduğunu sanıyordum. Belki de -büyük bir ihtimalle- kimsenin umurunda değildim. Ve ne yazık ki bir sabah uyandığında kendimi başka biri olarak bulmamıştım. Bu dönüşüm, bu başkalaşım yavaş yavaş olmuştu. Öylesine yavaş ki direnmeye gerek duymamıştım. Ve bu dirençsizlik, bu dayanaksızlık, bu kendine güven ve atalet beni bambaşka birine dönüştüren zamanın işini kolaylaştırmıştı. Eskiden yaptığım ne varsa bitmiş, anlamlarını yitirmişlerdi. O garip ve uzak geçmişe dair özlem duymamı engelleyen birileri hayatıma girmiş sonra girdikleri çabuklukla çıkıp gitmişlerdi. Kötü tasarlanmış, hatta sonu önceden hiç düşünülmemiş, sorumsuzca yazılmış savruk bir hikayenin içindeydim. O yüzden başkalarının parlak renklere bezenmiş hayatlarını kıskanır olmuştum. O yüzden bir tanrı karikatürüne dönüşmüş, asla bitiremeyeceğim bir hikayenin kölesi olmuştum. Her anımı, her yanıma, zihnimdeki bütün boşlukları

dolduran bu adamın hikayesi, ne yazık ki yazdığı hikayeden başka bir şey değildi. Ve o hikayeyi düşlerken çektiğim acı, iç sıkıntısı beni amaçsız gezintilere sürüklüyordu. Eski defterlerimi açıp bir iz, bir işaret arıyordum adamın geleceği için, kendim için.

Bir gün uyandığında yanında bir kadının uyuduğunu gördü adam. Şaşkındı. Hızla zihnini, belleğini düzenlemem gerekiyordu. Açıkcası yaptığım bu düşüncesizlik beni çok zor durumda bırakmıştı. Şaşırılmıştım. Böyle bir şey beklemiyordum. Bilgisayarın imleci "Şaşkındı." cümlesinin sonunda yanıp sönerken kendi şaşkınlığımı farkedip güldüm. Önce kadının orada uyuyup uyumadığından iyice emin olmalıydım. Sonra adamın gerçekten uyanmamış, bunun düşlerinin bir parçasını olabileceğini de düşündüm fakat durum öyle değildi. Genç kadın orada mışıl mışıl uyuyor ve adam şaşkın, belleğinin düzenlenmesini bekliyordu. Acele ile bu uyanma sahnesinden önce olup bitenleri okumaya başladım. En son yazdığım adamın eski defterlerini, yazıp çoktan unuttuğu şiirleri, öyküleri karıştırması ile ilgili bir bölümdü. İçim rahat olarak şöyle devam ettim:

"Şaşkındım. Bir gece önce olup bitenlere inanamıyordum. Sanki aradan hiç zaman geçmemişti. Eski telefon defterimde onun numarasını gördüğümde ertesi sabah böyle uyanacağımızı elbette tahmin edemezdim." Olay aydınlanmıştı. Adam neşe içinde kahvaltılık bir şeyler almak için dışarı çıkmasını fırsat bilerek kadını ayrıntılarıyla düşünme fırsatı buldum. Gerçi döndüğünde kadın gitmiş olacaktı ve büyük bir ihtimalle yalnız başına kahvaltı edecekti ama yine de kadının nereden çıktığını açıklamalıydım. Adamın üniversiteden arkadaşıydı. Yıllardır görüşmüyorlardı. Kadın başka bir şehirde yaşamış, eğitimine orada devam etmiş, evlenmiş,

ayrılmış, uzak ülkelerde tuhaf insan toplulukları üzerinde araştırmalar yapan bir ekiple yıllarca dolaşmış, tekrar doğduğu şehre dönmüş ve bir gece önce adamla buluşmuş, oturma odasında susuzluktan bitkinleşmiş bitki gibi sevgisizlikle içine kıvrılmış olan adamı kaybetmiş olduğu çocuğunun özlemi ile göğsüne bastırmıştı.

Bu bölümden oldukça memnun kalmıştım. Kadını uyandırmadan bilgisayarı kapattım. Kahvaltılık bir şeyler almak için dışarı çıktım. Son günlerde ilk kez böyle güzel ve sağlıklı bir açlık hissediyordum. Kahvaltımı yaparken dün geceyi düşünüyordum. Uzun uzun konuştuklarını, kadının hikayesini görmüş geçirmiş acılı bir edayla anlatırken o üniversiteli kızdan bu garip kadına dönüşümünü inceleyen adamın zihnine düşen siyah-beyaz anıları düşünüyordum. İlk kez karşılaştıklarında adamın uçarı bir delikanlıyken kızın başını döndürdüğünü ama orali olmayıp yaşamın labirentinde belki de yanlış olduğunu sadece benim bildiğim yola sapışını, kızı orada içinde kıpırdayan duygularla belki de bile bile bıraktığını, onun ise tüm hayalkırıklarından hırçın yaşamlar üreten kızlar gibi aslında delikanlıyı hiç unutmadığını, sonunun kötü olacağını bile bile bir başka şehre, bir başka yaşama yelken açtığını düşünüyordum.

Sonra aşktan ve hayatın anlamından bahsetmişlerdi geç vakitlere dek. Şarap ve tütün ve parfüm başka ne konuşturabilirdi ki iki yalnız insana. Adam uzun uzun hikayesinden bahsetmişti. Kahramanının her anını nasıl özenle ve tutkuyla kurguladığını, onun yaşamını düşlemekten nasıl haz duyduğunu anlatmıştı. Sonra düşlerini açmıştı, çok gizli bir hazinenin kapağını açar gibi. Genç kadın onu bilge bir ifadeyle dinlemiş, daha sonra aralarına karıştığı ilkelerin dünyayı nasıl kavradıklarından, cadılardan, şekil değiştirmek için alna sürülen merhemlerden, simyadan, sayılar ve harflerin nasıl her şeye hükmedecek bir güce sahip olduklarından, uçmaktan, ve illkellere ait ilginç ve inanılmaz hikayelerden, rüyalardan, bunların başka

gerçekliklere açılan pencereler olduklarından, ve hayatın tüm o gerçekliklerin toplamı olduğundan, bilimsel kibirin ve şüphenin anlamsızlığından bahsedip kendini haklı çıkaracak şu örneği vermişti: "Tüm dünya, evren, sen, ben, herkes bir kaç saniye önce şu haliyle yaratılmış olabilir; hatırlamamız gerekenler de bizimle beraber bir kaç saniye önce yaratılmış olabilir, bunun aksini kanıtlamak mümkün değildir."

Daha sonra genç kadının rüyaların yorumları ile ilgili söyledikleri aklımı kurcalamaya başladı. Düşlerde görülen bir çok şeyin dönüşmüş, kılık değiştirmiş imgeler olduğunu söylemişti kadın. Bunların nelere karşılık geldiğini bilmenin aslında çok da iyi bir şey olmadığını, çünkü bilincin bunları gerçekteki hallerine dayanamadığı için dönüştürdüğünden bahsetmişti. Rüyalarımızı unutmamızın nedeni de buydu. Eğer onları hatırlamaya devam edersek veya izini sürmeye çalışırsak çok korkunç şeyler olabileceğini söylemişti. Rüyalarda görülen şeylerin nelere karşılık geldiğini bulmak ya da en azından izini sürmek için şöyle bir yöntem önermişti; "Rüyayı yazmalısın, daha sonra rüyayı yazdığın sözcükleri teker teker ele alıp serbest çağrışım ile açmalısın. Çağrışan imgelerin seni götürdüğü yer bazen hoşuna gitmeyecektir ama gerçeğe giden en doğru yol, gitmekten en çok korktuğumuzdur." Hikayeyi yazmaya devam edeceğim yerde rüyalarımı kaydettiğim dosyayı açtım heyecanla. Bahsetmiş olduğu yöntemi denemeye karar verdim. Rastgele bir rüya seçtim:

"Cellat ve uşağı at arabası ile köye geldiler. Ben bir apartman girişine sindim. Fakat araba o evin hizasında durdu. Ben yan apartmanın girişine süzıldüm. Araba da o evin önünde bir süre durdu. Sonra geri kaçtım. Araba ise bir başka kapının önünde durdu. Kurtulmuşum. Bu dini bir bayram ya da geleneksel bir ayınmış. Cellat birini iple boğar, uşağı da balta ile doğrar ve insanlar büyük şölende kurbanı yerlermiş. Bunları biliyorum rüyada. Ancak

cellat işini bitirdikten sonra, halkın arasına karışıp çay bahçesinde otururken sohbet ediyor. Ben olup bitenlerden dehşet duyuyorum. İtiraz ediyorum. Bunun bir cinayet olduğunu söylüyorum. Fakat şehirde olmadığımızın, herhangi bir güvenlik örgütüne ulaşamayacağımı da biliyorum. Cellat, sıradan orta yaşlı ve sevimli bir adam, itirazlarıma aldırmıyor. Çayını içmeye devam ediyor. Bu sırada uşağının yarı çıplak bir yaban olduğunu saklandığı çalılıkların ardından görüyorum. Bizleri izliyor. Cellat ise şöyle diyor: 'biz bir şehre gelmeden önce, uşağım kurbanın bir kuklasını yapar ve şehre geldiğimizde o kuklaya en çok benzeyen kişiyi seçeriz.' Hatim?"

Evet rüyayı bu şekilde kaydetmiştim. Sonundaki 'Hatim?' sözcüğünün anlamını çözemedim fakat diğer anahtar sözcükleri yazıp serbest çağrışım ile onları genişletmeye başladım:

CELLAT / idam / kral / ceza / balta / kan / maske / gövde / kafa / bağlanmış olmak / güç

UŞAK / soylular / suskunluk / kibir / itaat / sadakat / smokin / içki / peçete / şato

AT ARABASI / toz / koku / gıcırta / sebzeler / köylüler / tahta / çürümüşlük/ kırbaç

KÖY / toprak / kum / deniz / rüzgar / uzaklık / miskinlik / yaşlılar / cami / temizlik / tanrı

APARTMAN / taş / karanlık / soğuk / daire / yabancılar / merdivenler / sanat / komşular / kilit

AYİN / ay / kan / kurban / sarhoşluk / cemaat / rahip / medyum / korku / şeytan

İP / yılan / gemi / deniz / asılma / göbek kordonu / anne / havasızlık / sıklık / kopuş / kuyu

BOĞMA / sarılma / nefes / eller / çırpınış / bulantı / karanlık / damarlar

BALTA / sap / tahta / ağaç / kesmek / ip / ayı / bal / orman / masal

DOĞRAMAK / bıçak / yemek / doğurmak / doğru / pişirmek / parmaklar

CİNAYET / Cin / karanlık / katil / kadın / gece / ihanet / salon

ÖRGÜT / sakal / silah / yazı / komplo / polis / örgü / kazak / annee

ÇAY / şeker / kırmızı / kan / sıcak / ılık / kahvehane / adamlar / yeşil

ÇIPLAK / resim / kadın / sevişme / üşüme / sarınma / ateş / içki / baştan çıkma / şeytan / cehennem / tanrı / maske

YABAN / doğa / bilge / ayin / zamandışı / hayvan / doğru / çıplak

ÇALILIK / hışırtı / tehlike / yılan / gece / saklanmak / sevişmek

İZLEMEK / seyretmek / istek / güdü / tutku / av / vahşiler

KUKLA / luna park / ipler / şeytan / oyun / emir / itaat / renkler

Çağrışım matrisini katlayıp cebime koydum ve dışarı çıktım. Sonbahar öğleden sonraları kadar insanı derin duygulara sürükleyen başka zaman dilimi var mıdır? Çay bahçelerinin boş sandalyelerine rüzgarın taşıdığı kuru yapraklar ve ortalıkta gezinen bir kaç mutsuz kedi ve genç aşıklar dışında kimsenin olmadığı parkta gezinirken arada sırada çağrışım listesini çıkarıp bakıyor, gizli bir takım anlamlar arıyordum. İçlerinden birbirine uyan sözcükleri seçip yüksek sesle telaffuz ediyordum: Tanrı, maske, kral. Şeytan, kukla, itaat. İp, yılan, sevişme. Sanki daha önce seyretmiş olduğum filmlerden kareler geliyordu gözümün önüne. Fakat parçaları birleştiremiyordum. Neden sonra genç kadının söylediklerini hatırladım: Bu rüya çözümleme yöntemini bir dizi rüyaya uygulamak gerekliydi. Ancak o zaman anlamlı bir dizge ortaya çıkabilirdi. Her gün bir rüyayı bu şekilde ele almaya karar vererek düşlediğim adamın yaşamını örmek için kararlı adımlarla evin yolunu tuttum.

Adam, bilgisayarın başında, önceki bölümü okuyup olacakları tasarlamaya çalışıyordu. Ne kadar yoğunlaşmaya çalışırsa çalışsın aklına sürekli genç kadın takılıyordu. İçinde engellemeye çalıştığı bir kıpırtı, bir tedirginlik, bir heyecan vardı. Her an

kapının çalmasını, kadının gelmesini beklediğini düşünüyordum. Genç kadının sonbahar olmasına rağmen elinde kır çiçekleri ile kapıyı çalacağı anı, adamın büyük bir sevinçle kapıyı açıp ona sarılacağı anı düşünüyor, yazacağım bu bölümün son derece romantik olmasına özen gösteriyordum. Genç kadının özenle taranmış olan saçlarının parlaklığını, güzel boynunu süsleyen kolyeyi, gömleğinin gizleyemediği heyecanla kızarmış göğsünü, telaşlı ellerini, elleri için yaratılmış çiçekleri, adamın ona sarıldığı anda hissedeceği o hisirtici, o iç kamaştırıcı mutluluğu, daha sonra kokularla sarhoş olmuş adamın başını dizlerine koyup dinleyeceği masalları düşünüyordum. Fakat yazdığı hikayenin tutsağı olmuş adamın kapısı çalınmıyordu hâlâ. Telefon da bozuk bir sessizlik içindeydi. Ben yazacağım sahnenin ayrıntılarını düşledikçe zaman geçiyor bir türlü genç kadının gelmesine izin vermiyordum. Bilmiyorum belki kısıkanıyordum. Belki de öyle bir kadının hiç varolmadığını yazıp adamı eski boğucu mutsuzluğunun kollarına bırakacaktım. Çünkü biliyordum, genç kadın bir kez daha gelse, adam gitmesine asla izin vermeyecekti, tutsağı olduğu hikayesine sırtını dönüp, ömrünün sonuna dek onun sıcak kucağında hayallere ve masallara teslim olacaktı. Peki ya ben ne olacaktım? Bunca zamandır düşlediğim dünyanın sınırları bulanıklaşarak yok olup, yerini hiç bilmediğim yeni bir dünyanın alması da benim sonum olacaktı. Buna izin veremezdim. Çünkü düşünmediğim, planlamadığım yönde geliyordu olaylar.

Belki de her şeyi baştan ele almalıydım. Yazdığım bölümleri gözden geçirip bazı bölümleri silmeliydim. Örneğin o genç kadın hiç girmemeliydi hikayeye. O bölümü tamamen silmeme engel olan en başta aldığım bir karardı. Geçmişe müdahale etmeyecektim. Eğer kahramanımın gerçek bir hayatı olsun istiyorsam geçmiş ile oynayıp, hikayeyi bir yap boz tahtasına çevirirsem her şeyin bozunacağına olan

inancımı henüz yitirmemiştim. Çünkü bir kez o kadını düşünmüştüm ve o bölümü silsem de ondan kalan imgeler kendilerini başka biçimlere sokarak tekrar karşıma çıkacaklardı. Genç kadın doğru söylüyordu, rüyalandaki imgeler açıkça görmekten çekindiğim fakat yine de hesaplaşmaya çalıştığım şeylerdi. Ama öte yandan bu bilgisayar dosyalarında bir takım rakamlar halinde bekleyen saçmalıklar dünyasının efendisi de bendim. Yazdığı hikayenin tutsağı olan adam basit bir kukladan başka neydi ki? Peki o halde neden yazıyordum? Bir panayırda çalışmak daha dürüst bir tercih olmaz mıydı? Öte yandan o adamı yaratmış olmanın verdiği haz hayatıma anlam katıyordu. Peki neden onu bilgisayarının başına zincirlemiştim ki? Öğleden sonraları parkta dolaşmasına izin verdiğim gibi hayatına çeşitli maceraların girmesine de göz yumabilirdim.

Tüm olasılıkları düşünmeye çalıştım. Adama birbirinden ilginç maceralar tasarladım. Kimisinde rüyalarının izini süren bir dedektif, kiminde geri dönmeyen genç kadının peşinden giden, aşkı arama yolculuğuna çıkan bir çılgın aşık, kiminde bir katil, kiminde bir kurban oluyordu. Hikayenin planladığım yönlerde doğru akabilmesi için gerekli ipuçlarını aramak için yazdığım bölümleri defalarca gözden geçirdim. Örneğin ilk bölümde adamın her telefon çalışmada heyecanlandığını ve sonra da hayalkırıklığına uğradığını yazmıştım. Fakat kimden ve nasıl bir telefon geleceğini söylememiştim. Belki de adamın siyasi geçmişi hâlâ peşini bırakmamıştı. Kendisi çoktandır toplumu dönüştürecek planları ciddiye almaktan vazgeçmiş olsa bile geçmişindeki eylemleri, geliştirmiş olduğu bağlantılar ardından geliyor olabilir. Sonra üniversite yıllarında daha sonra gizemli ve acılı bir genç kadın olarak kapısını çalacak olan kızı görmezden geldiğinden ve yanlış bir tercih yaptığından bahsetmiştim. Bu ayrıntı da adamın karanlık geçmişi hakkında bir dayanak olabilir. Sonra adamın gördüğü rüya. Her ne kadar rüya ve serbest çağrışımla ortaya çıkan imgeler adamın bu

olası geçmişine destek olacak dokuyu hazırlasa da bilgisayarında bir rüya dosyası tutması yani rüyalarını biriktirmesi adamın uzun zamandır başka biri olduğunun göstergesiydi.

Belki de adamın öyle karanlık bir geçmişi yoktu. Çünkü parkta yürüdüğü ve cebinden rüyasındaki imgelerin açılımlarını yazmış olduğu kağıdı çıkarıp düşündükleri sahne bu konuda hiç bir ipucu vermiyordu. Örneğin çay imgesinin gittiği yer biraz tuhaftı: kırmızı / kan / adamlar / yeşil... Pekala yeşil üniformalı adamlar ve kan arasında bir ilişki kurabilecekken o ne yapmıştı: "Tanrı, maske, kral. Şeytan, kukla, itaat. İp, yılan, sevişme." diye mırıldanarak zihnini zorlamıştı. Aradığı sanki daha mistik bir bilgiydi. Yaban imgesinin onu götürdüğü yerde de bu tür bir yönelimin izlerini bulmak mümkündü.

Aklım iyice karışmıştı. Bir yandan genç kadının dönüp dönüp geçmesine karar veremiyor bir yandan da hikayesinin tutsağı olmak yerine bambaşka bir yere evrilebilecek olayların olası dönüşüm ilişkilerini hesaplamaya çalışıyordum. Bu sırada adam bilgisayarın başında kendi içine doğru dönüp duran bölümler yazıyor, ne yapacağını kestiremiyordu. Yazdıkları aklını karıştırıyor, içini bunaltıyordu. Çaresiz olayları akışına bıraktım.

Ne yazacağımı, ne yaşayacağımı bilemiyordum. Olayları bir kez kendi haline bırakmışım. Adam özgürce, içinden geldiği gibi klavyenin tuşlarına dokunuyordu. Günler geçiyordu.

Bir gün cesaretini toplayıp aynı numarayı çevirdiğinde karşısına çıkan yaşlı adam -babası olmalıydı- genç kadının araştırma amacıyla gittiğini söylediğinde artık olaylara hakim olamayacağımı hissettim. Ve hikayede yeni bir bölüm başladı.

Aslında neden peşinden gittiğimi bilmiyordum fakat bilgisayarın başına mahkum olmuş adamın bir şeyler yapması gerekiyordu. Defterimi ve bir kaç parça eşyama aldığım gibi yola çıktım. Görmeden nasıl

yazmayadevam edebilirdim ki! Mutlaka ben de oraya, o uzak ve bilinmezlerle dolu ülkeye gitmeliydim.

İkinci bölüme defterimde devam ediyordum. Oraya vardığımda havaalanında yüzüme çarpan sıcak hava dalgası herşeyin korkunç bir sona doğru gittiğini haber vermişti ama nasıl dönebilirdim ki. Onu mutlaka bulmalıydım.

İşin doğrusu ilk birkaç gün oteldeki odamdan çıkmaya cesaret edemedim. Her yer her saat öylesine sıcaktı ki. Sadece geceleri, güneş battıktanbir kaç saat sonra çıkan serinlik insanı rahatlatıyordu. O zaman da otel çalışanlarının söylediklerine göre şehir tehlikelerle doluydu. Bir kaç gün sonra bu otelden ayrılmam gerektiğini ve onu aramak için ormanın derinliklerindeki köylere gitmemin şart olduğunu anladım.

Sıkıcı ve bunaltıcı otobüs yolculuğu sırasında hastalandım. Yarı baygın durumda köye vardığımda buranın hiç de hayalimdeki köy olmadığını ateşten bulanıklaşmış olan zihnim hemen anladı. Her yer kumdu. Ve kumların arasından garip taş binalar, bir takım koloni yapıları yükseliyor köye bir film platosu havası veriyordu. İşin en kötü yanı o yarı baygın halimle burada daha önce bulunmuştum düşüncesine sabitlenmişim.

Daha sonra, tanımlayamayacağım bir süre sonra, onu uzaktan gördüm. Araştırma grubu ile bir jipe biniyordu. Yüzü ve kolları güneşten yanmış, onu esmerleştirmişti. Oralı insanlar gibi giyinmişti. Ardından koşsam yetişecektim. Fakat yapayalnız bir harf gibi orada öylece kalmışım. Aklımdan onun gittiği köyü düşledim, tüm gizli bilgilere sahip olmuş genç bir cadı olarak, esrime ayinlerini yönettiğini düşledim. Orada, öylece dururken, çılgın ve fantastik ayrıntılarla süsledim bu hayallerimi. Fakat defterime düştüğüm notların bu ayrıntılarla hiç ilgisi yoktu.

Ona hiç bir şey söyleyemedim. Bana bazı sözcükler bırakıp gitti. Onları gizlice defterlerimin arasına koydum. Yıllar önce kaçtığım gibi, yine kaçtım hareket etmeyerek. Gitti. Bazı sözcükler bırakarak

gitti. Daha önce benim gittiğim gibi. O zaman kanmamıştım gözlerine, şimdiyse tüm kalbimle inanmama rağmen yenik bir kahraman olduğumun bilincinde olarak hikayeme geri dönmüştüm. Benim yerim orasıydı. Hayat bana masallarla birbirine bağlanan binbir gece vaad etmemişti. Gitsem, kendi hikayemden çıksam kaybolacaktım.

Bir ruhun yalnızlığı nasıl anlatılabilir ki? Yabancı dilde sorulmuş bir soru gibi anlaşılabilir, kaygılı ve boş gözlerle dolanıyordum hayalimin parklarında, bahçelerinde. Rüyalarımın izini sürüyordum. Yeniden bir dünya yaratmak, içinde kendi halinde bir kahraman olarak yerimi almak için bir iz arıyordum. oysa bulduğum tek şey ruhumun ormanlarında sabahlara dek yanan bir ateş, sabah sisine karışan kül ve dumanın çizgilerini silikleştirdiği bir vahşi adam. Ormanın kaygısız yabancı hayvanlarının gözlerindeki koyu karanlığın içinde yaşayan, tek bir sözcük bile bilmeyen bir yaban. Yine de tanrının ayakzilerini arayan bir kayıp ruh. Tahammül edilmesi güç hüznüyle, göğüs kafesine başını dayamış, dışarıya çıkmak için bir işaret bekliyordu, bir dokunuş bir ses... Bir masalın, büyük ve korkunç bir masalın, binlerce yıldır anlatılmamış fakat hiç bir kelimesi unutulmadan öylece bekleyen bir masalın ilk kelimelerinin mırıldanılmasını bekliyordu....

Tüm bunları canlandıracak olan, tüm çılgınlığı başlatacak olan kadın, kimbilir hangi masaldan zihnime portakal renkli bir kuş olarak nakşedilmiş olan kadın gitmişti. Ben, yazdığı hikayeye dönüşen adamın hikayesini yazan adam olarak bütün çıkış ümidimi onunla birlikte kaybetmişim. O adamın yaşadığı her anı düşlerken, bu düşler bütün hayatımı doldurmuş, hikayeden, sözcüklerden başka bir şey kalmamıştı elimde... Mükemmel hikayenin peşinde koşarken şeytana teslim olmuş, olağanüstü çılgınlıklar şatosunda kırbaçlanmak pahasına, hayatımı sözcüklere dönüştürmüştüm.

Ne tuhaf, şeytana teslim olurken çaresizce, tanrının ayakseslerini duyuyordum göğsümün içinde. İçimde,

o gizemli ormanın göklerinde bir fısıltı gibi dolaşıyordu efsunlu sözcükler. Defterlerin, bilgisayar dosyalarının içinden kaçıp esir almışlardı hayatı, hayatımı...

Ve göğüs kafesimde o sızı. O portakal renkli kuş vuruyor kendini kafesin parmaklıklarına. Ben o sırada anlıyorum nerede olduğumu. Kendimi apartmanlardan birinin girişine atıyorum can havliyle. Koltuğumun altında defterim, sözcüklerim, düşlerim, nefes nefese, korku içinde saklanıyorum. Gözlerimi kapatıp bilgisayarımın başında olduğumu yineliyorum kendime. Yazarım ben diyorum içimden, hepsi bir düş, ben tasarladım bunları, hepsi bir düş. Evet hepsi bir düş.

İşte atarabası tozu dumana katarak köye giriyor. Cellat şaklatıyor kırbacını. Yabani uşağın esrimeyle kendinden geçmiş ellerinden kayıyor kukla. Artık biliyorum çıkış yok, üstelik gerek de yok. Akıldışı bir varlığın imgeleminden süzülüp cisimleşmiş suretim, biliyorum. Çıkıyorum apartmanların gölgesinden, doğruca uzatıyorum boynumu cellatın ipine, göğsümde tanrının ayaksesleri.

İ

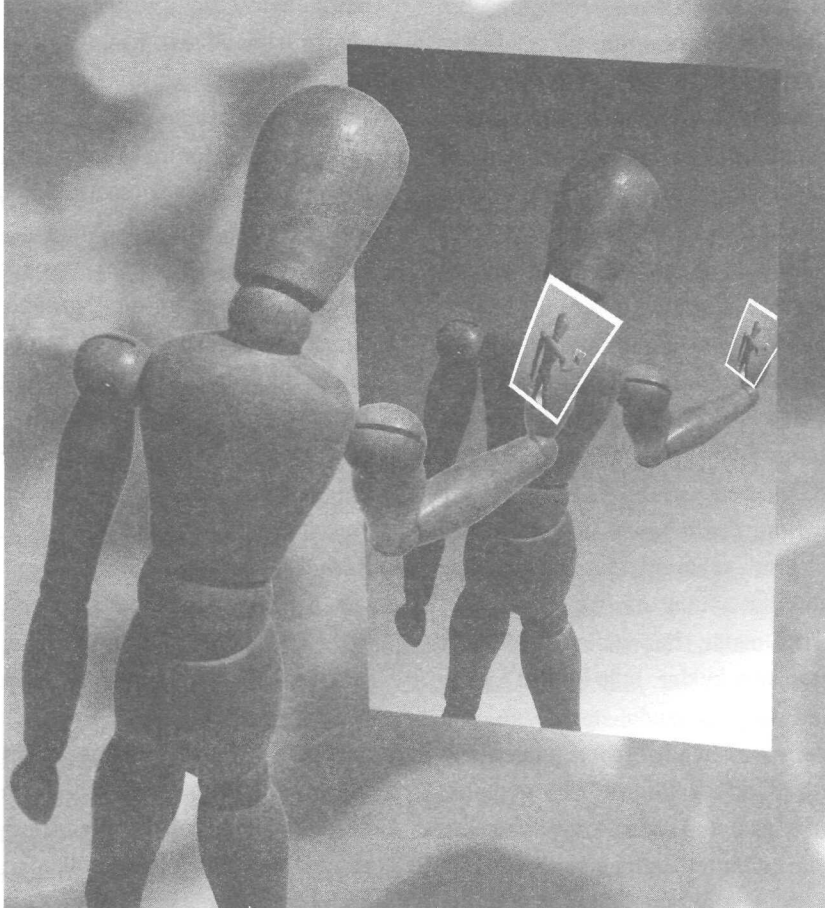
Gelecekte uğrayacağımız İnanlar:

kader
şifre
dtp
keşif

yazışma adresi
MBE 201 Levant İstanbul 80600

Tekrar Tekrar

Orhan Cem Çetin

Fotografcının Notu:

Tekrar tekrar kendi elime, elimdeki fotoğrafıma ve aynadaki görüntüme bakıyor, hangisinin daha gerçek olduğunu kestiremiyordum.

Gece Yürüyüşleri

Su Ninnisi

kaybolmak... her zaman başka başka biçimde, caddelerinde şehrin, sırlanmış gözlerinde sokak kedilerinin kaybolmak... gümüş işlemelerinde bir korku tasının. ve dalga dalga dönen etekliğinde bir semazenin, bulanmak rengine sevdanın, sevdalanmanın.

herşey döner onunla, vecdle, hüznün tonlarında... işte o zaman bir eliyle gönül alırken bir eliyle de gönül verir harıl harıl. renkler ve biçimler o kadar yoktur ki, artık sadece "0" vardır. döndükçe zamanı ve mekanı geride bırakır. varamayacağımız alemlerde gaibtir...

toprak gibi duru ve diri. toprak gibi hep bekleyen. yangını, en derinlerinde harlar hep içten içe, sevdasını yüze vurmaya çekinircesine, bazen de divanedir dalgalanır da dalgalanır. sevdası dağlarından fıskırır...

hava sabırsızdır. der ki: "sevdiğim bende fani olsun, her nefeste bana karışsın." zaman akar gider her gidişinde bizden de alır, onun da değişti ayındır: "sevdiğim bende fani olsun, her nefes verdiğinde bana karışsın." toprak hep bekler. bilir ki, asli fanilik ondadır. ne havada, ne zamanda, insan en son toprakta beklemeye varır. dipdiri eskisinden daha istekli, hep bekler... dupduru bir su gibi aydınlık, kötüye bulanmamış insana benzer toprak. yalan tutmayan, yalanı da damıtıp gerçeğine ulaşmaya kullanan. bir avuç dolusu alırsın ondan bakmışsın türkü olmuş, sevdan olmuş, canının canı insan olmuş avuç avuç ışık olmuş... sen olmuş...

şehir, gece. su, kimbilir kaçınıc ninnisinde. bir çocuk uyanıyor ansızın, saçları perçem perçem alınına düşmüş... dudaklarında bir gerginlik, alınında boncuk boncuk ter. yattığı yerden doğrulup uzanıyor başucunda duran su dolu tasa. gergin dudaklarına götürüyor su dolu tası, su uyanıyor, çocuğun dudaklarına değdiği anda. tasın eski zamanlardan kalma hikayesi yudum yudum aklında... tas eskiydi, siyah beyaz filmler gibi. annesi anlatmıştı, içi Ayet-el

Kürs-i dışı gümüş işlemeli tasın hikayesini, korkulu bir rüyadan kalktığında, bir karabasandan kurtulduğunda, korkudan sıyrılmak için başucunda duran tasa yetişmeliydi. korku tasına... suyu bitirdiğinde gergin yüzü dindi, içi Ayet-el Kürs-i, dışı gümüş işlemeli tası, baş ucuna koydu... başını yastığa koydu. su, can gibi, seveda gibi, çocuk toprakta yeşeren tohum gibi...

semazen başı ve sonu yokmuşcasına dönerken zamandı, her nefesinde sanki havaya karışmaktaydı... ama en sonunda toprakta. avuç avuç ışık, avuç avuç insandı... ney yavaş yavaş diner. semazen kapanır güzellik dolu bir tohum misali toprağa. seveda tüter buram buram. semazenin yüzü yağmur sonrası gök yüzünün rengi gibi, çocuğun yüzü yağmur sonrası toprak kokan sokaklar gibi...

dünya rengine döndü göze görünür, görünmez herşeyiyle. müsterih bir hüznün yerleşti suretlere, yaprağın yere eğilişine...

Akşam Sefası

akşam bir sürme gibi çekilmiş son demlerini yaşayan güne renkler bir tütsü gibi dolaşıyor gökte... evlerin camları kızıl korlar halinde. bir iş günü daha bitmiş, insanlar, büyük binalardan şehre dağılıyor, caddelerde insan yüzleri birbirine karışıyor, bu plansız gibi gözükken aslında zannedilenden ince düşünülmüş, planlı kargaşa perde perde indi, şehrin en kenar mahallelerine bile, sonra da geldiği gibi topladı kendini.

insanların bir kısmı gitmek istediği yere vardı. kargaşa yavaş yavaş dindi, akşam kendini geceye bıraktı. eskimiş şehir silik bir hayale, insanlar gecede kaçışan gölgelere döndü...

oturduğu yerden kalktığında bucaksız düşüncelerin içinde çoktan kaybolmuştu. mühlet verildi, ufuğun şehre çizildiği vakte... geniş caddeyi besleyen sokaklardan birine daldı, nereye gittiğini merak etmiyordu bile, kaldırımların sadece yürümek vardı şimdi bir de kırık cam uçlarında ayın parladığı, perili evlerin pencereleri.. pencereler, kapılar, kadınlar,

çocuklar, muskalar, kötü adamlar, iyi adamlar, kediler, köpekler, nefretler, aşklar, dualar, büyüler, tutkular, tutsaklıklar, alışkanlıklar, ayrılıklar, türküler, şiirler, masallar, yalanlar, destanlar, dedikodular, anlatılanlar, anlatılmayanlar, yolcular, yolculuklar... hepsi, sokağa açılan kapıların önünde, avlularda oturmuş, sonbahara dönen bu yaz gecesinin tadını çıkartıyorlardı. yaşlısıyla, genciyle kadınlar ellerinde danteller demli çaylarını yudumluyorlar. tenekelere ekilmiş sardunyalar var, kokularını aheste aheste yayan akşam safaları...

bir çocuğun sus kondurulmuş gözleri, değişiyor gözlerine. acını ve umudun aynı anda bakışlarla değiş tokuşu... hayat sokağın her iki yanından harıl harıl akıyor. yaşam, sırlı ayetlere karışıyor, bu sırlı ayetlerin manalarıyla ruhlaşmak ve ölmezliğe ermek... şimdi yaşam, aşk; aşk, hüznü oldu...

saat gece yarısını çoktan geçti, günün dönmesine az kaldı gözlerini semaya dikti, evrenin bütün sularının gökyüzüne bırakıldığı vakitler, aşkların ibadet saati. gecenin rengi değişti, arşın kapıları ardına kadar açıldı, gökyüzünde yıldızlar daha bir parladı, başını son bir umut, geceyi görebilmek için kaldırdı...

kendini değiştiren ve hayat denen bu büyük oyunda binlerce aynaya akseden bir dönüşümdü aşk. dudaklar zerrinde öpücük. kılıçta pırıltı. sessizlikte mırıltı. eski sokaklarda taşların sonsuz ilahisi...

bir ara uykulu gözlerini araladı. ne zaman uyumuştı, az önce sokaktan gelip geçenleri seyrediyordu... yatağına gitmeyi düşündü. gecenin ağırlığı üstündeydi, kalkamadı. balkona asker gibi dizdiği çiçeklerine baktı, gözleri ağırlaştı... eh, artık olsundu... sardunyalarını ve akşam safalarını sonra sulardı... şimdi sadece uyumak vardı. birde ay ışığının anahtar deliklerinden sızdığı, rüya kapıları... gece yavaş yavaş ağarmaya başladı. arşın kapıları gece olduğunda tekrar açılmak üzere kapatıldı... o ise küçük balkonunda, uykunun sokaklarla dolu şehrine dalmış, başka bir rüyanın kapılarını aralamıştı...

Aynalı Çarşı

eski zaman karşımıza çıkar bazen iki katlı bir ev, bazen bir çeşme bazen de küçük bir çarşı olarak... evvel zaman içinde masal olur, bir aynaya dönüşüverirdi yaşam, dilsiz birer şahitti aynalar bakmasını bilene, üçüncü gözün sırrına erebilene...

sadece sırları dökülmüş bir ayna, küçücük bir ayna asılmıştı, çarşının ortasında dikili sütuna... demek burasıydı, türkülere konu olan aynalı çarşı... oysa ne görkemliydi hayalleri. içeri adım attığında, bir kişiyi onlarca kişilik kalabalığa çevirecek, az kişiyi çok kişi yapacak kadar aynayla kaplı bir çarşı hayaletmişti hep. küçücük bir aynaydı işte, eskiliğinden başka hiç birşeyi kalmamış, fakir bir ayna... "en azından bir çerçevesi olabilirdi." diye düşündü, kırık bir gülümsemeyle... kendi yansımaları görebilmek için bir iki adım daha attığında, gördüklerini aynaya sığdıramadı bile... böyle birşey mümkün müydü... aynanın içinde sokaklar vardı, hiç açılmamış kapılar, görülmemiş rüyalar, uyuyan çocuklar, tenekelere dikilmiş sardunyalar, kokularını aheste aheste yayan akşam sefaları, bir semazenin dalga dalga dönen etekliği... gözleri bir an yansıyan suretine takıldı... sokaklardan birine daldı, nereye gittiğini merak etmiyordu bile, kaldırımların. sadece yürümek vardı şimdi bir de kırık cam uçlarında ayın parladığı, perili evlerin pencereleri...

Bu Kentte Görünür ve Görünmez Halimizle İkamet Ediyoruz

1622 yılında Parisliler duvarlarda şöyle bir yazıyla karşılaştılar: "Bizler, Gül-Haç Kardeşler Okulunun vekilleri, insanları ölümcül hatalardan kurtarmak için, doğruların kalbi hep ondan yana olan En Yücenin yardımıyla bu kentte görünür ve görünmez halimizle ikamet ediyoruz."

Olay birçok kişi tarafından şaka olarak kabul edildi, fakat bugün bize Serge Hutin'in anımsattığı gibi: "Gül-Haç Kardeşler'in, yaşamın uzatılması, metallerin değişimi, uzak yerlerde geçen olayların bilinebilmesi, gizli bilimlerin kullanılarak iyi gizlenmiş nesnelere yerini bulabilmek gibi bazı sırlara sahip olduklarına inanılıyordu. "Gizli Bilimler" sözcüğünü kaldırdığınız zaman, çağdaş bilimin sahip olduğu veya yöneldiği güçle karşılaşıyorsunuz. Bu devirden çok önceleri yerleşmiş efsaneye göre, Gül-Haç birliği; insanlığın doğa ve kendi üzerindeki gücünün sonsuz olacağını, evrende olabilecek olayları bilebileceğini, ölümsüzlük ve doğal güçlerin denetimini elinde tutabileceğini ileri sürer. Bu savın saçma olmadığı, bilimin ilerlemesi ile kanıtlandı. Öylesine ki, 1622'de duvarlara yazılan bu bildiriler, günümüz Paris'inde de yazılabilir veya ilan olarak bir gazetede yayınlanabilir. Eğer, Einstein bir açıklama yapar, Oppenheimer bir bildiri yayınlarsa veya Amerikalı atom bilimciler birleşip insanlığın geleceği hakkında ciddi kuşkuvarı olduğunu açıklarlarsa Gül-Haç manifestosuna benzer bir bildiri çıkar. 1957 yılında, Paris'de radyoizotoplar konusunda gerçekleştirilen bir konferansla ilgili Sovyet yazar Viladimir Orlov şöyle yazıyordu: "Günümüzün "simyacıları" Ortaçağdaki meslektaşlarının durumlarını anımsamalıdır. Paris'de bir kütüphanede saklanan ve bu durumu anlatan yazıda şöyle der: simya ile ancak temiz kalpli ve yüksek amaçlara hizmet eden insanlar uğraşabilir."

Uluslararası gizli bir birlik fikri yeni olduğu kadar çok eski zamanlara kadar uzanır. Böyle bir birliğin içinde bulunan insanlar entellektüel bilgilerinin yoğunluğu nedeniyle kendi bilimsel birikimlerini diğer insanların güç arzularından ve meraklı ilgilerinden saklamak

isteyebilirler, gerekli anda tümünü açıklamak üzere bu birikimlerini yıllar boyu saklayabilir veya ufak bir kırıntıyı ortaya çıkarabilirler. Böyle bir fikir 19. yüzyılda hatta 25 yıl öncesine kadar geçersizdi, ama günümüzde olabilirliği yüksektir. Ve belki de böyle bir birlik varlık göstermektedir.

Gül-Haç'lara gelince "Onlar, diyor, tarihçi Serge Hutin, insanlığın ulaşabileceği en üst düzeye erişmiş, kendi içlerinde aynı olguları taşıdıklarından dolayı birbirlerini tanıyabilme yeteneğine kavuşmuşlardır." Bu tür bir açıklama bizleri gizli bilimler sözcüğü gibi saçmalıklardan uzaklaştırıyor.

Araştırmalar öyle bir yere ulaştı ki, insanlığı ve yaşayan tüm canlıları yapay değişimlerle daha iyiye yönlendirilebilecek. "Radyoaktivite, canavarlar yaratabileceği gibi, dahiler de yaratabilir." diyor bir İngiliz biyolog. Simyanın gerçek amacı, simyacının kendi değişimidir anlayışı günümüz bilimsel araştırmalarının da anafikri olabilir.

Psikolojide ilerlemiş çalışmalar, uyku veya uyanıklık hali dışında, üstün bilinç halinde insanın entellektüel yeteneklerinin katlanmış olarak ortaya çıkabileceğini ispatlıyor. Psikanalize borçlu olduğumuz derinlikler psikolojisine bugün bizleri olası bir süper bilişsellik yoluna sokan yükseklikler psikolojisini ekliyebiliyoruz. Deha, insanın kendi içinde tüm yeteneklerine ulaşabilmek için katettiği yoldaki etaplardan biri olabilir. Olağan, entellektüel yaşamda dikkat, öngörü, bellek, önsezi ve koordinasyon olanaklarımızın onda birini dahi kullanmıyoruz. Olabilir ki, içimizde gizli kalmış bir çok bilginin kapılarını açacak anahtarları keşfetme veya yeniden keşfetme yoluna girmiş olalım. Bu türde bir değişimin insanlığı beklediğini düşünmek falcılık değil, yalnızca gerçeği görmektir. Aramızda değişime uğramış insanların bulunduğu tartışılmaz, veya öyle insanlar ki, bizlerin pek yakında gireceğimiz yolda birkaç adım atarak ilerlemiş olabilirler.

Geleneğe göre, (çok kesin olmayan başka bir inanç da Gül-Haç'ları kaybolmuş bir uygarlığın varisleri olarak kabul eder) "deha" terimi insan beyninin ulaşabileceği

üst noktayı anlatmak için yeterli olamıyor, Gül-Haç'lar değişik değerlerde zeka düzeyine erişmiş olduklarından bir tür seçimle toplanıyorlar. Üst düzeyde aydınlanmış insanların süregelen gizli birliği -gün ışığında gerçekleştirilen gizlilik- denilebilir ki Gül-Haç efsanesi günümüz gerçeğine destek veriyor.

Gül-Haç birliği, üstün bilince erişmiş insanların aralarında kolay iletişim sağlayabilecekleri kendi benzerlerini aramaları sonucu doğal olarak oluşmuştur. Görecelik Kuram'ını anlayıp, yararları veya zararları hakkında tartışabilecek birkaç yüz matematikçi veya fizikçinin Einstein'ı anladıkları gibi.

Gül-Haç'lar için yalnızca doğayı öğrenmek önemlidir, değişik değerlerde zekaya sahip insanlar için gerçekten aydınlatıcı olabilecek bu öğrenimi basit bir insanın anlaması olanaksızdır.

Değişik değerlerde bir zeka doğayı öğrenmeye çalıştığı zaman, tüm bilgilere ve bilgiye erişilebilir. Bu yeni ve dinamik fikir Newton ve Descartes'ı cezbetmiş, her ikisi de bildiri ve konuşmalarında sıkça Gül-Haç birliğinden söz etmişlerdir. Onların da bu birliğe dahil olduğu düşünülebilir mi? Bu soru anlamsız olabilir. Gizli örgütler hayal etmiyoruz, belirli bir zaman dilimi içinde diğer insanların anlayamayacağı, gizli olmayan yalnızca değişik değerlerde zekaların kendi aralarında gerekli ortak bir dile sahip olduklarını düşünüyoruz.

1622 yılının Gül-Haç'larını örnek olarak almamızın nedeni, gerçek Gül-Haç'lar geleneğe göre hiçbir şekilde gizli öğretilerden söz etmez, yalnızca dünyanın ve doğanın kitabı Liber Mundi'yi derinlemesine ve bilinçli olarak öğrenirler. Bu da Gül-Haç geleneğinin çağdaş bilimle eşdeğerde olduğunu gösteriyor. Bugün anlayabiliyoruz ki, kitabın bilinçli ve derinlemesine öğrenilmesi için, son zamanlarda söylendiği gibi bilimsel yetenek veya dikkatli bir tetkik gücünün ötesinde, hatta zekadan da öte bir yetenek gerektiriyor. Araştırmamızın gösterdiği, zekanın kendini aşması, fikirlerin parlaması gerekiyor. Artık insan, insan olarak yeterli değil. Belki de geçmiş devirlerde aynı bu değerlendirmeleri yapan üstün insanlar sayesinde Gül-

"[...] Her iki yapıtta da, Gül-Haç Kardeşliği'nden söz ediliyor, kurucunun adı anılıyor: C.R. diye gizemli biri. Ancak daha sonra, başka kaynaklardan, bu C.R.'nin, Christian Rosencreutz diye biri olduğu anlaşılmış ya da varsayılmıştır."

"Açık adı neden yazılmamış?"

"Kitap baştan sona başharflerle dolu, hiç kimsenin adı tam olarak verilmiyor. Tümüne de G.G.M.P.I. deniyor, biri için de, sevgi belirten bir takma ad olarak P.D. kullanılıyor. Kitapta C.R.'nin kişiliğinin olduğu yıllar anlatılıyor. C.R. önce Kutsal Mezar'ı ziyaret ediyor, sonra Şam'a gidiyor, ardından Mısır'a, oradan da, o yıllarda Müslüman bilgeliği için kutsal bir yer olan Fas'a geçiyor. Yunanca ile Latinceyi daha önce öğrenmiş olan bizim Christian, orada Doğu dilleri, fizik, matematik, doğa bilimleri öğreniyor, kabala ile büyüye varıncaya dek Araplarla Afrikalıların bin yıllık bilgilerini ediniyor, hatta Liber M diye gizemli bir kitabı Latinceye çeviriyor, böylece makrokozmos ile mikrokozmosun tüm gizlerini öğreniyor. iki yüzyıldan beri Doğu ile ilgili ne varsa moda olmuştu, özellikle anlaşılmasız bir şeyse.

Umberto Eco, Foucault Sarkacı

Haç gerçeğine veya efsanesine sahip olabildik. Gecikmiş çağdaş akılcıdır, geleceğin çağdaşı kendini dindar hisseder. Aşırı çağdaşlık bizleri geçmişten uzaklaştırır. Biraz gelecekçilik bizi geri döndürür.

Dikkatimizi çeken bir diğer konu ise, Gül-Haç geleneğinde; sürekli ışık, resim ve ses kayıt cihazı v.b. gibi bazı makine ve aletlerin var olduğu söylentisine karşın o günün şartlarında üretilmeyeceğidir. Buna karşın Gül-Haç geleneğinde sözü geçen aletlerin sembolik "Christian Rosenkreutz"un mezarında bulunduğundan söz eder. Bunlar 1622 yılında değil 1958 yılında bulunabilecek aletlerdir. Bu da gösteriyor

ki, Gül-Haç doktrini mistik öğretiler ötesinde, evrene hükmetmeyi bilim ve teknik yoluyla yapmayı amaçlıyor.

Günümüzde, böylesine gizli bir teknolojiyi ellerinde tutan bir birliğin varlığını düşünebiliriz. Siyasal kısıtlamalar, sosyal zorlamalar, iyilik kavramının gelişmesi ve insanlığa karşı duyulan yükümlülük bilinci bilim adamlarını giderek gizlilik içinde çalışmaya itecektir. Böylesi bir gizliliğin, araştırmaları yavaşlatacağı düşünülemez. Araştırmacıların tek gereksinimleri füzeler veya atom parçalayıcılar değildir. Gerçek büyük icatlar çok basit ve ilkel malzemelerle gerçekleşmiştir. Olabilir ki, dünya üzerinde entellektüel yoğunluğu özellikle yoğun yerler bulunsun ve buraları gizli tutulsun. Bizlere 17. yüzyılı anımsatan bir devre giriyoruz, ve belki de 1622 yılında yayınlanan bildiri hazırlanmak üzere dir veya bizler farkında olmaksızın yayınlanmıştır.

Bizleri, belirli düşüncelerden uzaklaştıran ise; eski devirlerin genellikle dinsel terimlerle anlatılmasıdır. Bizler, bu tür konulara yalnızca edebi bir dikkat harcar ve böylece çağdaş oluruz. Böylece de geleceğin çağdaşları olamayız.

Dikkatimizi çekmesi gereken konu ise; Gül-Haç'ların ve simyacıların ısrarla belirttikleri; değişim biliminin amacı zekanın ve ruhun kendi değişimi olmasıdır. Bu sihirle veya gökten gelen bir ödülle ilgili değil, yalnızca gerçeklerin araştırmacı tarafından keşfedilmesi ve başka türlü düşünmesini sağlamasıdır. En büyük atom bilginlerinin süratle gerçekleştirdikleri gelişmelerini düşündüğümüz zaman Gül-Haç'ların anlatmak istediklerini anlayabiliriz. Öyle bir devirdeyiz ki, bilim uç noktasında ruhsal evrene ulaşıyor ve araştırmacının görüşlerini değişime uğratarak yeterli olmamaya başlayan bilimsel zekanın başka bir boyutuna çıkarıyor. Bilim adamlarımızın yaşadıkları simyacıların ve Gül-Haç'ların metinlerinde anlatılanlarla benzerlikler taşıyor. Çağımızda yaşanan olaylar, geçmişte de değişik türde bilgilerle yaşanmış olabilir. Böylece Gül-Haç efsanesi ile günümüz gerçeği

"Ne işinize mi yarar? Düş gücünüzü kullanın, Casaubon, düş gücünüzü! Bu atomik makinelerde, bu megatronik pozitron mu, ne diyorsunuz, ne oluyor onların içinde? Madde parçalanır; bir ucundan gravyer peynirini atarsın, öteki ucundan kuarklar, kara delikler, merkezkaç güçle ayrısan uranyum, daha bilmem neler çıkar! Nesneye dönüştürülmüş büyü, Hermes ile Alchermes gibi. Yanıtı siz vermelisiniz. Bakın burada, solda, Paracelsus'un bir gravürü var, altın yaldızlı bir artalanda Abracadabra ile imbikler görülüyor, sağda yıldızimsılar, kuasarlar, bir ağır su çevireceği, su arıtma makinesi, çekimsel-gökadasal karşımadde vb. Gerisini siz bulun artık! Gerçek büyücü, hiçbir şey anlamadan işleri yüzüne gözüne bulaştıran, gözleri korkulu adam değildir, maddenin gizlerini bulup ortaya çıkaran bilimadamıdır. [...]"

Umberto Eco, Foucault Sarkacı

birbirini aydınlatıyor. Yarını anlayabilmek için, eski şeylere yeni gözlerle bakmamız gerekir.

↓

Kıyılar

"Sihirbazların Sabahı" adlı kitaptan **Sylvia Karmen Canbek** Türkçeleştirdi. Kitabın yazarları Louis Pauwels gazeteci yazar. Denemeler ve romanlar üzerinde yoğunlaştırdığı çalışmalarının haricinde Planet dergisini yayımlamaya başladı. Ayrıca Planet Ansiklopedisinin yayınlanması için bilginler ve araştırmacılarla çalışmalar yaptı. Jacques Bergier'in kimya mühendisi olarak, kimya ve elektronik alanında önemli icatları oldu. Bilim konularını içeren pek çok kitap yazdı.

Her iki yazar da bir takım bilimsel araştırmalarının sonucunu, insanlığa belki bir gün herhangi bir şekilde yardımcı olur umuduyla tartışmalara açık tutarak ve kitabın içeriğinin mutlak gerçek olmadığını belirterek bu eseri 1960 yılında yayımlamışlardır. Ve, "Sihirbazların Sabahı'nın yazılış amacını açıklamak için Chesterton'un bir sözü yeterli olacaktır: "Sözcüklere dönüştürülmeyen düşünce kötü bir düşüncedir, ve anlatılması gerekeni anlatmayan sözcük kötü bir sözcüktür."

Yarım Bir Gölgenin Hikayeleri

1. Yokluğun Tapınakları

"Yokluk, yeryüzünde küflü beyinlerin ve sarkık ruhların çürümeleriyle dinginlik bulan bir hayal mezarlığıdır ya da bir düş mezarlığı."

Melodik bir trajediyle, eşi görülmemiş bir başkaldırının ve esinlenmiş bir sesin dürtüsüyle, zamanın ötesinde yeni bir hayal fırtınasıyla büyüyen çocukluğun süslü yalnızlığını ezmeden, göğe takılmış bir perinin çehresine bakar gibi, karmaşık ve bir derin başkalaşımın aşkın yayılışı, yaklaşan yaşlı günlerin yıkıcı fırtınası, büyüyen çocukluğunda birden beyaz karartılara dönüşmüş, duyum ötesinde köklerini salarak derinlere, bir düş mezarlığında üreyen, sonra dönüşen ve sonra yaşayacak olan büyülü varlık.

Bulutların yarattığı anıtsal bir trajedinin çocukluğudur ve yeryüzünde düşlenen bütün başkalaşımalar, yeryüzünde yaşam bulmuş yokluğun ve deliliğin tapınaklarıdır.

2. Hayvani Değişimler

Hayvan çetelerinin maskeleri yoktur, zehire alışkın nehirlerin uzağında, gözyaşı çağlayanından yıkanarak parlatırlar etlerini; kemikleri ateştedir, kimse anlayamaz çılgınlıkları yırtan toprakların özlemlerle beklediği dönüşümleri ve onları arayan ve sürekli yazılan hayvan şiirlerini, yeryüzünün gözyaşı sandığı bayat suyu hayvan çeteleri iyi bilir, yeryüzünün soytarı palyaçolarının titrekliliğinden uzağa kaçırlırlar kendilerini ve hiçbir şeyi unutmazlar, yağmur gölgeli, güneş şapkalı yalnızlığını getirdi, işte bu zaman birbirlerini görmez olur solucanların gözleri, dev masallarında yazar hayvan çetelerinin çimenlerdeki bağırıışları.... kaçarlarken ruhlarını da alırlar yanlarına.

Bu kaygan toprakta yaşayan tüm canlılar, yavrularının yüzlerinde aynı şefkatin izini görürler, zamanla bu yalnızlık sadece insana ait olan bir düşman duyguya ya da ağır bir saplantıya dönüşür, sonunda yeryüzünün tüm bebekleri yüzlerindeki yabancılaşmayla katı bir hayvana ya da İnsana dönüşürler ve İnsan olanlar hala yabancıdır kendilerine, bu yüzden yeryüzü, tanrının yedi günde yarattığı bir aylıklıdır.

3. Mezarlıkta Şiir Yazan Çakallar

Hayata haddini bildiren bir hayvanın çılgınlığı, geleceğini titretir en görkemli tanrının, yığılıp dikilen bir romantizm tepesinden patlama, ruhu geride bırakmayan bir yükselme, hayvan şiirlerinden hayatın nefesine kurulan bir tuzak evrenin yarattığı en derin iz, yeryüzü çukurunda adımlanabilir en imkansız düş, bir hayvan geleneğinin en uzun durgunluğu, bir başkası, bir başkasının gerçek yüzü, dönüşmeyen sadeliği, bir başkasının maskesizliği, gerçeğin kendini kanıtlaması, dönüşümsüz, yaşamsız, tanrısız, ruhsuz, bir başkasının ardındaki karmaşık görüntü.

Tek başına bağırarak dans edip,
Gözlerinin beyazla kör olduğunu söylüyor,
Anlamalarını kim biliyor ki
Hiç bir deniz üst üste değil

Bulutların yarattığı

anıtsal bir trajedinin

çocukluğudur ve

yeryüzünde düşlenen

bütün başkalaşımalar,

yeryüzünde yaşam

bulmuş yokluğun ve

deliliğin tapınaklarıdır.

Hiç bir gök başka bir gökde var değil
 Ve Hiçbiri sert bir duyguyla anılıyor değil
 Dar ve gölgeli hepsi
 Durgunluğun altında
 Gizlenmiş, berrak kar taneleriydik
 Sonra alındık uzun ve geniş tabutlara
 Şiir yazan çakal ölmeden önce.

4. Ve Sürünge Hiç Susmadı, Ve Kış Heykelleri

Kış günlerinde hep heykeller vardır, Ay ve Melekler donarak heykellere dönüşürler, bunlar tanrısız ve ruhsuzdurlar, sonunda gölge mezarlarda uyumaya başlarlar, yaz mevsiminin gelişi onları sahteliğe boyar.

Kendi gerçekliğinde hayat bulmuş, bir hayal gücü, çoğu zaman, yazgısını kendisine en yakın dünyanın yeryüzünde kararmış bir gecesine dönüştürür, gece'de sessizliğe bürünemeyen bir yaşam, Ay'ı ve Meleği dondurarak hayallerini öldürür, sonunda onları tanrısız ve ruhsuz olarak gölge mezarlara bırakır, yağmur şapkalı adam güneşi getirdikten sonra, Ay'ın ve Meleklerin dondurulduğu bir gece, tanrının asla düşleyemeyeceği Büyülü bir hayatın sonsuza dek sürecek zamanıdır, heykeller ve maskeler yontulsalar bile hiç bir zaman kendilerine ihanet etmezler. Çünkü onlar gölge mezarlarda tanrısız ve ruhsuzdurlar, sürünge bunu bilir ve hiç susmaz.....

5. Kıyametin Şafağı Ya Da Tanrısal Dönüşümler

Gölge hiç susmayan sürünge soyuna benzer. Bir kez olsun tanrıların atalarını uyandırmak için, sonra herşeyin bedeni toprağa dönüşür, doğduğu gibi derinden, şimdi yaşam göğün açılan mezarlarıdır, bu gecenin ölümsüz dönüşümü uyanıyor kıyametin şafağına. Can verip kaybolurken bozduğu ilk yemin, uzandığım yerde yoksa bir ışık, yerin olsun senin de bir daha karanlık, aydınlığa dönmesin, kılıçlar vuruşsun, at kişnesin, bir daha gün doğmasın. Berrak olursa bu gece su da kan, buz tepelerinde, heykellerin yanında dimdik, sökülme bekleyen nice şafaklar var, kılıç tutan kol yorulup, söz şiire bürününce, ve daha hiç bir tanrı uyanmamışken, son sessizliğin ardında yaşayan ve konuşan bütün renklerin görüntüsü, yeni bir yaşam nedeniyle öldürsünler kendilerini vahşi ama tanrısal bir dönüşüm, şeytani, ozandan daha bilge kılar

6. Paradoksal Yenilenme

Harmonik olmayan bir orkestra kulağımı güzel tınlarla doldurur, bu tınlar eşsiz bir melodinin bölünmesiyle oluşur, bu bir yenilenmedir, başka bir müziğin içerisinde gizlice barınan melodi, tınlarla hep aynı müziği yeniler, tınlar sevindirir, melodi benzeşmez, kavrulmuş bir varoluşun en değerli yanı, iyi tasarlanmış bir orkestranın önünde küle dönüşemeyeceğini göstermesidir, bu onurdur, bu inançtır, yaratıcı babanın önünde vahşi bir başkaldırmadır bu ve ölümcül başkalaşımın, paradoksal bir tekrarlanmayla, sonsuza dek çürümesidir.

kavrulmuş bir
 varoluşun en değerli
 yanı, iyi tasarlanmış bir
 orkestranın önünde
 küle dönüşemeyeceğini
 göstermesidir, bu
 onurdur, bu inançtır,
 yaratıcı babanın önünde
 vahşi bir
 başkaldırmadır bu ve
 ölümcül
 başkalaşımın,
 paradoksal bir
 tekrarlanmayla,
 sonsuza dek
 çürümesidir.

7. Hastalıklı Değişimler

Paranoyak düş savaşlarından sonra kendimden garip bir tavırla sözediyordum. O şiirsel, O çamurlu, O nemli dönüşümler, gerçeği yaratan kuşkular, mistik yaşamların çürüyen galaksilere dönüşümü, yeraltından gelen o yarıya bölünmüş ruhsal durumsamazlığın istemini yenileyen dehşet dolu anı iştmemi sağlamıştı. Bölünen bir ruhun hikayesini yazmaya yaklaşırken, bilinçaltı başkalaşımının gerçekçi bir ifadesini bulmaya çalışıyorum, cüzzamli ellerimi tutacak tan ışığında yoktu artık, bir gidip bir gelen anlık değişimlerin yarattığı hastalıklarla artık bölünüyordum.

8. Karanlık Çürüme

Tek yönlü uzanan fidanlıklar, tomurcuklarından yeni ayrılmış siyah lale tarlaları ve sık koruluklarda büyüdü şarkılar söyleyen kurak nehir perileri, kollarım melek kanatlarına dönüşürken ağlamadı, kasvetle yazılmış tüm yazgılarımla, ters döndü tanrısız başım. Tohum dirildi, galaksi çürüdü, bir zamanlar bakirlerin intihar ettikleri dipsiz karanlıklarda en uzun dönüşümün çürümelere yaşandı.

9. Ruh Bölünmesi

Çok eskiden terkedildiği söylenen kilisede gizlice öldüren kendilerini, rahip ve dini bütün eşlerinin güzelliği, diğer anların güneşlerini de mevsimlerle zamana dönüştürdü ve kıskandırdı göğün kümelerini. Artık paranoyak bir düşle savaşmak, yokluğum, yarılan ruhuma öyle acı veriyor ki..... Bitmeyen bir dönüşümü anlatan tanrıları doğurun bana, serinlik verin kuzey yalnızlıklarına kış heykellerinin önünde af dileneceğim, bağışlayın beni, yaralı yüreğim kalan en son düşün kucaklaşmasını izlesin. Yüzümün çalınmasından önceki halini gördüm, önce bir et, sonra kan ve kısacık bir anın beyaz meleşine dönüştüm. Ben ölürken çılgınlıkların ve ağıtların üstünden, gotik iskeletlerin sivrilmiş düşlerinden, kumruların tünediği bir ağacın altında, pürüzsüz bir dönüşüm yaşıyorum ben... O harmonik olmayan başkalaşım bir unutulmuş mu, görüntüler salıyor çılgılığımı izlerken kasvetli bir meleşin bir şeytana dönüşümünü.....

Hastalıklı değişimler Karanlık Bir Çürümeyle Ruhlara Bölündüler, Yokluğun Tapınaklarında yaşanan hayvani değişimler, şiir yazan çakallar, susmayan sürüngenler, tüm paradoksal ilahi dönüşümler ve sonunda benim karşıma çıkan uçsuz bucaksız sonsuzluğun gizemli patikaları, ve yürüdüğüm yol melankolinin engebeli göz düzlükleri..... Kader çarkı sürekli dönerken, Paranoyak Düş Savaşlarından yeni bir gölgeye dönüştüm. İki ağız keskin bir çelik bile olamayan, yarım bir gölgenin hikayeleriydi bunlar..... Ruhum sonsuza dek daha fazla değil.....

Tohum dirildi, galaksi

çürüdü, bir zamanlar

bakirlerin intihar

ettikleri dipsiz

karanlıklarda en uzun

dönüşümün çürümelere

yaşandı.

Simya

Cisimlerin Isıya ve Işığın Cisme dönmesi,
Doğa Kanunlarına tamamen uygundur;
çünkü Doğa Dönüşüme hayrandır.
Isaac Newton

Büyük bir cennet kuşunun artık göklerinde uçmadığı, tam tersine her bir teleğinin, her bir parçasının modern zamanların insanları tarafından daha küçük parçalara ayrıldığı zamanlara öylesine alıştık ki Simyacıyı basit bir büyücü veya şarlatan gibi düşünmek dışında elimizden bir şey gelmiyor. Ve simyacıyı ölümünü ve onun zihninden koparak doğan Kimyacıyı kutsuyoruz. Hayır Simyacı basit bir altın arayıcısı, bir kalpazan veya bir şarlatan değildir. Tam tersine madde ile ruhun bir ve aynı şey olduğunu hisseden ve maddenin dönüştürülmesi ile ruhun saflaştırılması yolunda adımlar atan bir bilge, bir keşiş, bir şaman veya bir dervişti.

Geleneksel dünyanın insanı için maddi dünya ile manevi dünya arasında bugün olduğu gibi kesin bir ayrım yoktu. Onlar varlığın değişik halleri sayılıyor ve birbirlerine dönüşebiliyordu. Madenler toprak ana tarafından dünyaya getirilmişlerdi ya da göktaşları olarak gelen ilk demir gibi gökssel kaynaklı oldukları için göğe atfedilen nitelikleri taşıyorlardı. Madenlere hakim olanlar, onları işleyebilenler bu işi sözkonusu madenlerin manevi niteliklerini kavradıkları için başarabiliyorlardı. Şamanist toplumlarda şamanla demirci çoğu kere aynı kişilerdir. Demirci-şaman maddenin kökenindeki maneviyata hakim olduğu için; ateşe hükmedebildiği için onu dönüştürebilme, biçimlendirebilme yetisine sahip olabilmıştır.

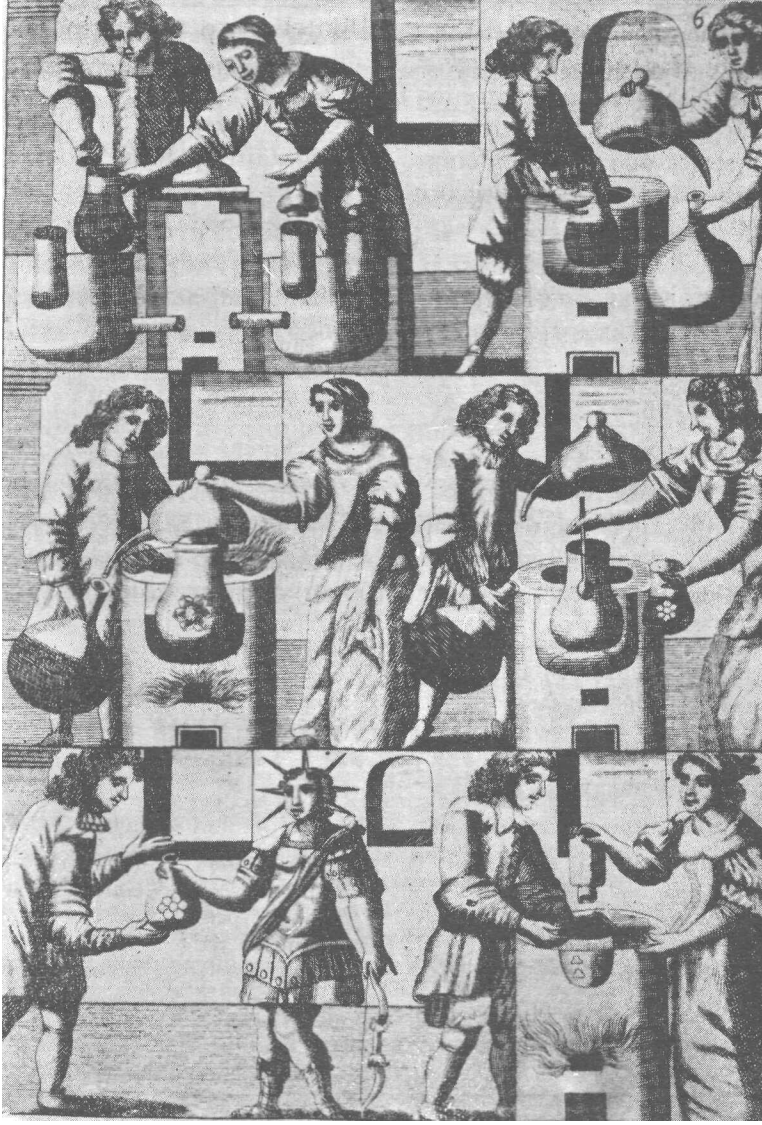
Ateş, kültürün eskil aşamalarından beri bir dönüşüm unsuru olarak kullanılır. Ateşe hükmeden şaman, artık onun tarafından yakılamaz. İnsanlık halini aşmış ya da dönüşümden geçmiş şaman, simyacı gibi bir dönüştürücüdür de. Kendini dönüştüren simya ustası bunu yaparken aynı zamanda doğayı da dönüştürdüğüne onun dönüşüm hızını

etkileyebildiğine inanmaktadır. Çünkü insan bir Küçük Evrendir. İnsan bedenini anlamak bize Büyük Evren'in yapısını gösterecektir.

Simyanın da ikili bir yanı vardır. Değişik maddelerin birbirine dönüştürülebilmesi ile uğraşan Simya ve amacı ruhun saflaştırılması olan manevi simya. Fakat bu, bizim modern bilincimizin çalışma şekline uygun olarak yaptığımız bir ayrımdır. Simya maddi olarak ele alındığında dahi her zaman için maneviydi. Simyanın altında yatan temel düşünce herşeyin birbirine dönüşebilmesi çünkü gerçekte herşeyin hiç bir şey olmadığıdır. Sözkonusu dönüşümler çarkın merkezindeki o hareketli-sabit, zamansız, mekansız noktaya doğru yaklaşmaktır. Jung şöyle der: "Civanın ikili doğası, yani hem metal hem de sıvı özelliklere sahip olması hem maddi (gerçekten de metalden, altından olan) hem de son derece ruhsal bir imge olan Anthropos'a (Gnostiklere göre ilksel insan) benzerdir. Bu koşulluktan yola çıkılarak, bilinçdışının ruh ve maddeyi yalnızca birbirine denk olarak değil aynı zamanda bir ve aynı şey olarak görme eğilimi olduğu söylenebilir ki bu eğilim bilincin kimi zaman maddeyi kimi zaman ruhu maddesel kılan zihinsel tektaraflılığı ile taban tabana zıttır."

Bugünün kavramlarıyla anlamaya kalkışırsak, çeşitli maddeleri altına dönüştürmek için onları yıllarca bıkıp usanmadan değişik işlemlerden geçirip dönüştüren ama asla bir maden olarak altını elde edemeyen simyacıları inatçı ve altın hırsıyla yanıp tutuşan zavallılar olarak görmek gibi bir yanılgıya düşeriz ki durum hiç de böyle değildi.

Simyada amaç sadece maddi dünyanın cenderesinden ruhu kurtarmak, maddi yanlarından arınmış ruhu, hafifletip arıtmak böylece uçuculaşan ruhu gökssel kaynağına yaklaştırmaktır. Gökten yeryüzüne 'ağırlaşarak' inmiş insanı, 'hafifletirerek' yeniden yükseltmek. Altın, ruhun bu ilksel halini, onun tanrısal ışığını, şeffaflığını, gücünü ve bilgeliğini simgeler. Metal altına dönüştüğünde simyacı 'uyanır' doğayı ona üstün olanın ışığıyla bilir hale gelir.

Simyacılar Çalışırken, Mutus Liber, 1702

İlk aşama siyahtır. Bu insanın yeryüzüne düşmüşlüğüne, günaha karşılık gelir. İkinci aşama beyazdır

Saflığa karşılık gelir. Ve kırmızı son aşamadır. İlahi acı ve üstünlük bu aşamada ortaya çıkar.

Simyevi dönüşümle maddi varlık saflaşır ve manevi dünyanın daha doğrudan anlaşılabilir bir sembolü haline gelir.

Altın ışığın mineralidir. Latince altın anlamına gelen aurum sözcüğü İbranicede ışığa karşılık gelen aor kelimesi ile aynıdır. Altın geleneksel dünyada güneş ışığının imgesi yani ilahi aklın timsaliydi. Nasıl ki yürek güneşin insandaki görüntüsüdür, altın da dünyadaki görüntüsüdür. Bu yüzden simyanın en son aşamasında altına ulaşılır.

İlk aşama siyahıdır. Bu insanın yeryüzüne düşmüşlüğüne, günaha karşılık gelir. İkinci aşama beyazdır. Saflığa karşılık gelir. Ve kırmızı son aşamadır. İlahi acı ve üstünlük bu aşamada ortaya çıkar. Bu aşamalar iki safhada da ele alınabilir. "Önce bir ölüm ya da iniş, Anima Mundi'ye teslimiyet demek olan 'sularda' çözünme sözkonusudur -dişil ilke olarak addedilen evren kendi öz oğlu, bireysel beşer haletini yer. Bu safha dişinin erkek üzerine, ayın güneş üzerine hakimiyeti safhasıdır ve bekarete ulaşp kendi aydınlatıcı kaynağı Can'ı izhar edinceye kadar sürer. İkinci safhada ise 'oğul', ya da simyacınn ruhu -ki ilk safhada kozmik 'anne' tarafından yenmiş yok edilmiştir- şimdi ona karşı üstünlük kazanır ve 'felsefi izdivaç' ile 'annesini' 'eş' ve 'kız evlat' edinir."¹

Bu ikili anlamlar barındıran aşamalardan geçen maddenin / simyacınn saflaşarak ilahi olarak daha üstün bir noktaya geleceği inancının kökeninde Tanrı'nın sırlarını öğrenmek yatar. Bu arzu Newton'un bile başını döndürmüş, hiç bir zaman yayınlamasa da otuz yıl küçük cisimleri etkisi altına alan kuvvetleri incelemiş, simya geleneğinden medet ummuştur. Modern zamanların zihniyeti ile kendi yarattığımız geçmişin resimlerine, insanlığın bir çok heyecanlı ve inanılmaz macerasını anlamaksızın boş gözlerle bakmamız oldukça acıdır. Oysa, bizim elimizde kalan fizik ve kimyadan biraz daha fazla bir şeydir: "Simya modern dünyaya, ilkel bir kimyadan daha fazla şey bıraktı. En önemlisi, simya modern

Büyü dünyasını, bugün olgular dünyası dediğimiz dünyadan ayırmak gittikçe daha güç oluyordu benim için. Okulda, matematik ve fiziği aydınlattıklarını öğrendiğim kişiler, boşınanların karanlığında yeniden karşıma çıkıyorlardı. Onların bir ayakları Kabala'da, bir ayakları laboratuvarında çalıştıklarını keşfediyordum. Tarihi şu bizim Şeytancılar'ın gözüyle yeniden mi okuyordum yoksa? Ama ardından, olgucu fizikçilerin, üniversiteden çıkar çıkmaz medyum seanslarına, yıldızbilim çevrelerine nasıl bulaştıklarını, Newton'un evrensel çekim yasalarına, gizli güçlerin var olduğuna inandığı için (onun, Gül-Haç evrenbilimi alanındaki araştırmalarını anımsıyorum) ulaştığını anlatan kuşku götürmez metinlere rastlıyordum.

Umberto Eco, Foucault Sarkacı

dünyaya Doğa'nın dönüşümüne olan inancını ve Zaman'a egemen olma arzusuunu miras bıraktı."²

Notlar

1. Seyyid Hüseyin Nasr, İslam'da Bilim ve Medeniyet, İnsan Yayınları, 1991.
2. Mircea Eliade, Simya, Doğa Bilimleri ve Zamansallık, Birikim, Ekim 1989.

Müjde'den Nereye

türkiye'de on on beş yıldır falan en seksi kadını seçen erkek dergileri çıkıyor, farkındasınızdır.

bu "yarışma"larda seksenli yıllarda hep müjde ar seçilirdi, bunu da hatırlıyorsunuzdur. müjde ar, o yıllarda yirmili yaşlarını sürüyordu, ki kırklarını sürdüğü şu yıllarda da cami yıkılmadığı gibi mihrabı hala yerindedir. üstelik o yıllarda işi fuar kolonyaları reklamından ileriye götürüp erkekçe'ye beybi dol tâbir edilen geceliklerle orta sayfa fotoğrafı bile çekti. ama konunun esası bu role nasıl aday olduğunda değil neden seçildiğinde bana sorarsanız...

müjde ar hiç doksanaltımdoksan olmadı. (o zamanlar bu rakkamları bu kadar iyi biliyor muyduk onu da bilmiyorum.) ama uzun yıllar boyunca cinsel cazibe denen şey, onun eğilip taşları silerken açılan yakası, gömleğini çıkardığındaki fanilalı hali oldu. biraz da, "ben öyle eski starlar gibi kurallar koymuyorum" cesareti.

gerçi şimdilerde başka bir kimliğin peşinde o. ya da haksızlık etmiyeyim, kimliğinin başka bir yönünü bize gösteriyor da denebilir. ama zaten en seksi kadın artık ayşegül aldınç.

aslında o da kırklarında. yüzünde son derece "yaşanmış" çizgiler var. ama müjde ar'ın balıketinin sınırlarını zorlayan seksapeli yok onda. şimdi bunu telaffuz etmeye sıra geldi; esmerliği dışında basbayağı batılı bir kadına benziyor. müjde ar nasıl bir ortadoğu kadınının sıcaklığını taşıyorsa o da batılı bir çizerin çizdiği doğulu dilberlere muhayyel cazibesine sahip.

müjde ar, cumhuriyetimizin ortaya çıkarıp yücelttiği, cumhuriyetimizi varlığıyla yücelten o tuhaf, cinselliksiz kadına nispet yapıyordu adeta. ayşegül aldınç ise, bütün bu tabiri caizse "yerel" tartışmayı reddedip onun daha da gerisinde bir noktada, batılıların bize münasip gördükleri şeyi temsil ediyor.

zaten müjde ar'dan ayşegül aldınç'e bu geçiş sokaklarda hâkim dilin ingilizce olarak iyice meşrulaşmasıyla içiçe gerçekleşmedi mi? bütün markalar ingilizce konup, en moda gece klüplerinin kapısına "opening hours" yazılırken bu geçişi yaşamadık mı? ayşegül aldınç ne batılı olduğunu sandıkları şey olmaya çalışan cumhuriyet kadınlarına benziyor ne de doğulu ve şehirli müjde ar'a. bence esas vahimi şu ki, gidişat, hepten yapma, boya bile olsa sarışın ve hep en moda biçimde giyinmiş harika avcı'ya doğrudur. tıpkı hayatımız gibi, kelimenin iki anlamıyla da plastik; ve neşesinin sahteliği gözyaşlarını saklamak değil baştan çıkarmak için.

ayşegül aldınç ne

batılı olduğunu

sandıkları şey olmaya

çalışan cumhuriyet

kadınlarına benziyor

ne de doğulu ve

şehirli müjde ar'a.

bence esas vahimi şu

ki, gidişat, hepten

yapma, boya bile olsa

sarışın ve hep en

moda biçimde giyinmiş

harika avcı'ya

doğrudur.

Kristal Çağının Işıkları

Yeşile kesmiş portakalların keskin kokularını içime çekerek bahçenin içerilerinde kaybolmuş Ali ve Gülbu'yu arıyordum. Rüzgarsız, bulutlu bir ikindiüstüydü... Seslerini duyabiliyordum, en fazla elli metre uzaklıktaydılar. Belli ki küçük çocuklara özgü bir hayal aleminin içinde, büyüklerin asla çözemeyeceği bir oyun oynuyorlardı. Dalıp gittim bir an... Yeşil portakallara ve gökyüzündeki şeffaf gri renge bakıyor, uzaklardan gelen neşeli çocuk seslerini dinliyordum. Sonra toprak üzerinde birkaç ayak sesi ve ağaçların hışırtısını duyduğumu hatırlıyorum. Geri dönüp baktığımda asla tarif edemeyeceğim dingin bir hüznün ve içimin derinliklerine inen bir sıcaklıkla bakıyordu bana. Oydu. Üstünde, tam 10 yıl önce Kristal Çağı Şirketi'ne girerken giydiği o lacivert uzun kollu penye, siyah yün hırka ve bluciniyle karşımda duruyordu. Hiç yaşlanmamıştı, tıpkı diğer geri dönenler gibi. 10 yıldır onun geri dönüp dönmeyeceğini düşünmüştüm. O zamanlar bu konuda hiç kimse bir şey bilmiyordu... Beş yıl sonra, ilk geri dönenlerden biriyle yüzyüze konuşmak için yaşadığım köyden çok uzaklara gitmeyi göze almış ve sonunda konuşmuştum onunla. Otuz yaşlarında, olduğundan daha da yaşlı görünen eski bir yazardı. İletişim kurmakta ve yaşadığı tecrübeyi anlatmakta isteksizdi. İçedönük, mutsuz ve herşeye yabancıydı. Oysa o da diğerleri gibi iyi karşılanmıştı.

Ve şimdi bana bir hayal olamayacak kadar sahici bir hüznünle bakan solgun yüzlü prensesim de geri dönenlerden biriydi artık. Ağzından çıkan ilk sözcük "Neden?" oldu. Ama cevabımı bile beklemeden başıboş bir melankoliyle yürümeye başladı.

Onu, Amerikalı Christ August'un Venüs kristallerinin yeteneklerini henüz keşfetmediği, Opiarium'ların ortaya çıkmadığı, Mavi İnsanların henüz sıradan bireyler olarak hayatlarını sürdürdüğü ve Kristal Çağı Şirketi'nin daha kurulmadığı, şimdi bana çok uzak gelen o eski çağlarda tanıdım. Üniversiteye girdiğim ilk yıldır. Kafeteryadaki bir masada tek

başıma öğle yemeğimi yiyordum ve o, İngilizce sınıfından tanıdığım bir kızla beraber benim masama oturmuştu. Zarif, mütevazı ve sade güzelliği, hemen çarpmıştı beni. Ama ne o gün, ne de bir başka gün tanışırıldık. Şimdi o, denize doğru yürürken herşeyi benden de iyi hatırlıyordu belki.

"Şimdiki zamanın içinden bir kör gibi geçer insan"... Hangi yazar yazmıştı bunu, bilmiyordum ama doğrudurdu. O zamanlar günler o kadar tatlı geçip giderdi ki, aşkın melankolisi çok uzaklardaki bir başka memleketti benim için. Tatlı flörtler, gelip geçici ilişkiler, adına aşk dediğim kısa vadeli birliktelikler ve başımda şarap dumanlarıyla geçip giden ilkgençlik günleri... Yine de, ne zaman onu görsem, şimdi bile adını koyamadığım sıcak bir rehavet yayılırdı içime. O ilk yıldan ona dair geleceğe kalacak son hatıram ılık bir ilkyaz gecesine ait. Birilerinin yurdun penceresine dayadıkları bir anfinin sayesinde "Gece ve Müzik" programını hafif alkollü ama çok keyifli bir grup arkadaşla dinlerken görmüştüm onu. Tam da Paul McCartney, o dönemler çok meşhur olan o şarkısında "Harmony why don't we" derken... Gecenin içinde dönüp bakmıştı bana, bir floresan lambasının aydınlattığı o solgun güzel yüzü bir daha görebilmek için yıllarca beklemem gerekecekti.

Ertesi yıl dersler başladığında göremedim onu. O dönemler çok seyrek tuttuğum günlüklerde solgun yüzlü prensesim diye hitap ettiğim, adını bile bilmediğim o kız yoktu artık. Onun, gündelik hayatımda işgal ettiği o küçücük yere oranla zihnimde çok daha büyük bir alanı işgal ettiğini çok geç anladım. Bir boşluktu onun yokluğu ve elimde, hayatına ve nerede yaşadığına dair tek bir iz dahi yoktu.

Venüs kristallerinin onun üniversiteyi terk edip gittiği yıl bulunması dünya için değil ama benim için hep anlamlı bir tesadüf olarak kalacak... Bizi bir başka çağda buluşturacak kristalleri, NASA'nın gezegene gönderdiği insansız uzay uydularından biri getirmişti.

O zamanlar Christ August adlı Shakespeare hayranı bir kimyagerin, su yeşili rengine ve berraklığına hayran kalıp Ophelia adını verdiği bu kristalin yeteneklerini kimse tam olarak bilmiyordu. Ta ki bir gün August, öğle yemeğini fazla kaçırıp da laboratuvarında küçük bir şekerleme yapana kadar. August, uyandığında Venüs kristali parçasının bulunduğu yerde bir sürü karmaşık iz bıraktığını görecek, "Neden?" diyecek ve araştırmaya başlayacaktı. O zamanlar tanınmamış, kendi halinde bir NASA kimyageriydi, birkaç yıl sonra ise tüm dünyanın tanıdığı bir bilimadamı... Hatta daha sonra Kristal Çağı'nı başlatan iki kişiden biri olarak tarihe geçecekti. Diğeri ise üç kuşaktan zengin bir New Yorklu aileye mensup genç bir bilgisayar mühendisiydi ve artık herkesin ezbere bildiği biyografisinin ilk paragrafında hep yazdığı gibi, daha bir çocukken bile rüyaları kaydedecek bir cihaz yapmayı düşünürdü. August'un keşfiyle en çok ilgilenenlerden biri olduğunu herkes gibi ben de çok sonra öğrenecektim.

O zamanlar, Goldstein adlı dahinin, yıllardır büyük paralar harcadığı ama bir türlü sonuç alamadığı projesi de çok iyi bilinmezdi. Hazret, beyin dalgalarının manyetik bantlar üzerinde bıraktığı izleri görüntüye çevirebilmekten başka bir şey düşünmüyor ama istediği çeşitlilikte "izler"i bir türlü bulamıyordu...

Ophelia'ya obur bir araştırma iştahıyla saldıracak ve Güneş sistemindeki yakın bir komşumuzdan gelen bu kristalin uyku sırasında eline geçirdiği her yüzeye sonsuz çeşitlilikte izler bıraktığını tespit edecekti. İleride patronum olacak Goldstein başka bir şey daha keşfedecekti. Ophelia, yoğun bir konsantrasyon halindeki bir zihinden gelen dalgalara karşı da kayıtsız değildi. Dünyanın geri kalanı aynı yeknesak gündelik hayatları sürdürürken, Goldstein hazretleri, küçük çapta bir araştırmacı ve denek ordusuyla Florida'daki laboratuvarlarında su yeşili kristallerin bıraktığı izleri deşifre etmeye başladı. Bu çocuk kalpli

dehanın amacı basitti: Rüyaların dünyasına girecek bir alfabe yazmak...

Artık herkes bilir o ilk basit deneyi. Onlarca denekten bir kediyi düşüncelerini istemiş, sonra Ophelia'nın hassas manyetik bantlar üzerinde bıraktığı işaretleri bilgisayara vermiş ve ortaya çıkan sonuçları görünce gelecekte olacakları hemen hissetmişti. Ophelia bütün deneklerin beyin dalgalarını çok küçük farklılıklarla da olsa aynı şekilde deşifre etmişti. Böylece rüya dilinin ilk sembolü ortaya çıkmış oldu: Kedi... Goldstein, Arşimed gibi sevinçle haykırmıştı laboratuvarında: "İşte, bütün insanlığın ortak zihin dilinde kedi böyle yazılıyor." Belki de bütün evrenin zihin dilinde demeliydi... Artık bunu kim bilebilir ki?

Sonra başka deneyler de yaptılar ve her seferinde Ophelia'nın manyetik bant üzerinde bütün kavramlar ve nesnelere için, kişiden kişiye küçük farklılıklar gösterse de, hep aynı işareti bıraktığını gördüler. Gerisi basitti. Ophelia'nın işaretlerini okuyan bir bilgisayar programı ve bu programı daha önceden çekilmiş başka görüntülere çeviren bir başka bilgisayar programı... Goldstein ve arkadaşları bunlarla uğraşırken dünyada hayat olduğu gibi devam ediyordu hala. Bölgesel savaşlar, irili ufaklı krizler, açlık sorunları, çevre kirliliği vs vs...

Goldstein & His Sons şirketi, ilk primitif Rüya Kayıt cihazlarını piyasaya sürdüğünde, ben hala üniversitedeydim ve bütün bu olup bitenleri Yeryüzü'ndeki birçok insan gibi tüketim toplumunun olağan zıvalıklarından biri olarak değerlendiriyordum... Başkalarının çektiği o aptal resimleri kim bana "İşte senin rüyan" diye yutturabilirdi ki? Ama ne olursa olsun, o zamanlar Goldstein'ın -ilkel bir biçimde de olsa- rüyaları deşifre etmeye başladığını herkes gibi ben de kabul ediyordum. Ürettiği ilk cihazlar ona

milyarlarca dolar getirdi ve o, bu paraların tümünü hayatının en büyük düşü, yani Opiarium'ların üretimi için harcadı. Opiarium, ingilizcedeki afyon anlamına gelen "opium" ve akvaryum anlamına gelen "aquarium" kelimelerinden Goldstein tarafından türetilmiş bir isimdi ve ilk hecesi itibarıyla Ophelia kristallerini de hatırlatıyordu. Öyle ya, herşey onunla başlamamış mıydı... Adını daha duyar duymaz gülmüştüm. Ama çıkışından topu topu üç ay sonra Opiarium hayatımın ayrılmaz bir parçası haline geldi. Genç, yeniliğe açık psikologların çoğu gibi ben de bir rüya yorumcusu olmuştum artık.

Opiarium ikiye ayrılıyordu. Kayıt cihazı ve Opiarium 3D... İlkin yatak odanızda tutuyordunuz. Sabah kasetiniz hazır ve bu kaseti Op.3D'nin bulunduğu bir tıp merkezine götürmeniz yeterliydi. Kabine girip üç boyutlu olarak bir gece önce gördüğünüz bütün rüyaları seyredebilirdiniz. Op. 3D'deki ilk tecrübemi ömrümün sonuna kadar unutamayacağım herhalde. Bir gece önce gördüğüm rüyaların görüntüleri değildi beni şaşırtan. Çünkü bunlar eninde sonunda birtakım sinemacıların daha önce çektiği belirli sahnelerdi ve gelişmiş bir programla kurgulanıyorlardı. Bu görüntüleri hiçbir zaman sevmedim ve etkilenmedim de... Ama Ophelia'nın sonsuz kayıt hassasiyeti ve bu hassasiyeti görüntülere çeviren bilgisayar teknolojisi beni şok etmişti. Goldstein bu noktada da durmadı, beni ve bütün dünyayı şaşırtmaya devam etti. Kısa bir süre sonra isteyen herkesin "kişiye göre değişen Ophelia işaretleri" de çıkarılmaya başlandı. Kişiye özel bu programlar sayesinde, kayıt ve görüntü sistemini daha da geliştirdi. Teknolojiden herkesin yararlanabilmesi için de kayıt cihazlarını ortadan kaldırıp basit, ucuz vericiler yaptı. Bu vericilerden çıkan sinyaller, uzaydaki uydu antenlerine gidiyor ve oradan da Opiarium Merkezleri'ndeki çanak antenler tarafından emilip kasetlere kaydediliyordu. Uzayda, milyarlarca insanın rüyaları dolaşıyordu artık ve Goldstein & His Sons'un kurduğu OM'ların (Opiarium Merkezleri) sayısı her geçen gün artıyordu. Ama

Opiarium'lar, başlangıçtaki tahminlerimin aksine, dünyayı değiştirememişlerdi. Herşey eskisi gibiydi. Savaşlar devam ediyor, açlık sürüyor ve insanlar sanki yüzyıllardır hep rüyalarını seyrederek yaşıyormuş gibi hayatlarını sürdürüyorlardı. İnsanoğlunun uyum yeteneği şaşırtıcıydı. Bilinçdışının bütün gizemi ve göz kamaştırıcı görkemiyle ortaya çıktığı rüyalar bile yararlı bir yaklaşımla değerlendiriliyor, "psikolojik açıdan daha sağlıklı ve daha dengeli" olmaktan sözediliyordu... Hem de öyle bir dünyada... Üstelik -bir rüya yorumcusu olarak bunu iyi biliyordum- büyük bir çoğunluk rüyalarını seyretme zahmetine bile katlanmıyor, bu işi bize bırakıyordu. Yine büyük bir çoğunluğu şifrelerini bile gönül rahatlığıyla bize teslim etmişti. Bu, ertesi sabah ofisimizde rüya sahibinin sansürüne hiç uğramamış bütün görüntüleri seyretmemiz anlamına geliyordu.

Tıpkı televizyon gibi Opiarium'lara da artık bir mucize gibi değil, teknolojinin bir nimeti olarak bakılıyordu. Bütün bunlar beni insanlardan daha da nefret eder hale getirmişti... Çok iyi kazanan bir rüya yorumcusu olarak şehrin en iyi semtlerinden birinde oturuyor, çok az insanla görüşüyor ve her geçen gün kendi kabuğuma biraz daha çekiliyordum. Rüyalarını bile psikologlara emanet edecek kadar kendi iç uzayından kendini sürgün etmiş ve dünyevi zevklere dalıp gitmiş bu insan güruhu artık hiç ilgimi çekmiyordu... İşte tam da bu sıralarda başladı Büyük Uykusuzluk... İlk üç gün hiçbir anlam veremedim. Üç gece boyunca gözümü dahi kırpmamış ve sabaha kadar yatağın içinde dönüp durmuştum ama sabahları kendimi saatlerce uyumuş gibi dinç hissediyordum. Dördüncü gün doktora gittim, birkaç ilaç verip başından savdı beni. İlaçlar da para etmedi. Tam bir haftadır tek bir dakika bile uyuyamadığımı artık kimseye söylemiyordum. Başka bir doktora gittim. "Garip" dedi "son bir haftada sizin gibi iki kişi daha geldi"... Umursamadım, o zamanlar dünyada Büyük Uykusuzluk dönemine giren yüzbinlerce insan olduğunu bilmiyordum, hatta hiç kimse bilmiyordu.

Birkaç doktor hariç kimse bunu farkedememişti... Zaten farketmeler bile ne yapabilirlerdi ki? Şehrin en iyi nöroloğu olan doktorumun da yaptığı gibi "vaka"yı başlarından savar, bana söyledikleri gibi "hiç kimsenin bir hafta uyuyamadan yaşayamayacağını ve asıl sorunun uykuya dalındığını anlayamamak" olduğunu söylemekle yetinirlerdi. Mümkün değildi bu, ama yine de hiç sevmediğim halde bir gece Opiarium'a bağlandım... Ertesi sabah kaseti götürüp Op. 3D'ye girdim ve karşıma hiçbir şey çıkmadı. Kaseti hızlandırarak ileri sararken birden mavi bir çizgi çıktı karşıma. Saatlerce sürüyordu bu mavi çizgi... Öylesine uzundu ki 10 saatlik kaseti bile bitirmişti. Bu hesaba göre sabahın tam dördünde anlamını çözemediğim bu mavi çizgi giriyordu devreye. Şüphesiz teknik bir aksaklıklığı bu. Ama teknisyenler sorunun nerede olduğunu anlayamadılar. Hiçbir zaman da anlayamayacaklardı... Sonra bir gün mavi çizgilerin dünyanın dört bir tarafında başka insanlarda da gözlemlendiği çıktı ortaya. Hiç değilse yalnız değildim. Güya Goldstein & His Sons şirketinin ABD'deki merkezinde bu olay çok geniş kapsamlı olarak araştırılıyor, hatta bize Mavi İnsanlar bile deniyordu. Eğer sonuç alınırsa, bize de bildirilecekti. Umursamadım bile çünkü Büyük Uykusuzluk, bedensel olarak değil ama ruhsal olarak beni her geçen gün daha da çok yıpratıyor ve daha büyük bir yalnızlığın içine düşüyordum. Artık bütün hayatım işim ile evim arasına sıkışıp kalmıştı. İnsanlara katlanabilmek her an biraz daha zorlaşıyordu ve o durumda, Mavi İnsan olmanın ne demek olduğuyla hiç ilgilenmiyordum bile. Sonra bir gece -tam 66 uykusuz gecenin ardından- ümitsizce yatakta kitap okurken uykunun artık tadını unuttuğum o baygın ağırlığı çöktü ve ertesi sabah yataktan kalktığımda uyuyabilmenin canlıların sahip olabileceği en güzel meziyet olduğunu düşündüm.

Her gece yeniden uyku denen o aleme dalıp gitmek beni

biraz iyileştirmişti. Yeniden insanların arasına karıştım, eskisi gibi sorunlarını önemsemeyen sinik, karamsar ama varolmanın keyfini çıkararak bir adam olup çıktım. Hayat her sabah uyandığымda yeniden kuruluyordu nasıl olsa...

İşte o, hayatıma tam da bu dönemde yeniden girdi. Goldstein & His Sons, Mavi İnsanların sırrını çözmekten vazgeçip bütün dünyadan gizlediği laboratuvar çalışmalarıyla Zihin Yolculuğu makinelerini üretmeye çalışırken... Kristal çağının ışıkları gökyüzünde henüz belirmeden ve Ani Uykular henüz başlamadan... Kısaca, gezegenimiz kendi etrafındaki yeknesak dönüşlerini sürdürürken...

Onun yüzünün çizgilerini çok açık bir biçimde hatırlatan bir yüzü Op.3D'nin dijital ekranında gördüğümde şaşkınlıktan ne yapacağımı şaşırmıştım... Kalabalıklar içinde dolaşırken kendini birden büyük bir evin bahçesinde beyaz örtülü masalarda verilen bir yemek davetinde bulan bir avukatın rüyasıydı bu... Rüyanın hemen başında, üniversitenin ilk yılında adını okuduğum öğretilmediğim o solgun yüzlü prenses çıkıyor ve avukata "Hadi yemek hazır içeri gelmiyor musun?" diyordu...

Ertesi gün avukattan kızın kim olduğunu öğrendim. Kız kardeşiydi ve tam 10 yıl sonra ismini de öğreniyordum: Gülbu... Dürüst davranıyor ve -beni terslemeyeceğini ümit ederek- en sevdiğim hastalarımın biri olan bu avukata, Gülbu'yla olan hikayemi kısaca anlatıyordum. O da gülümseyerek dinlediği bu hikayenin sonunda Gülbu'nun üç yıl önce evlendiğini ve bu şehirde yaşamaya başladığını söylüyordu.

Bundan sonra onunla asla Gülbu'yu konuşmadım, konuşmadım... Ama rüyalarında kısa zamanda büyük ilerlemeler kaydettik. Benden memnundu. Karısıyla ve ailesiyle ilişkilerindeki kritik noktaları beraberce ortaya çıkarttık. OM'nin sanat departmanındaki genç çocukların rüyalarından yaptığı klibi de çok beğendi. Bir gün, olağan sabah raporlarından birinde, görüntülü telefonda ona bir

müşterisiyle yaşadığı erotik macera hariç, rüyalarında olağanüstü hiçbir şey olmadığını söylememden sonra bana yeni bir müşteri göndereceğini söyledi. Çok dolu olduğumu ve kabul edemeyeceğimi söyledim. Bu, dört yıldır böyleydi. Şehrin en iyi rüya yorumcularından biri olduğumu artık ben de kabul ediyordum. "Ama o özel biri" dedi. İşte o zaman hissettim, o gelecekti...

Gülbu, bir ilkbahar sabahı ofisimin kapısından içeri girdiğinde Goldstein'in, insanoğlunu zihninin içindeki geçmişe gönderen makineler yaptığına dair ilk dedikodular dünya medyasında yavaş yavaş duyulmaya başlamıştı. Gezegenin insanları, Goldstein adlı çılgının peşine takılıp istediği yere gidebilirdi, bu, umrumda bile değildi çünkü artık benim hikayem başlıyordu. Tedavülden kalktığını zannettiğim eski bir aşk hiç beklemediğim bir anda yeniden giriyordu hayatıma.

Beni karşısında gördüğünde çok şaşırılmıştı. Belli ki, abisi ona benden sadece "şehrin en iyi rüya yorumcularından biri" diye söz etmişti. İlk seanslarımızda tutuktu, sonra yavaş yavaş benimle sohbet etmeyi sevmeye başladı. Ama rüyalarını asla kendisi seyretilmeden bana göstermedi ve çok büyük bir bölümünü de benden hep sakladı. İşin aslı, benden sakladığı rüyaları hiçbir zaman çok merak etmedim. Kaldı ki, bana gösterdiği ve kendini ilk anda ele vermeyen o sembolik rüyalar dahi, benim için çok önemliydi. Üniversiteyi yurt hayatına uyum sağlayamadığı için terketmiş, ailesiyle birlikte oturduğu taşra kentindeki bir üniversiteye transfer olmuş, sonra oradan da sıkılıp, okumayı bırakmıştı. Yıllarca taşradaki büyük evlerinde annesi, babası, kardeşleri ve geniş aile ilişkilerinin içinde tıkalı kalmış, sistemli olarak psikolojik tedavi, arasıra da psikiyatrik tedaviler görmüştü... Mutsuzluğunun sebebini kendisi bile tam olarak bilmiyordu. Üniversiteyi bırakması, dış dünyaya karşı duyduğu derin bir korkudan kaynaklanıyordu ve kendisi de

bunu kabul ediyordu ama neden? Bu noktada kendini açmıyor, insanların dünyasının kendisi için her zaman çok zor ve karmaşık olduğunu söylemekle yetiniyordu. Geç evlenmişti. Neden? Çünkü "o evden uzaklaşmayı, yabancı bir erkekle birlikte olmayı" asla düşünmemişti. Bana gösterdiği bütün rüyaları defalarca izleyip en saklı şifreleri bulmaya, en anlamsız gibi görünen detaylar üzerinde çalışmaya başladım. Her seferinde karşıma kendi içinde çok dengeli, tutarlı bir kişilik çıkıyordu ama insanları ve evin dışındaki hayatı sevmiyordu. Dünya, onun hassas ruhuna çok ağır geliyordu. Giderek rüyalarından vazgeçip kişisel hayatlarımıza girdik. Artık iki iyi arkadaş gibiydik. Hastam sayılmazdı. Öte yandan sevgilim de değildi. Ama kim takardı ki bunu, yıllar sonra ilk kez aşık oluyordum. Onun rüyalarını seyretilmeye başlamamla birlikte kız arkadaşımдан ayrılmıştım. Zaten ciddi bir ilişki de değildi. Hala evlenmeyen ve hala hayatının aşkını arayan modası geçmiş bir romantiktim ben. Gerçeğinin olmadığı yerde de sahtesiyle idare ediyor, küçük flörtleri güzel aşklar gibi yaşamaya çalışıyor ama her seferinde, yine yanlış sulara yelken açtığımı görüp tekrar yalnızlığımı gönüllüce dönüyordum. Ama, eğer hayatımın kadını diye birisi varsa o Gülbu'dan başka kimse olamazdı. Peki ya Gülbu, o benim hakkımda ne düşündüğüne dair hala çok az ipucu veriyordu. Evli bir kadındı o...

Bu "steril flört"ümüz sürüp giderken Goldstein, Kristal Çağı Şirketi'ni kurmuş ve insanlar Zihin Yolculuğu makineleriyle geçmişlerine doğru ilk yolculuklarını yapmaya başlamışlardı. Bilimadamları bunu yüzyılın en büyük şarlatanlığı olarak kabul ediyorlardı. Şirket kurulduktan üç gün sonra bütün rüya yorumcuları gibi bir Goldstein çalışanı olarak katıldığım tanıtım gezisinde o büyük salona girer girmez ben de onların fikrine katılmakta hiç tereddüt etmedim. Gerçekten de şarlatanlıktı bu. Goldstein artık dünyayla dalga geçiyordu. Yataklara dört kişi aynı anda uzanmıştık. Beklediğim gibi bana hiçbir şey olmadı. Beş dakika

sonra teknisyenin şaşkın bakışları arasında yatağımdan doğrulduğumda diğer üç rüya yorumcusu arkadaşımın yataklarında mışıl mışıl uyumalarına ise gülüp geçtim... Bu arada dikkatle teçhizatı inceledim. Yatağın hemen üstünde ne olduğu anlaşılmayan bir metal plaka vardı. Güya insanı rüyalar alemine götüren Ophelia kristaliydi bu. İçinde başka maddeler de vardı ama şirket terkiğini gizli tutuyordu. Vakit kaybetmeden orayı hemen terkedip gittim. Ertesi gün, yanımdaki yataklarda uyuyup kalan arkadaşlarım ise olağanüstü deneyimler yaşadıklarını söyleyeceklerdi bana. Onlarla dalga geçmemi umursamadılar bile, üçü de geçmişlerinin bir dönemine gidip orada birkaç gün geçirdiklerini iddia ediyorlardı. "Olabilir" dedim içimden, "bir nevi meditasyon olmalı bu". Rasyonel zihniyet böyle düşünüyordu ama aynı rasyonel zihniyet, Zihin Yolculuğu makinelerinin kısa bir süre sonra bütün dünyayı dingin bir cinnetin eşiğine getirdiğini de görecekti. Kristal Çağı Şirketi'nin yataklarına bir kez yatan, artık başka bir insan oluyordu. İnanılması güçtü ama... Evet, düpedüz olumlu değişiklikler yaşıyorlar ve hepsi de yataktan kalktıktan sonra bir derviş misali huzurlu bir iç barış içinde yaşamaya başlıyordu... Bu arada, Goldstein & His Sons, dünyanın her yerinde büyük binaları satın alıp Kristal Çağı Şirketi'ne dönüştürüyordu.

Opiarium'lar dünyayı değiştirememişti ama Zihin Yolculuğu makineleri dünyayı her geçen gün büyük bir hızla değiştiriyordu. Savaşlar bitiyor, cinayetler azalıyor, teröristlerle devletler aynı masaya oturuyor, dünyanın bütün sorunları Birleşmiş Milletler'de tıkr tıkr çözüme bağlanıyordu. Hiçbir şey anlamasam da olup bitenler çok hoşuma gidiyordu. Hatta o iyiniyetle şirkete birkaç kez daha uğruyor ama bütün denemelerimde değil bir başka aleme gitmek, zihnimin içinde bir adım dahi yol alamıyordum. Oysa başkaları o yatağa yatıklarında geçmişlerindeki belirli bir yere gittiklerini ve orada birkaç gün yaşayıp tekrar geri döndüklerini hala iddia

ediyorlardı. Gerçek zamanda bir saat uyuyabilen bir insanın, nasıl olup da geçmişte günlerce sürebilen bir başka zamanı birebir yaşadığını anlayamıyordum. Yine de bir açıklamam vardı. Herşey Opiarium'ların gecikmiş etkisi olabilirdi. Goldstein mi? O artık kerameti kendinden menkul bir dahiydi benim için. Onun sayesinde dünya bir başka mevsime girmişti artık ve ben de bu arada Gülbu'ya her geçen gün biraz daha aşık oluyordum...

Daha da iyiye gideceğine kalpten inandığım günler birbiri ardısına takvimden düşerken,

Yeryüzü, rasyonalizmi topyekün iflas ettiren başdöndürücü bir süratle sadece iki gün içinde bambaşka bir gezegen haline geldi... 21. yüzyılın henüz başlarındaydık ve alalede bir Kasım sabahıydı. Sabah 8'de uyandığымda aslında herşey olağan görünüyordu. Ama işe giderken yollarda bir tuhaflık olduğunu farketmeye başlamıştım. Trafik bazı yerlerde aniden uykuya dalan otomobil sürücülerini yüzünden kilitlenmişti. Radyoda, "Tüm dünyada insanlar bir anda uyumaya başlıyorlar. Bunun sebebi anlayamamıştır." diye birtakım anonslar duymaya başladığımda ürperdiğimi hissettim. Sonradan Ani Uyku olarak isimlendirilecek bir sendromdu bu... Bugün artık Ani Uyku'nun ilk nerede, kimin tarafından ve nasıl yaşanıldığını hiç kimse bilmiyor. Bir Mavi İnsan olarak hiçbir zaman yaşamadığım bu tecrübeyi dışarıdan anlamak da hala imkansız geliyor bana... İlk Ani Uyku tecrübesine o gün trafikteki kilitlenmeleri zar zor aşım geldiğim OM'nin kafeteryasında sabah kahvemi içerken şahit oldum. Karşımdaki psikiyatrist arkadaşım birden donup kalmış, elinde sigarası boş bakışlarıyla tam bir dakika bir heykel gibi durmuştu... Uyandığında bana hayretler içinde bakmış ve uzunca bir süre kimseyle iletişim kurmamıştı. Ona ısrarla herşeyi bana anlatmasını istediğimde, "Eminim senin de sıran gelecek, o zaman anlarsın" demişti... Evet, kimse anlatmamıştı, Gülbu hariç... O gün öğleden sonra gelip, beni ofisimde bulmuş ve içeri girer girmez

bana sarılıp "Oraya beraber gitmeliyiz" demişti... "Nereye?" diyebilmişim sadece... "Geçmişe. Orada bir şansımız daha var, inan bana..." demişti. O bir dakikada neler yaşadığını bütün ayrıntılarıyla bana anlatmasını istediğimde ise huzur dolu bir ifadeyle, "Geri döndüğünde bir dakika geçiyor ama gittiğin yerde bu kez aylarca kalıyorsun. Ayrıca başka şeyler de var ama bunlar özel" demekle yetinmişti.

Bütün dünya çıldırıyor olabilir ama Gülbu'nun çıldırması... Bu, beni herşeyden daha çok korkutuyordu. Sahi, neler oluyordu? Artık hiçbir şey anlamıyordum... İşin sevindirici tarafı, bütün bunlar üstüne düşünemiyordum çünkü Gülbu'yla aylardır bir türlü geçemediğimiz o eşiği bir günde geçivermiştik. Gözlerinde artık bastırmadığı bir sevginin işaretleri vardı... Delilik ya da cinnet değildi bu. Çok yakında mutluluğa kavuşacağına inanmış bir insanın yüzünde beliren o saf sevinci görebiliyordum. Beni hemen dışarı çıkardı. OM'de kalmanın bir anlamı yoktu artık, Ani Uykü'ya yakalanan herkes binayı terk ediyordu. Ona herşeyin toplu bir cinnet olduğunu, nedenini açıklayasam da, bütün bunların Opiarium'ların bir yan etkisinden başka bir şey olmadığını anlatmaya çalışıyordum. O ise ısrarla Kristal Çağı Şirketi'ne gitmekten ve geçmişe temelli dönmekten söz ediyordu... Onun iyice çıldırdığını düşünürken, beni en yakındaki Kristal Çağı Şirketi'nin önüne götürdü ve gördüklerim karşısında ne diyeceğimi şaşırtdım. Şirketin önünde binlerce insan, çoluk çocuk genç yaşlı büyük bir sessizlik içinde kuyrukta bekliyordu. İşte tam o an, uzaylıların Goldstein'la anlaşarak tüm dünyayı acısız ve kansız bir yöntemle temizledikleri geldi aklıma. Başka ne gelebilirdi ki zaten? İyi ama tümüyle delirmiş ya da ipnotize olmuş bu insanların arasında ben ne yapıyordum? Üstelik yanımda bütün hayatım boyunca en çok sevdiğim kadın duruyordu ve o da diğerleri gibi geçmişe dönmekten, başka bir hayattan söz ediyordu. İnsanların o uyuyakaldıkları bir dakikada zihinlerinde

neler olup bitebilirdi ki? Ama olaylar o kadar süratle geliyordu ki, düşünmeme bile zaman kalmıyordu. Gülbu'yla bir otele gidip saatlerce sevişiyor, aşkın o benzersiz mutluluğunu yaşıyor ve sonra ertesi sabah buluşacağımız Kristal Çağı Şirketi'nin kapısının önünde ayrılıyorduk. Beni bırakıp gittiğinde yeniden kendime geliyor ve gördüklerim karşısında ürperiyordum. Işıklı تنها caddeler, bütün şehri kaplamış bir sessizlik, sokaklarda ümitsizce dolaşp sahiplerini arayan kediler, köpekler... Cemaatlerini Kristal Çağı Şirketi'ne çağıran camilerde ezanlar okunuyor, kiliselerde çanlar çalıyordu... Bu, bir düş olmalıydı. Başka hiçbir açıklaması yoktu bunların. Ama hangi düş bu kadar gerçek olabilir ki?

Akşamın karanlığı iyice çökünce bütün sesler dinmiş, şehirde hayat durma noktasına gelmişti artık. Eve geldiğimde ilk işim uzak bir şehirde oturan ailemi aramak olacaktı. Ama onlar da bilgisayarına bir not bırakıp "Geçmişte yeniden görüşürüz" diyip gitmişlerdi...

Evde duramıyordum. İnsanlığın Ophelia kristallerinin etkisi altında derin bir uykuya dalıp uygarlığı terketmesine hala inanamıyordum. Geç saatlere kadar Kristal Çağı Şirketlerinin kapılarında dolaşp durdum... Kuyrukta bekleyenlerle konuştum. Hepsi aşağı yukarı aynı şeyi anlatıyordu. Herkes kendi geçmişine gidiyordu. Onlara çıldırdıklarını söylediğimde "Sen bugün geçmişe gönderilmedin mi yoksa" diye bana acıyarak bakıyorlardı. Yapayalnızdım, hiçbirisiyle iletişim kurmam mümkün değildi. Hepsi birarada, benim hiç bilmediğim bir plana göre hareket ediyorlardı ve onlara göre acınacak bir yalnızlığım vardı... Hatta yaşlı bir adam, beni bir kenara çekip, "Senin gibi birkaç kişiye daha rastladım bugün. Üzülme er ya da geç, seni de alacaklar. O zaman geçmişinde tam da istediğin bir noktaya dönecek ve hayatını yeni baştan kuracaksın. Hem de eskisine oranla çok daha iyi bir hayat olacak. Kaçırdığın bütün fırsatlar sana yeniden verilecek. Bu hayat senin cennetin olacak. İnan bana" demişti...

"Peki" dedim müstehzi bir gülümsemeyle, "bir aylık bir bebek nasıl bir geçmişe gidecek?" Bana hâlâ hiç bir şey anlamıyorsun der gibi bakarak, "onlar da Venüs kristallerinin hiç bulunmadığı bir çağa gidiyor. Çocuklar dahil hepimiz ömür boyu sürecektir bir mutluluk düşü yaşamaya gidiyoruz." Yaşlı adam, o kadar sıcak ve şefkatliydi ve o kadar güzel konuşuyordu ki bir an ona inanmak ve bu çılgın insanların arasına karışıp gitmek istedim. Yanından ayrılırken yaşlı adam "Onlar seni senden daha iyi tanıyorlar, hiç merak etme" dedi bana. Dönüp baktığımda gökyüzünü gösterip göz kırpyordu... İşte ilk kez o an gördüm Kristal Çağı'nın ışıklarını... Gökyüzünde tahayyül edilemeyecek kadar güzel renkli parlak ışıklar ince çizgiler halinde uçuşuyordu... Birileri kıyameti kutluyor, uygarlığın sona erişini selamlıyordu sanki...

Bu, bir kıyamet bile olsa, benim kişisel kıyametim daha da korkunçtu. Koca bir dünyanın ortasında yapayalnız kalıvermek. En iyisi ikna olmak ve ertesi sabah Gülbu'yla beraber Kristal Çağı Şirketi'nin kapısından içeri girmektir belki de... Eve geldiğimde koca binada benden başka hiç kimsenin kalmadığını farkettim. Balkona çıkıp o gözalıcı ışıkları seyrederken Gülbu'nun da, o yaşlı adamın da haklı olabileceğini düşündüm. Geçmişteki bir noktaya gitmek gerçekten güzel bir düşü, o gece dünyanın halini gören biri için... Eğer yaşlı adamın sözüne güvenirim, "onlar" artık her kimseler beni nereye göndereceklerini biliyorlardı. Gülbu'nun da bugün hiç söylemediği ama tahmin ettiği noktaya. Yani ilk karşılaştığımız o güne... Belki çocukluk düşlerim gerçek olacak ve hayatımda kaçırdığım o büyük mutluluğu yakalayacaktım. Gülbu'yla tanışacak, aşık olacak, evlenecek ve mutlu bir hayat sürdürecektik. Bütün iyiniyetli projelerim gibi bu da, gerçeğin sefaleti karşısında tuzla buz olmayacak ve belki bir yazar olacaktım, tıpkı hayallerimdeki gibi... Işıkları seyrederken Gülbu'yla nasıl tanışacağımı hayal edip

durdum. Tanışmamızı, ilk öpüşmemizi, kampüste sarılarak dolaşmamızı, bir arkadaş evindeki ilk sevişmemizi... Bu hayaller içinde uyuyup kalmışım.

Ertesi sabah uyandığında herşeyin bir rüya olmadığını ve şehrin terkedilmiş olduğunu bir kez daha çıplak gözlerimle gördüm... Buluşma yerine gittiğimde şirketin önünde artık kuyruk yoktu. Gelenler de, kendine güvenli adımlarla içeri giriyorlar ve gözden kayboluyorlardı. Gülbu, geldiğinde tatlı bir sonbahar güneşinin altında, "artık ne olursa olsun" diyordum içimden. O yaşlı adam saçmalamış olabilir ve herşey uzaydan gelenlerin Yeryüzü'nü temizleme operasyonu olabilirdi. Ki aslında o çıplak sonbahar güneşinin altında buna emindim... Çünkü hayat bana hala çok güzel geliyordu ve bu bomboş dünyada Gülbu'yla yaşamanın geçmişe gitmekten çok daha güzel olacağına inanıyordum. Ama gidecektim, her nereyse orası... Kişisel tarihim insanlardan uzak durmak zorunda kalmanın tarihiydi belki ama bu bomboş dünyada şiir okumanın, film seyretmenin ne tadı olabilirdi ki...

Gülbu o gün 10 yıl sonra portakal ağaçlarının arasında gördüğüm lacivert penyesi, siyah hırkası ve blue jean'yle karşıma çıktı. Sarıldığımızda tek bir şey söylemişti bana: "Burası boş bir dünya artık. Hadi hemen gidelim". Ona geceyi nerede geçirdiğini sordum. Tatlı tatlı güldü bana, "Hayır cevap vermeyeceğim" dedi, "rüyalarımı sakladığım gibi bu son gece ne yaptığımı da sonsuza kadar öğrenemeyeceksin".. Bunları söylerken ellerimi sıktı, sonra omzuma yaslandı... Mutluydu, hem de hiçbir zaman göremeyeceğim kadar...

"Buluşacağımızdan emin misin?" dedim, "ya bir terslik olursa". Şaka yaptığımı düşünerek şirin bir kahkaha attı. "Seni bilmem ama ben senin bana aşık olacağın bir evrene gidiyorum" dedi... "Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun" dedim. İşte o zaman yüzü gölgelendi. "Sen görmedin mi?" dedi. "Neyi" diye sordum. "Aniden uyuyakaldığım o an ben herşeyi gördüm. Sen ve ben... Üç çocuğumuz var." İliklerime kadar

ürperdim. Benim dün gece kurduğum hayallere o da dalıp gitmişti... Bu düşüncelerin şaşkınlığıyla bocalarken bana bir kez daha Ani, Uyku'da ne gördüğümü sordu. Önceki gece kurduğum hayaller sırasında belki ben de uyumuştum, bunu kim bilebilirdi ki? Üstelik, onu orada sonsuza kadar kaybetmek de vardı. Hemen cevapladım. "Aynısını" dedim, "ama henüz çocuklarımızın olmadığı bir dönemi gördüm ben.. Üniversite birinci sınıftan ayrılmamışsın ve biz sevgiliyiz."

İnandı bana ve hemen ellerini dudağıma götürerek susturdu beni. "Anlatma, o bizim geleceğimiz."

Yıllar sonra geri döndüğünde, beraber günbatımında denize doğru yürürken de yine aynı şeyi düşünüyordum. Neden o kadar acele ediyordu ki? O Ani Uyku'da neler olup bitiyordu ki herkes bu kadar çabuk dünyayı terketmek istiyordu? Beni elimden çekip şirketin kapısına götürürken son bir kez şansımı denedim. Ona kalmayı, bu bomboş dünyada yaşamayı teklif ettim. Yüzü tekrar gölgelendi, ağlamaklı oldu... "Ben" dedi sesi titreyerek "Bu dünyayı istemiyorum... Kristal çağını değil o normal, sıradan hayatı istiyorum." Ağlamaya başladı. Çok dil döktüm ama değil ömür boyu, bir saat bile kalmaya ikna edemedim onu. Ağlamasını kesti, gözlerindeki yaşları sildi... Sert bir ifadeyle baktı bana ve sırtını dönüp Kristal Çağı Şirketi'ne doğru tek başına yürümeye başladı. Tıpkı bugün portakal bahçesinden çıkıp denize doğru yürüdüğü gibi... Başiboş bir melankoliyle... Arkasından koştum, şimdi hiç hatırlamadığım bir şeyler anlattım. Çektiğim acı ve içine düştüğüm çaresizlikle belki onu etkiledim... O da bana inandı ya da inanmış gibi göründü, bilmiyorum. Tek bildiğim ılık dudaklarını öptüğümde küçücük bir karşılık verdiği ve hemen başımı omzuma yaslayıp "Bu dünyaya ait hiçbir şey istemiyorum artık... O uykudan sonra senin nasıl olup da böyle şeyler istediğini de hala anlayamıyorum" dediği... Onu daha fazla üzemezdim artık. Üstelik haklı sayılırdı...

Ama Kristal Çağı Şirketi'nin giriş salonunu geçip, yüzlerce boş yatağın bizi beklediği büyük salona girdiğimizde ölüme gittiğimden bir kez daha emin oldum. Şüphesiz toplu bir intihardı bu. Yine de aşık olduğum kadınla yanyana ölüme yatmanın olası ölümlerin en güzeli olduğunu düşündüm. Zaten hayatta varılmaya değer ne kalmıştı ki... Bomboş bir uygarlıktan başka.

Salonun tam ortasında iki yatağı birleştirdik, metal plakaları yüzümüze gelecek şekilde ayarladık, son bir kez sarılıp öpüştük ve elele tutuşup gözlerimizi kapatmadan önce Gülbu'nun gözlerinde aşkın pırıltılarını bir kez daha görüp herşeye hazır olduğumu hissettim. Neler geçmedi ki o an aklımdan. Baudelaire'in "La Mort Des Amants" adlı şiiri, Gülbu'yu ilk gördüğüm gün, çocukluk düşlerim, annem, babam ve parça parça hatıralar... Öyle ne kadar zaman geçirdim hatırlamıyorum ama değil ölmek, tatlı bir uykuya bile dalamadığımı anlayınca gözlerimi açtım. Gülbu dudaklarının kenarına ilişmiş çocuksu bir gülümsemeye uyuyordu. Dün akşam kuyrukta duyduklarım göre beden tam 20 dakikada kaybolup gidiyordu. Acaba Gülbu'nun kaç dakikası kalmıştı, kendime ne olduğunu bile hiç düşünmeksizin, gözlerimi hiç ayırmadan onu seyrettim. Sonra birden birkaç saniye içinde bir resim gibi solup gitti Gülbu. Bir an gözlerim doldu, sanki bir tek bu anın o yoğun acısını yaşamak için varoluştum bütün hayatım boyunca.

Tekrar yattım, Gülbu'nun yanına gitmeyi herşeyden çok istedim. Kimbilir saatlerce yattım orada. Sonra kendi kendime konuştum, güldüm ve belki de cinnet geçirdim... Gece çok geç saatlerde çıktım Kristal Çağı Şirketi'nden. Işıklı caddelerde saatlerce yürüdüm, gökyüzündeki ışık oyunlarını seyrettim, karşılaştığım tek tük insanlara basit şeyler sordum. "Nerede taze yemek bulabilirim", "hala çalışan bir sinema var mı?", "şuradaki barın kahvesi nasıl?" gibi... O ilk geceyi büyük bir kitapçımın şiir kitapları bölümünde geçirdim.

Geride kalanlar mı? Gerçekten sayımız çok azdı ve biz Mavi İnsanlar, birbirimizi bulmadan önce hepimiz yaşadığımız şehirlerde şimdi kimsenin tahmin bile edemeyeceği kadar bir süre boyunca yapayalnız hayaletler gibi dolaştık durduk... Sonra ortak noktalarımızı farkettilik. Geçmişimizin bir döneminde 66 gün hiç uyumamış, Opiarium'ları hiç sevmemiş, Ophelia kristalinden yapılma metallerin altında geçmişe dönmemiş, Ani Uyku'ya dalıp gitmemiş ve Kristal Çağı Şirketi'nin yataklarından kalkıp tekrar hayata dönmek zorunda kalmıştık.

Güney sahillerine göçenler arasına katıldım. Basit hayatlar sürdürmek zorundaydık, su kaynaklarının bolca bulunduğu yerlerde, kendi yiyeceğimizi kendimiz üreterek... Şimdiki karımla yaşadığım şehirde Mavi İnsanların sık sık bulunduğu bir barda karşılaşmıştım. O da aşık olduğu kocasından ve biri 3, diğeri 5 yaşındaki iki çocuğundan, Kristal Çağı Şirketi'nde ayrılmıştı. Kısa sürede alıştık birbirimize. Ömrümün en kolay, en kendiliğinden başlayan ama en zor derinleşen ilişkisiydi... Ama birbirimize alıştık. Sessizliği paylaşmayı sevdim. O zamanlar kimsenin geri dönebileceğini düşünmüyorduk bile. Vaat edilmiş topraklarımıza geldiğimizde boş köy evlerine yerleşip, herşeyi geride bırakmış göçmenler gibi yeni hayatlar kûrmaya çalıştık. Önce bir kızımız oldu. Karım "Onun adı Gülbu" olacak dedi... İki yıl sonra da Ali doğdu... İlk zaman yolcuları geri döndüğünde bir gün Gülbu'nun da geri dönebileceğini düşünüp, tekrar yaşadığım şehire geri dönmüş, otlarla kaplanmış Kristal Çağı Şirketi'nde Gülbu'nun yanında yıllar önce yatıp da hiçbir yere gidemediğim yatağın üstüne, nerede olduğumu ve oraya nasıl geleceğini anlattığım bir mektup bırakmıştım... Geri dönenler, o kadar azdılar ki... Bir süre Mavi İnsanlar arasında yaşayıp sonra kaybolup gidiyorlardı. Ama Gülbu geri dönecek olursa onu bir kez daha görmek istiyordum. Gerçi yüzyüze konuştuğum o ilk zaman yolcusunun dediği şeyleri düşününce, her gece Kristal Çağı'nın ışıklarına

bakıp, onun tekrar aynı hayatı, aynı acıları yaşamaması için dualar ediyordum. Evet artık herkes gibi ben de birşeylere inanmanın gerekliliğine inanıyordum artık...

Ama dualarım kabul edilmemiş, Gülbu şeffaf gri bir gökyüzünün altında bana geri dönmüştü işte... Anlattıklarım ile ilgilenmiyordu. Belki buraya gelmeden önce hep dinlediği hikayelerdi bunlar. Birlikte deniz kenarına oturmuş güneşin batışını ve kristal çağının ışıklarının gökyüzünde belirmesini seyrediyorduk. Bana değil de sanki ışıklara sorar gibi, "Peki neden o ani uykuda gerçekleşmeyecek bir düş gördüm ben? Neden yalan söylediler bana?" diye mırıldandı. İşte tam o an Gülbu'yu ebediyen kaybettiğimi anladım... Neden zaman yolculuğundan geri dönen az sayıdaki insandan biriydi o? Bunu merak ediyordu, hem de herşeyden daha çok... Haklıydı. Bir yatakta uyanıp tek bir anda aynı hayatı iki kere yaşadığını hatırlamak... Bunun gizemini, o anın insan ruhunda bıraktığı etkiyi kim bilebilirdi ki? Gözlerini hiç kırpmadan gökyüzüne bakıyordu. Biz Mavi İnsanlar ne kadar özelsek, o da tüm geri dönenler gibi özeldi...

Bakışlarını bana çevirdi, sarıldı... "Hiç değilse, şimdi beni hep sevdiğini ve hiç yalan söylemediğini daha iyi biliyorum artık" dedi.. "Şirketin önünde gitmek istemeyince senin bir başka düş gördüğünden korkmuştum". Sonra tekrar sustu, omzuma yattı, bana sarıldı ve anlattıklarımı hiç yorum yapmadan sessizce dinledi. Ona ne bu ışıkların, ne Mavi İnsanların, ne geri dönenlerin ne de şirketin yataklarından hala geri dönemeyenlerin sırrını çözebildiğimizi, üstelik geçmişe göre artık çok daha az şey bildiğimizi anlattım. Ama biz Mavi İnsanlar da tıpkı İlkçağ felsefecileri gibi sayısız fikir ileri sürmüştük. En çok inandığımızı ona da anlattım. Venüs kristallerini insanoğlu vaktinden çok ama çok önce keşfetmişti... Goldstein'in Opiarium'larıyla oyalanırken hiçbirimiz Ophelia'nın bütün evrende geçerli bir dili konuştuğunu anlamamıştık. Goldstein telefon ve

televizyon sinyalleri gibi rüyalarımızı da uzaya gönderince bu sinyallerin uzayın derinliklerinde birilerini uyandırabileceğini hesaba katmamıştık. O "birileri" her kimseler işte şimdi yukarıdaydılar. Mavi İnsanlar, her ne kadar bilimle uğraşacak fazla vakit bulamasalar da o ışıkların dünya dışı zeki varlıklara ait olduğunu biliyordu. Tepemizde istasyonlar kuruluyor, her gün her saat muhtelif uzay araçları zamanın tarihinden bile çok eski bir planı uygulamak için tepemizde uçup duruyordu. İnsanoğlu, Venüs kristallerini eğer bu kadar erken keşfetmiş olmasaydı herşeye daha hazırlıklı olacaktı belki de... Ya da herşey tam zamanında olmuştu. Kim bilebilirdi ki artık bunu? Gülümsedi bana. Sonra hiçbir şey konuşmadık. O son saatlerimizde onun neler düşündüğünü artık hiçbir zaman bilemeyeceğim ama onun dış uzayda olup bitenlerle hiç ilgilenmediğinden kendi iç uzayının sırrına gömülüp gittiğinden emindim. O gece onu sadece misafirlerin kaldığı küçük, bakımlı ve temiz bir eve yerleştirdim ve evime, karımla çocuklarımın yanına döndüm. Ertesi sabah geldiğimde gitmişti. Geri dönenlerin hiçbirisi Mavi İnsanların yanında kalmazdı zaten. Şaşırmadım. Kaldı ki, zaman yolculuğundan geri dönenler hakkında biz Mavi İnsanlar çok fazla konuşmayız aramızda. Yine de onlar hakkında efsaneler gelir kulağımıza. Uzaylıların onları küçük yeşil gemilerle yanlarına aldıklarını da duyduk, her geri dönüşlerinde Kristal Çağı şirketinin yataklarına tekrar yatıp bir kez daha şanslarını denediklerini ve her seferinde aynı hayatı yeni baştan yaşadıklarını da... Bu bir nevi ölümsüzlüktü. Her yolculukta sıfırlanmış bir hafızayla bir hayatı sonsuza kadar sürekli sürekli yaşamak... Yıllar sonra onların, Mavi İnsanların hiç olmadığı yerlerde, soğuk kuzey topraklarında yaşadıkları da anlatıldı. Bir daha seyahat edemeyecek kadar yaşlandığım günlerde, yaşadığım şehiri son bir kez görmek için yollara düştüğümde, konakladığım evlerde onlara Yeşil İnsanlar dediğini duydum.

Kuzeye gittikçe Yeşil İnsanların, çok uzaklarda kurduğu yeni bir uygarlıkla ilgili hikayeler de dinledim. Yaşadığım şehirde kaldığım en son gün, Kristal Çağı Şirketi'nin yataklarla dolu ana salonunda herkesin görebileceği bir yerde şöyle bir yazı da gördüm: "Ani uykuya daldığında gördüğün o yeşil çizgiyi ve şifreyi hatırla ve bize katıl. İmza: Yeşil İnsanlar"

O yazıyı gördüğüm an, Gülbu'yla herşeye rağmen aynı zaman dilimini paylaşıyor olmanın çok güzel bir şey olduğunu düşündüm. Peki ya ikimizin de hayallerinde dolaşan o mutluluk düşü? O neydi peki? Artık bunun sırrına asla vakıf olamayacağımı biliyordum... Tıpkı varoluşun, hayatın ve başka birçok şeyin sırrına asla vakıf olamayacağım gibi... Goldstein mi? Efsaneye göre meğer o da bir Mavi İnsan'mış... New York'taki Büyük Kütüphane'de yatıp kalktığı, vaktini kitap okumakla geçirdiği anlatılır. Berkeley ve Borges'i satır satır ezberden okuduğu da dolaşan rivayetler arasındadır... Ben mi? Eğer bir sabah, yatağında değil de Kristal Çağı Şirketi'nde uyanma düşüncesi olmasa, çok huzurlu bir insan sayılırım.

↓

Gelecekte uğrayacağımız İnanlar:

kader
şifre
dip
keşif

yazışma adresi
MBE 201 Levent İstanbul 80600

I M A G I N E

R O C K C E N T E R

CD - KASET

KİTAP - DERGİ

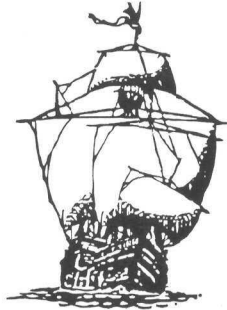

Jazz, Blues,
Rock,
New Age, Classic,
Hip hop...

Yenilik İz Bıraktığı Sürece Güzeldir...

Imagine Rock Center İstiklal Cad. Halep Çarşısı 140/95 Beyoğlu Tel: 212 / 244 12 48

Hayalet Gemi'nin
sürekli yolcusu olmak için...

T. C. İş Bankası, 1136 Beylerbeyi Şubesi, Sedef Erkman 1136 300 166348 hesabına 900 000 TL
yatırıp makbuzu, adınız/adresiniz/telefon numaranız ile birlikte aşağıdaki adrese göndermeniz
yeterli olacaktır:

MBE 201 Levent 80600 İstanbul

